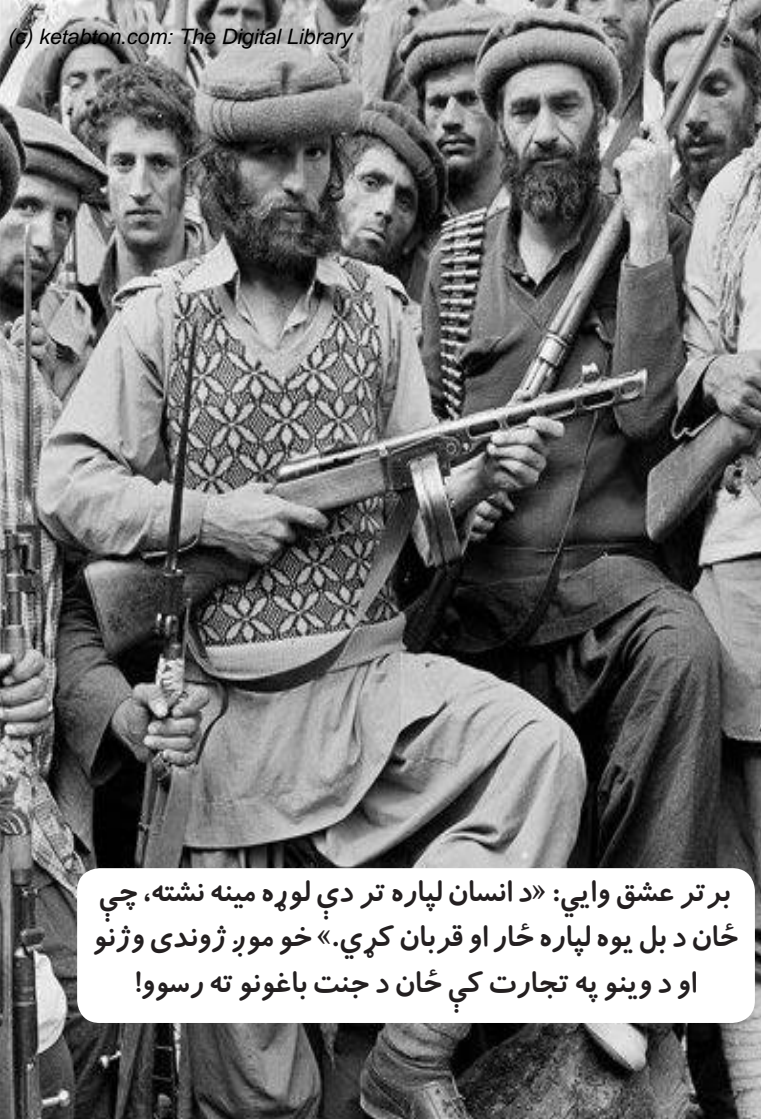

Ketabton.com

لومړی ګام

«ټول په دې فکر دي، چې نور وگړي او ټول بشریت بدل کړي؛ خو هېڅوک د ځان د بدلولو په فکر کې نه دي.» ليو تولستوی

«زه» لاسپېڅلی، «بل» ناولی!

لږ تر لږه نیمه پېړۍ کېږي، چې دلته د بل بدلولو کلچر پېل شوی! او دغه سپین خدایي کلی، د انسان-فرد د بدلولو مسلخ گرځېدلی. دلته هر «بل» زیات دی، «اضافي» دی او چرې زموږ غیرتي نښې دي!

دلته «بل» زیات دی! بل حق نه لري. بل ناروا او حرام دی. او دا له ماشومتوبه را زده کېږي!

پرته زما له ډوله، زما له فکره، زما له رسم او رواجه، زما له اند او باوره پرته بل یو هم روغ نه دی، سپری نه دی او خدای ناروا کړی!

برتر عشق وايي: «د انسان لپاره تر دې لوړه مینه نشته، چې ځان د بل یوه لپاره ځار او قربان کړي.» خو موږ ژوندی وژنو او د وینو په تجارت کې ځان د جنت باغونو ته رسوو!

موږ پر یو بل کانګې کوو. بل را ته ازغی دی. بل اور را اچوي.
بل ظالم دی، ناجنس دی، بدل دی، کچه او ناپاک دی!

د بل بدلولو باغ لنډ انځور

دا څو میلیونه په وینو سره قربانیان، زخمیان، عقلي او رواني ناروغان،
دا له خپل پلرني کور، کلي، ښار څخه شړل شوي انسانان،
دا د غچ او انتقام له اوره ډک بالفعل او بالقوه جنگي لان،
ټول ټول د بل بدلولو دوزخي فکر او فرهنگ هغسې راوړل لکه دا اوس یې چې راوړي!
دلته زوی انقلابي شو، پلار ضد انقلاب شو. بزګر ږیره خربلې سرلوڅی معلم وواژه، په ضد کې یې بریتور ضابط، د ټانک په ګولۍ کلی او
جومات نښه کړ.

دلته هر نوم، هر خپل، هره درجه انسان قاتل شو. او داسې هم کلی قاتل شو، هم ښار قاتل شو.
موږ یو بل د ککړ ذهن، ککړ فکر، ککړو اخلاقو، ککړ چلند او ککړ رواج په خاطر غندو، محکومو، وهو، وژنو...!
او موږ د خپل ذهن-باور له نظره بل د ککړ اند-باور په خاطر؛ د خپل «روا» او «مقدس» غضب په اور کې سوځو او تباه کوو!
وه نه وه! یو وخت زموږ د ادارې د وړتیاوو لوړولو او ادارې د پراختیا ریسه آریه نجات، زما د مشر زوی «بهرام امرخېل» په لیدلو سره هکه
اریانه شوه او ویې وپل: «وفا صیب، بچه ات طرف تو نه رفته!»
زه وایم دا یې کمال دی، چې ما ته نه دی شوی!
زه «یو» یم! نوی ځلمی بهرام بیا ځانته «یو» دی! هیڅ «یو»، د بل «یوه» تکرار نه دی.
ځکه نو خلقت دومره رنگین او متنوع دی.

هیڅ «یو» په «بل» کې نشي تکرارېدلی!

تنوع خدایي لورینه ده. د فکر تنوع، د اخلاقو تنوع، د رواجونو تنوع، د اندونو-باورونو تنوع، د رنگونو او قومونو تنوع... او بالاخره د هر وګړي
تنوع ددې شاهد ده، چې هر یو ژوند خدایي شهکار دی!

دغې مېرمنې وخنډل او په خپلو تبصرو يې زموږ د خبرو، د افکارو، د خويونو او چلندونو تنوع ونه خپله. او په دې سره زه يو هم او بهرام يو هم په خندا شوو.

موږ نړۍ، چاپېريال، انسانان د خپلې هېندارې دريځ ته را ټيټوو. هر بل بايد هغسې واوسي، لکه زه چې يم. ځکه نو اټکل کوم، چې لا ځان سم نه وينو. لا خپل «ځان» ته نه يو رسېدلي. ځکه به نو دلته په دغې افکارو، ايډيالوجيو، باورونو او خويونو را جمعه کړې ټولنه کې فردیت او تنوع سپېڅلي نه وي.

ځکه به نو بڼايي د يوه يوه خدای را څخه خوشحاله نه وي!
په دا ډول ذهني - دوزخي فضا کې، هر فرد او وگړي چلپيا خوري؛
ځکه نو بيا زه هم چلپيا خورم،

زه هم د بل لپاره هومره نامقدس، ککړ، بد، خراب او ناولی يم؛ لکه هغه چې زما ذهن ناولی، ناروا او حرام را پېژندلی!
په داسې اند او باور سره هم «زه» او هم «بل» چلپيا خوروو. بيا نو هېڅوک نشته:

وېرېم، دغه جگړه چې موږ متمدنو فکرونو - خويونو اسير کړي انسانان يې کوو؛ د ټولوژني مبهم مانيفست نه وي!!!
اخلاقو او باورونو څومره تاوان رسولی دی! بل دې اوسي؛ خو چې خپل «فردیت» او «تنوع» حلال کړي! زما په څېر روا سپری شي!
زما افکار، زما اندونه - باورنه، زما عادتونه په ماته غاړه خپل کړي. خپل فکر، باور، اخلاق او عمل يې وگرځوي.
بڼايي په دا ډول پوهه، عقل، اند او باور سنډال انسان، د ټول ژوند وژلو لپاره بس وي!

په دې ډول چلند سره دنيا تکراري شمېره ده.
ځمکه زما غټه شوې، پر سپدلي څېره ده،
وگړي له ما جوړ بتان دي.

زمانه زما د ساعتيری ساعت دی.

آه، څه وکړم، په دا ډول کلمو انځور کړي کول هم زور غواړي؛ دلته به دمه شو!

دويم گام

«تر هغو چې انسانان د تر لاس لاندې موجوداتو بېرحمه وژونکي وي، هېڅکله به سلامتی او سولې ته ونه رسېږي؛ دا ځکه: تر هغو چې انسانان د حیواناتو په ټولوژنه لاس پوري، یو بل به هم وژني. په حقیقت کې، هغه څوک چې د قتل او غم کر کوي، نشي کولای مینه او بنیادي ور بېي.»

د کپتان نیازمحمد کیسه:

کیسه له سره ثوره ور دمخه ده: نیازمحمد هم اول نمره او هم زموږ کپتان وه. هغه د بزگر بچی وه؛ خو له موږ غوندې خانزاده گانو یې، د درس میدان وړی وه. بنایي د بنوونځي کتابچې او قلمونه به یې هم د هگيو په پیسو و. نیازمحمد پر موږ بد لگیده. ځکه هغه «بل» و. اول نمره و، کپتان و، او د الجبر هر سوال ځواب یې په ذهن کې و. کیمیا او بیالوجي هم لکه اوبه ورته وه. تاریخ او جغرافیا یې هم له یاده قصه کول. او همداسې نور کتابونه یې ټول په مغز کې وه. هغه وخت هم ولاړ، هغه د میدان مرکزی لیسه هم ولاړه، هغه د نیازمحمد کپتاني هم ولاړه.

مادولسم په غازي لیسه کې ختم کړ، کابل پوهنتون ته دت شوم او نیازمحمد په منډه منډه طب انستیتوت خلاص او بله ورځ ډاکتر شو. او دې مینځ کې انقلاب ځوانان خورل، ترڅو څو تنو غیر پښتنو جنرالانو د گوند، پوځ او پولیسو څلور پنځه لکه انقلاب

«هر انسان د ځان لپاره لاره ده او یوازنی حقیقت.

عیسې خپلو دولسو یارانو ته په خطاب کې ووېل:

«زه لاره یم او حقیقت.» خو هغه د مسیحا له اکاهې

څخه غږېده، نه د هغه عیسې له قوله، چې له انسانه

پرته بل څه نه وه.»

ساتونکي په قمار وواهل او بيا کابل د تنظيمونو شو او کليو ته د سرو کابلپانو لارې خلاصې شوې او فاتحو کليوالي ځوانانو هم په سکر بيستانو ونومول. د نياز محمد د ډاکترۍ کار و بار هم ميدان ښار ته و کوچيد. نور نو ډاکتر د ريشي غور ځولې وه، کميس او پر توگ سره له کابله ميدان ښار ته په گشت کې وه!

خو د بل بدلولو «زمری» او «سور ملنگ» او يو عالم سړي ور پيسې وه! هغوی د چا په ربره پر پښولو، پگړی يا پکول په سرولو نه بنديدل! بيا يې ډاکتر نياز محمد د کابل ميدان ښار په لاره کوز کړ.

مور، خور او بل او بل، چې څومره سر او تندي وواهه، خو د ولايت مقام ته، د جنگ له نغارو سره، را کوز شوي والي صاحب، په عرض ورغلې کورنی داسې ځواب کړه: «مور خبر نه یو!».

بل وخت خور، ورور په خوب ويني. شهيد ډاکتر وايي: «خوري! زه قوماندان (...) کوز کړم، بيا يې نښه کړم، بيا يې د ډاک په ازغو او څښندو کې کش کړم. راشی! پکول مې د پلانکي ډبرې خټ ته پروت دی، چرمي بوتان هم ورو سپيانو شکولي او دلته ډاک کې پرې ايښي.»

مړی پيدا شو. نښې نښانې د نياز محمد وې. کورنی، مور او خور زورور والي ته عرض وروړ. والي پلانکي را وغوښت. پلانکي هم د مخالفې جبهې جنگ ته روان وه، وخت يې کم وه؛ نو خبره ور يې خلاصه کړه: «اوس خومې وژلی څنگه يې کوی؟! که مسلمان ؤ، مفت به جنت ته ولاړ شي که کاپير ؤ، اوس به خپل نصيب ته رسېدلی وي؛ بي دهغې يې جهنم ځای ؤ، اوس څه ما وژلی، څه خدای ژوند ترې اخستلای.»

«قومندان والي» هم دغې کشالې ته داسې د پای ټکی کښېښود: «اوس نو شوي، زه خپل قومندان نشم خپه کولای، اخر هغه چې بندي کړم بيا ته د هغه پر ځای جنگ ته ځی؟؟؟»

د سره ثور، سره اور دغه جوړ کړی قومندان په خپلو ځوانو همسنګرو ملګرو کې «بل» نه لیده. هر يو دی ؤ. خو نياز محمد «بل» ؤه. پيدا يې کړ او ختم يې کړه.

ښه، شرم دی، چې د قضاوت گناه و کړم! خدای شته او هېڅ شی پټ نشي پاتې کېدلای! دا کيسه به پرېږدو، او خپلې ته به را وگرځو.

زه چې په فکر کې غلط شم، او په ځان غمجن شم او د خپلو جیبونو او جايداندو په تللو او نورو سره په مقایسه کولو شم، نو يو گل په شان اولاد زړه ته را ولوېږي او ترې په شکر سر ټيټ کړم.

اولادونه مې ښکاره دي. هر يو يې ځانته ژوند، ځانته فکر او خيال، ځانته پېژندنه، ځانته رنگ، ځانته جهان، او ځانته سرنوشت لري. نه يې قد له چا سره مقایسه کوم، نه خبره، نه عقل، نه لياقت، نه عمر، نه سويه، نه خپل او قوم، نه ځواکمني او شهرت!

يو يې هم د مقاييسې وړ نه دی. ځکه چې د ځمکې پر مخ «يو» هم له بل يوه سره د مقاييسې نه دی.

افغانستان د کم او زيات دېرش مېليونه «انسان گلانو» باغ دی. د نړۍ په نامه باغ بيا خپلو نژاد نژاد فصلونو کې، اووه اته ميليارده رنگين انسان گلان غوړولي.

انسان د طبيعت گلانو ته وتی دی. خو چالاخپل «انسان گل» نه دی پرانستلی. انسان گل لاهماسې بې نومه، لومړنۍ، زوړ او قديمي او هير پاتې دی. هر څه له ځانه پېل کېږي. زه هم ځانته راگرځم.

زما اولادونه: يو يې هم په ټوله ځمکه کې نه پيدا کېږي. او د ځمکې پر مخ «يو» هم د بل يوه تکرار نه دی؛ ځکه يو يې هم د بل يوه-ولو که او باما، يا اسامه، يا مانډيلا وي - پر ځای نشي کېدلای.

هر يو يې تر ټولو جگ قد، دنګه ونه، ښايسته صورت او ځانته د زړه دنيا دی؛ خو د هغوی په خوا کې هېڅوک نه په قد، نه په شخصيت او نه په اصولی تری ټيټ او کچه دی!

انسان په رنگ معتاد دی. داسې ايډيالوجيکي، اخلاقي، فکري، اعتياد هم رواج دی. عادتونه او سنتونه خو بيا له يو بل سره د جنگولو تېل دي. د انقلاب له اورونو پخوا، ها د شاه او سردار د زمانې ورې سوله او وچ امنيت وخت کې به، زما پلار سرکاتب محمد اکبر خان امرخېل، له کابله

چينايي رنگه مجلې راوړې. پلار يوازې په پارسي ميرزايي ژبه کې «سرکاتب» وه او نورې ژبې نه ورتلې! مجلې يې له خپل ورور بللي، کليوال ترکان او خټگر محمد ظاهر سره، چې ټولو به باچا باله، پيتاوي ته کتلي او زما ابو به هم ورته کورت بټه باندې کړې وه.

زما خو بيا بيخي له لوست او ليکه توبه وه، خو رنگه عسکونه مې ښه ايسېدل. او چې نوبت به راغی مجلې به مې پانه پانه اړولې! په رنگه پانو به مې لاس را کشاوه! حتا دغه عکسونه به مې بويول. وپره را سره نه وه، چې په سره اعتياد به واوړم!

دا مجلې د کمونستي چين په عسکري رنگ ډکې وې. بزگر عسکر، زده کوونکی عسکر، معلم عسکر، مامور، سرمامور، رييس، وزير، رهبر هر يو عسکر، عسکر او قومندان هم عسکر، يو مخ شپږ، اوه سوه ميليونه نفوس عسکر، تابه وېل، چې ټول چين يوه عسکري قشله ده!

وروسته، چې ښار کې معلمان وزيران شول او کلي کې ملاصاحبان قومندانان شول، او پلار هم ښه وگڼله، چې دا عليحضرت تر بيا راتللو پورې د پلرو نوم کابل کې وساتي، نو زه مکتبې هم له کورنۍ سره را کابل ته شوم او بيا په يوه رنگ کې ونښتم، خو چې د عقل غاښ راخوت او زه پوهېدم،

چې د چين عسکري رنگ، د بل بدلولو د دوزخ رنگ دی. او دوزخ همدا دی، همدا دی، همدا دی...!

دومره زه گډوم؛ تاسو څه فکر کوئ؟ يا زړه مو را سره مني چې هديرې د بل بدلولو اند و باور جوړ کړي؟؟؟

نور خبرې هم شته نو تر بل گامه به دمه شو!

«هغه سړي په دفاعي دريځ کې
 څرگنده کړه: «مور ډېر رنځېدلي يو...
 ټول وايي، چې حقيقت له بيانه لوړ دی.
 ر بازار تارز ووېل: «هغه چې ته وايي
 حقيقت لري، خو حقيقت تل ؤ. نه له چا
 زېر بېري او نه له منځه ځي.
 زما دوستانو تاسو بايد پوه شئ، چې هر
 يو د خدای تعالی د عشق او رحمت د
 سمندر يو څاڅکی ياست.
 نو له تاسو غواړم، ای زما ښو دوستانو،
 چې د ځان دننه د هغه په لټه کې اوسئ،
 او دعا وکړئ، ستاسو کنډولي دومره
 در ډک کړي، چې مينه در څخه څپي
 ووهي.»

درېيم گام

«ټول د خدای تعالی په لور په سفر کې دي»
 تبتې راهب

بيا خپله پوښتنه را اخلم: آیا زړه مو را سره مني، چې هديرې د بل بدلولو اند و باور جوړې کړي؟؟؟
 يو څه به له شخصي تجربو در سره شريک کړم:

د فواجه صامب لمونځ!

داودخان، د حکومتی زغوالو ټانکونو او د بگرام هوايي ډگر ميگ الوتکو را چپه کړ، خو مکتبيانو ته خدای مظاهري او مارشونه په لاس ور کړل.

نور نو والیان، ولسوالان، ریيسان او مدیران شوي معلمان، له کلاشینکو فونو سره ګرځېدل. مکتب هم تش لاسو مکتبیانو په ګزمو ساته! زه به هم د بزګرانو کورونو کې ډکو دسترخوانونو آوار بدللو، د هغوی د زمانو او لوڼو مکتبي کېدلو او په درې سوه درهمو واده کولو د فرهنگ د عامېدلو په امید، کلا کې پروت وم.

آخر یې د میدان مرکزي لیسې ته - چې اوس د ذکر الله شهید په نامه نومول شوې وه - دار دو یو T 54 ټانک راوست او په دې پولادي جنگیالي یې، د شپې او ورځې لخوا مکتب ساته. د ورځې به سازماني مکتبیان په مټو باندې، د انضباطانو له سرې پټې سره، په مکتب ګرد را ګرځېدل؛ خواصل زور د ټانک وه او قدر یې هغه وخت مور ته معلوم شو، چې بله ورځ له لیسې وکوچېدل! په سبا چې ورغلو، نو لیسې توره ایره شوې وه. چېر اسیانو ویل مولوي... په څو تنو اوربوز ترلو مور و ترلو، بیا یې په لیسې تېل واچول، ګوګر یې ور ولګاوه، او نور په خپله مخه پسې ولاړل. لیسې را ګډه شوه میدان ښار ته. نور نو غرو ته ختلی ملایان او بزګران، په معلمانو پسې پټ پټ را کښته شول. نن شپه د ده په کور جنگ، سبا د هغه درمند سوځېدلی، نن پلانی مکتبي له ګوره وپستل شوي، بل سبا یې د پلانی خان یا ملک زوی اګسا پلچرخي ته اچولی.

دې کې یې زموږ یو معلم، چې دلته یې زه د (دوست محمد) په نوم یادوم؛ له کوره ووېست. معلم چا ونه لید چې څرنگه، چا او په څه ډول قانون او طریقه محکمې کړ؟ مور ته احوال راغی، چې معلم یې د کور تې د اوږده چپه ګردن په خاطر «خلقى» ثابت کړی او په همدې نغده ګناه یې تېره پر سر ور اړولی!!! له دې ګیسو څخه نه غواړم چا ته د دار رسی یا د برائت وثیقه جوړه کړم. خدای تعالی چې شته، د بنده ګی په حال کې «بنده» به د څه شي قضاوت وکولای شي؟؟؟ څوک خبر دي، چې له جسمي مرګ وروسته به د معلم ورځ ښه وي، که د هغه، چې ورځ کې یې د نخاس په اندازه سپرو پر ستونو، د خپل غضب چاره را کښوله؟! برکت یوسی.

یادونه:

له ټولو هغو ځوانانو او مشرانو او همزولو څخه چې په یو ډول سره، له یادو شویو فکري-باوري لوریو سره ګډ حسي - عاطفي درد او تړاو لري، عذر غواړم او په ټینګه سره تکراروم، چې ددې کیسو له راوړلو څخه زما مقصد یوازې او یوازې زموږ د ګډ درد (د بل بدلولو تراچیدي) انځورول دي، چې افغانستان کې یې له میلیونونو وګړو ژوند، سلامتیا، شخصیت او خوشحالي اخستي ده او لاهم دغه دوزخ زموږ پر فردیت را چاپېر پروت دی.

«داسې زه په دې جهان کې د بشر لپاره پردی یم، هغه ما ته نه گوري؛ بلکې قدرت ته یې د خبرات ستر گې نیولې دي.»

خلورم گام

«ټولې طریقي پر خدای ور ختمېږي، نومه وار خطا کېږه، چې بل نه غواړي خدای هغسې وويني، لکه ته یې چې وينې، یا ژوندی استاد ستا په سترگو نه ويني، یا دنیا ته په بل نظر گوري... ټول د خدای په لور په سفر کې دي.»

بل بدلول له کومه را پیدا کېږي؟

دا کیسه له وړ کتوبه را سره پېلېږي. له هغه وخته چې «ښه» او «بد» را پېژندل کېږي. اوس په دې باور یم، چې زه «ښه» روزل شوی یم، بل «بد»! زموږ روزنه-فکر، باور، عادت، رسم او رواج-هر څه ښه دي او د نورو بد دي. زما «ښه» ما ته یا له پلرو او نیکو پاتې دي یا مې له معاصرو ایډیالوجیو او راز راز باورونو او مانیفستونو څخه راقرض کړي او اوس مهال زه د داسې ښو بار کشوم، چې

زما له فرديت سره بيگانه دي.
دا ځكه چې زما د فرديت په رگونو او اعضاو كې، د ټولني او كتلي د فرهنگ له ارشيف څخه د يوه مړه كالبوت ذخيره كړې وينه را تزريق شوې.
دغه «بنه» او «بد» چې په ما كې ظاهر شوي، زما ذاتي ډايقي نه دي غوره كړي.
زما بنه له هير وختو را پاتې دي.
زه په ډېرو لرغونو ذهنونو كې يم.
له ما د بل مرام ټوپك جوړ دی.
زړه چاره، او زور د جنگ بيرغ، زما د اشغال شوي وجود په لاسونو كې، د يوه مړه كالبوت، د تزريق شوي فرهنگ، ننگ او ناموس دی.

زه په كبر كې كبروالا په ما كې
زه به اوس ځانته متې را بډوهم. د پاسوالو، د شپني يا غرمي خوب په دمه كې په ځان ننوځم او تر څو مې «ځان» نه وي زېرېدلی، شی به ځان كې نه پرېدم!
څه بد خوب مې لیده! د بل پر ضد هره خبره، هر كار او هر اقدام رانه په خوب كې وشول. انسان په وينه ژوندی دی او زه يې په پردی وينه چالان كړی وم!
زما او يوه زراعتي چرگ، زما او يوه فارمي خوسي، غوايي، آس... څه توپير شته؛ دواړه د معاصرې انساني اگاهي مادي، حسي، ذهني او رواني «قدرت» او «شهرت» لوړې داسې مصنوعي مصنوعي، ډبل ډبل او ځانناخبره ميدان كې خوشې كړې يو.
هغه لرغونی، هغه د «عتيق» د زمانې، چې كبر كې پروت وه؛ مړ نه وه؛ مړ زه وم، چې د ژوند وينه را بدله شوې وه او د مړي خيالونونه را په كې په غورځو پرځول!
هغه بنه، چې ما يې بېرغونه او شعارونه وړل، ټول مړه وه! او زه د مړو نصيحتونو ته په بيگاره عادت شوی وم.

زما فكر كه اوبه شوې ډبره!
په لوړه وایم: دا ډبرين تبرونه، مسي سكي، جوهر داره چې، او د غرڅو په پوټكو خامك دوزي شوې د بخت او اقبال پيل او پای منترونه، زما

له ماشوم وجود سره اړخ نه لگوي.

په ډاگه وايم: معاصره تکنالوجي هسپې د مخې پرده ده؛ مور اوس هم په ډبرو کې اخته يو! ځانته مو معاصر ډبر پير جوړ کړی. ډبره زړه ده، د کبر نښه ده، ډبره زموږ فکر، اند او باور، رواج او عادت د زريزو لپاره ساتي.

ښايي زموږ فکر او ذهني گانه اوبه شوی ډبره وي، چې د مغز د حجرو په بڼه استحاله شوي.

وگورئ، ډبره په زړه کلکه ده که زموږ فکر او مغزي متاع؟ ډبره چې وسله شي، نو يوازې د چاسر ماتولای شي، خو ذهن، چې باروت وپېژندل اوس اصلي ټولوژنې ته، د تخنيک او صنعت په لاسو دامونه جوړوي.

ذهن په ټولو قتلونو ککړ دی. د هر قتل خټ ته يوروزل شوی ذهن او باور ولاړ دی.

ذهن مو دومره په «ډبره» مېښ دی، چې ډبره په هر څه کې کاروو. حتا مېزونه او څوکی، د سپکې ارچې د لرگي پر ځای له ډبرو جوړوو. ډبره مو د مېز د سر ښايست دی.

کېدای شي يو ځل دا پوښتنه شخصي کړو، چې ولې ډيری څه له ډبرې جوړو او لوړې بيې په ډبرينو اجناسو ورکوو، لکه چې ذهن ډبره ده؛ خو د مغزو په شکل.

عجيبه ده! زه ددغو ښو، چې اوس را ته په باور او هر څه بدل شوي، په اړه هېڅ شخصي انتخاب يا تجربه نه لرم. ولې بل بدلوم؟

• ځکه چې زه سپېڅلې بل ناولی دی،

• ځکه چې زه اصیل بل کم اصل دی،

• ځکه چې زه برحق او بل ناحقه دی،

• ځکه چې زما فکر، نظر او عمل الهي امر دی، د بل د خنځير او شيطان دی!!!

• ځکه چې زه د پلرو په دود ځم او بل د خپل تللي پلار فکر-باور په ځان کې جوړ او دود کړی،

• ځکه چې پلرو داسې نصيحت راته کړی،

• ځکه چې زما په بل زړه خوږ بېري،

• ځکه چې زه جنتي، بل دوزخی دی،

• ځکه چې زه متمدن، بل وحشي/بربر دی،

- ځکه چې بل را باندې ښه نه لگېږي،
- ځکه چې د بل فکر، باور، رسم او عادت او هر څه غلط دي!
- او ځکه چې...

قتل د پارنو هنر

آخر دا ولې؟ دا ولې؟ دا ولې؟؟؟

ځکه چې دروغجن شولو، خپل حقيقي مينه گر خدای تعالی موقهر جن معرفي کړ! نارې مو کړې، چې والله که یو هم پرېږدي! والله چې له سر او مال سره خو مو سره اور ته واچوي! والله چې...

اوس خپل غېر را منعکس شوی او پخپله د خپلې وېرې ښکار گر ځېدلي یو؛ ځکه نو بریت غټ غټ پرېږدو، تپانچه او کتاروزمې په ډډورا ځړو! او د عکسونو- یادگارونو له لارې په راتلونکو نسلونو پاچاهي کوو!

لاړ شه، په بشري تدوین کړو، باورونو او نظریاتو یو نظر وکړه! یوه له خپل ذهني- رواني خدایگوتې زر لاسی مار جوړ کړی! بل ښکرور چهارپای په خپل معبد کې ایښی، بل بیا ځانته دومره وپرونکی دروني تصویر ترې جوړ کړی، چې د نامه په اخیستلو سره یې، ژامې کړېږي!!!

داله ورکتوبه ویرول شوي غټان دي، چې د خپل ماشوم هویت د له لاسه ورکولو په ماتم کې، خپل غچ له بل څخه د هغه د «اصلاح» کولو په نامه اخلي!!

دومره غټې خبرې سره به یو څه دمه شو: برکت یوسئ!

پنځم ګام

«حقیقت هېڅمهال، هېڅ کتاب کې نه ځاېږي.»

ذهن دى فدايگوتې

انسان اسير دى، ذهن پاچا دى.

ذهن قانون دى.

ذهن غير مسوول او واجب الاحترام دى.

ذهن ټولواک دى.

ذهن له نيکې ډک دى. ذهن ځمکنى او آسماني برائت پانې په واک کې لري.

ذهن د انسان د ټولې هستې فاتح دى.

معاصر انسان ذهن جوړ کړى او موډ کړل.

د انسان ټوله اصلي هسته (خپل يا خود يا self) په ذهن خرڅه شوې.

«زه» په ذهني خوندونو معتاد دى او ددغه اعتياد له مخې ذهن پر سر سپور دى.

د انسان تلپاتې ژوندى هسته «اروا»، د ذهن د ځانناخبري ديکتاتور په اسارت کې ده.

زموږ ټولې معاملي، دعوي، قضيبې، مسئلې د ذهن په لاس کې دي. ذهن تر ټولو

برتر قاضى دى.

انډيوال او يار او دوست را ته ذهن انتخابوي.

مسلك او کار مو د ذهن واک دى.

«سالها دل طلب جام جم از ما مى کرد

آنچه خود داشت ز بيگانه تمنا مى کرد.»

حافظ

د ژوند جوړه، د کورنۍ طرز مو ذهن ډيزاينوي.
د جامو، وينستانو، موډلونو ستاېل ذهن را ښيي.
خوراک او څښاک ذهن را زده کوي.
راشه درشه، ښه او بد مو ټول د ذهن په وس کې دی.
او ټول ژوند مو د ذهن په لاس کې دي.
ذهن د کولو او نه کول امر او اجازه صادروي.
ذهن له سترگو پټ حکومت دی. مور د ذهن په غوښتنه سوله او جگړه کوو.
ذهن زموږ د ټولو کړو وړو امير او بادار دی.
ذهن لويه بلا ده! هر دليل ذهن را جوړ کړی.
مور په خپلو مقدسو ذهني دليلونو مړي کوو، مړي ځينو او نور مړي جوړوو!
«زه» د ذهن سرباز دی. ذهن چې څه غواړي، انسان هسې غږېږي، هسې امر کوي، هسې خلک بدلوي...
او چې په خوله نشوه، ذهني مکتبونو او باورونو «قانون» جوړ کړی. قانون زه ته حق ورکړی! ددې حق او قانوني خونديتوب په چتر کې
هغه هر بل رانيسي، بند ته يې اچوي، آزادي ور څخه اخلي،
چې په دې هم وانه وښت؛ بيا يې په سوک بدلوي.

قتل ذهن پيشيښي کړ او بيا يې وپنځاوه

په سوک چې بدل نه شوه، په لور، په ډبرين تېر، يا په جوهر داره چاره او يا په عتيقه توره يې ټټر او سينه ور څېږي.
اوس خو ذهني اختراعاتو کار ډېر آسانه کړی: ټوپک، ټپانچې، ماشينگنې، توپې، توغندي، الوتکې... هله هله هله... آتم او نيوترون او
هايډروجنې بمونه؛ ټول د ذهن هوسونه دي چې د تقدیس په اوبو سوچه شوي نفس تر امر لاندې، دا نور ټول انسانان بدلوي!
دامو پابښت دی. دامو دوام دی! او د پلرو پلرو له وخته راپاتې قانون او ټول قانون ساتونکي يې ددغه سپېڅلي عتيقه فکر عمري «عسکری»
ته وتي دي!

انسان غوښن، نرم موجود دی. خپل افکار او باورونه په نرمه لهجه وايي او تفسيروي.

د معلم او ملا، تیور یسن او رهبر ددبده خپلوي او خلک د خپلو افکارو په کوډو کې را ایسار او بند ساتي. داسې انسان ډلې، سازمانونه، گوندونه، اتحادیې او بلاکونه جوړوي او په نورو ډله ییز برید وروړي. بیا معاملي کوي. بیا اور بند کوي. بیا جزیه ور کوي. بیا له سره یرغل کوي. بیا ولسونه ماتوي، ملکونه او پاچاهۍ نیسي، غنیمت او سره او سپین راټولوي.

انسان له ډیله لاسه!

انسان په ذات آزاد دی؛ خو ور باندې را چاپیره بندیخانه یې د خپلو فکرونو- باورونو غني (جولاگک) ور باندې را اوبدلې، را تاو کړې! انسان لا ځانته وزگار نه دی. انسان نور جوړوي. نور بدلوي. نور بڼه کوي. انسان د اصلاحاتو مامور دی.

انسان نور بدلوي. «انسان- دوزخ» همدا دی!

انسانی ذهن له دومره دوزخ تکثیرولو سره سره لا هم لکيا دی: نوي معماری، نوي ښارونه، نوي سرحدونه، نوي چین دیوالونه جوړوي او اوږده زمانه، د فلسفې یا عقېدې د خدایگیو په نامه، خپل خوبونه په دفتر او کتیبو کې پتوي او کشیسي ملایانو ته د دنیا او آخرت جواز نامه ور کوي!

حقوقی ادارې زما تر امر لاندې دي. جنگیالی داسې زما فکر- وینا اسیر کړي، چې زما د «اور!» په قومنده، نه وچ گوري نه لامده! ځمکه په خپلو ټولو تیلو او غازو او آتومي انرژي کې سوځي.

او آسمان هم د ټولو واورو، بارانونو او رلیو په شکل کې، د لوی مینه گر، عاشقانه اوبنکې، په پتو او باغونو را څخوي! او موږ په افریقا کې لمر وخورولو او په سایبریا کې کال دولس میاشتي واورو وسوځولو! او چاره په لاس، د خپلې ذاتي وچې د مخالفې وچې، د ژوند په ښکار را وتي یو! هدیرې زموږ دوزخي عقل خوړلي د آدمیانو بې ساه کلي دي.

هر قتل ته چې گورم وایم نه چې ما کړی!

هرې اوبنکې ته چې گورم، وایم نه چې ما تویه کړې؟

ځکه چې د عم دوسیه، د «انسانی کارنامې» په نامه، د سرنوشت په ارسیف کې خوندي شوې!

زه باید، د تاریخ په اوږدو کې، د لوړ شوي غرور-افتخار، ویاړ، حماسې- له هسکه لاندې راوغورم. غرور- چې مور ورت ته د عزت لقب ورکړی- باید دومره اړه شي، دومره سوکان وخورې، دومره لغت لغت شي، چې بیا یو څاڅکی وینه زما په ژبه رانشي، چې بیا یو دانه اوبنکه پیدا نشي، او ژوند د زړونو، ذهنونو، حواسو، عواطفو... د خدا کړس او کړوس په سر واخلي.

له ما زاړه لاس واخلئ!

هومره ژوندی علم نه یم، چې زده شم. داسې څه نه لرم، چې زړونه مو ور باندې راشنه شي. دومره هم نه یم خاوره ایره شوی، چې د غر تر نغري لاندې مې «سمندر» ښکاره شي. خو: ځینې دومره کولپ (قفل) شوي، چې غواړي، زما د «زه»، یا بل یوه «زه»، د فکر- باور په شوق کې، ځانونه بم کړي، واسکت کړي، او ځان د مافوق سرعت نور راکټ په وسیله، د ثوابونو جنت ته ور پورته کړي. مطبوعات، رسالې او کتابونه هم زما په افکارو سره دي. او زه د ډیناسور په هډوکو خط خط پاتې لرغونی سرود! دا ډول زه، د بې نومه او بې نشانه فرعون په څېر، د خپل نفس خدایي جوړوي. ټول سړي بدلوي. ټول گلستان-افغانستان بدلوي. له ایره کړي گلستانه د باندې وځي، ټول گل گل جهان بدلوي!!! او ایډیالو جیست زه، یو سړی هم په خپل فکر او دریځ او خپله خوښه آزاد نه پرېږدي. هغه گڼي، چې «ښایست» زه یم. «ښه» زه یم. «متبرک» او «جنتي» زه یم. «شریف» او «اصیل» زه یم. زه «حقیقت» یم. حقیقت په ما کې «پای» ته رسېدلی.

زه «دايمي كلام»، «دايمي پيغام»،
او «دايمي نجات» فقط زه يم.
نو جهان زما د تورې په وړاندې حلاله وينه ده.
وينه به تر هغو بهيرې،
او زما د تورې په شرنگ به بهيرې،
او لا به سپل کېږي، خو چې ټوله ځمکه، ټول نفوس، ټول نور او يا زره قومونه زما د باور د «غنمو» درمند راوړي!
وگورئ، سوله څومره آسانه کار دی! ټيکاو څومره آسانه لاسته راتلای شي! وينه تويېدل څومره ساده ختميدلای شي!
خو چې ټول زما رنگ خپل کړي:
زه چې په هر نر او بنځه کې،
هرې وينا او هرې خبره کې،
هرې ليکنې او هر فرمان او قانون کې،
هرې فيصلې او محکمې کې،
يوازې ځان ووينم؛ نو بيا بيغمه اوسئ، «زه» هيڅوک نشم وژلای!
که دا نشی منلای، يو ځل يې تجربه کړئ. زه هره شېبه په خپل دغه لوظ ولاړ يم.
به به! «زه» موجود دوزخ دی. «زه» ټول د تصور وړ دوزخ دی.
که د دنيا پر مخ يو شاخکی تېل هم پاتې نشي، او يوه لمبه غاز هم موندل نشي، او حتا لرغونې چقمقي ډبرې هم ټولې مصرف شي؛ نو داسې
کرخت موسم کې هم «زه» د زرهاوو زرهاوو دوزخونو لپاره اور لري.
د بل بدلولو ذهن دومره لنډ نه خلاصېږي!!!
تر بل گامه به يو څه دمه شو!
برکت يوسئ.

شپږم ګام

«لومړی ډاډ تر لاسه کړه، چې د خدایي مینې څراغ دې تل روښانه دی؛ وروسته بیا د دنیا کارونه کوه.»

لږ تر لږه څلوېښت کلونه کېږي، چې د ډېرو د عصر او د رنسانس د عصر، د فکر سوداګرو، دلته د بل د بدلولو دوزخ سور کړی. دا بازار د قصابی مسلخ دی. دې بازار کې د هر بل انسان شخصیت، هویت، فکر، خیال، ایمان، شرافت او بالاخره فردیت، چاندماری شوی او چاندماری کېږي.

د ذهني مفربو نفسانیا تو ژبه:

زما کړه وړه ټول قانوني دي. یوازې زه د بخښني سرچینه یم.

زما امر د حقیقت له کوره راغلی. زه د حقیقت مبلغ، ترویجګر، ساتونکی او قضاوتګر استازی یم.

زه باید وساتل شم. زه باید لا ځواکمن شم. زما شاوخوا باید د ساتونکو دیوال روان وي.

د ځمکې د شتو قبالي باید زما په نامه شي. د ژوند انرژي زما د فکر د کالبوت وینه ده. ژوند باید زما د فکر پلي کولو لپاره مصرف شي.

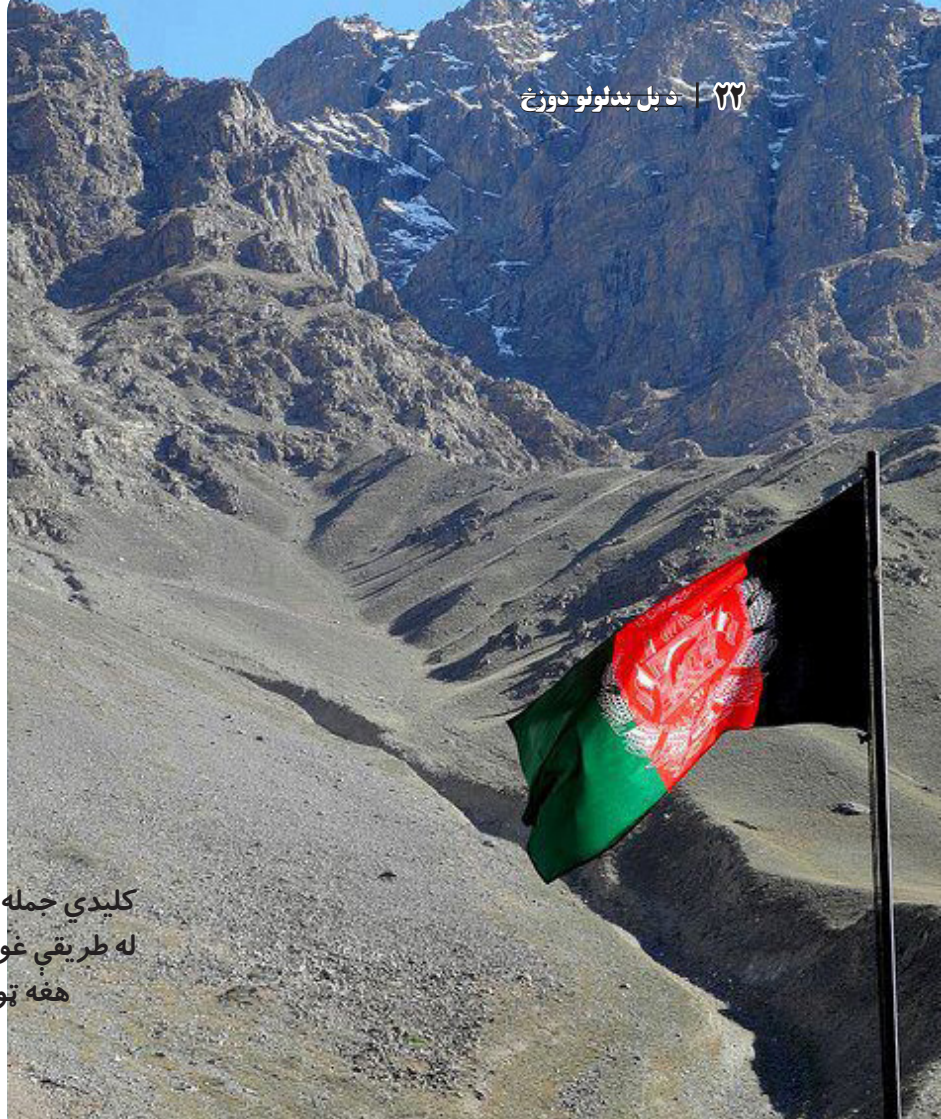
ځکه چې زما فکر او باور کامل دي او له یوازینی منبعې را سپارل شوي. دا چې ذهن کې د یوه فکر - باور رامینځته کېدل او ډېره کېدل له څه لارو، او څه ډول تر سره کېږي؟ دا باید راوسپړل شي.

ذایقي (وزل) کېږي

په ماشومتوب به مور زړه راباندې خوړ، چې ولې غوښه، کوچ، ژېړ غوړ... نخورم!
ما به د خپلې ماشومانه ذایقي روژه یا په سپینو غټو وریځو او مستو ماتوله او ور سره مې هګۍ او شپو مېې هم ښې اېسېدې، خو د ژړو غوړو او کوچو یا د پسه د واز دې بوی به چې راباندې ولګید، بیا چا په دسترخان نشوم کښینولای!
مور به راپسې سرگردانه وه او ګاونډیو ته به یې زړه تشاوه، چې «انور، څه شي ته خوله نه وروړي! اخر زه څه وکړم؟! بې له مستو او شپو مېو په بل شي ځکه هم نه کړي! اخر سبا به یې کولمې وچې شوي وي! بیا یې زه د پلار جواب په څه شي ورکړم!؟»
د آغالا ښځې، یا د حاجي کاکا ښځې به ورته وېل، یو ځل به دې ملاکاکا ته بیولی وای!
د ملاکاکا د دم او دعا وختونه هم تېر شول او پر ما هم ماشومتوب داسې د یوه کاغذي فرمان په څېر تېر شو. د ژوند په مینه ګره سپینه پاڼه کې ټول خپلې خوښې ته پرې ایښی وم، چې څرنگه راته طبیعي، آسانه او په خوښه برېښي، هسې انتخاب وکړم. خو ابو زه غټ پټ او سور او شین غوښتم.
د ماشومتوب جنت هم ولاړ. هغه میدان، ها د خزانه دار عیسی خان د کلا نوم هم ولاړ! ها د غوا کوچ او شودې هم ولاړې!
«آبو» هم ولاړه! زه هم ځوان او پسي دومره په عمر سپین شوم، چې اوس د سر و بښتانو رنگ ته ناست یم؛ خو اوس ډېری خواړه، حتا ځینې هغه خواړه، چې له ګاونډیو ملکونو افغانستان ته راغلي، په آسانی او خوند سره خورم.
دا بدلون څرنگه رامینځته شو؟ زما ضد ناکې ذایقي څرنگه خپل عادت بدل کړ؟! د وسلو یا د سرو او سپینو زرو د کوم انقلاب د فرمان کار وه، که د جراحی پر میز عملیاتو، زما ذایقه دومره ډېرو نا آشنا خوړو ته آماده کړه!
نه! نه ذایقه عملیات شوې، او نه هم ما د کوم فرمان له مخې دغو خوړو ته تابع کړې؛ بلکې ما خپله ذایقه داسې روزلې.
ما په دې باندې په پوهېدلو سره، چې راز راز سابه، میوې، لښیات او نور خواړه بدن ته ګټې لري! د هغو په خوړلو پېل وکړ. ذایقي لومړیو وختونو کې عکس العمل ښود، خو ورو ورو آرامه شوه، عادت شوه او اوس له دې ټولو خوړو خوند اخلي.

له دې ښکاري چې ذایقې ابدې نه دي؛ بلکې روزل کېږي.
فکرونه-باورونه، «ښه» او «بد»، «اخلاق» او بداخلاقي هم داسې مادي-زمانې دي.
هغسې چې ماده زړېږي، شیان، څېرې زړېږي، زمانه هم تېرېږي؛ او په دې مخ په زړېښت روانه مادي زمانه کې، دا شیان هم زوکره، ځوانې، زړېښت او تمامېدل لري؛ خو وېل یې یو څه وخت غواړي!
تر بله گامه به لږ چرت ور باندې ووهو!
پر زړونو مو برکت شه!

کلیدي جمله: «د عشق طریقه، د خرد او فهم له طریقې غوره ده؛ ځکه چې په عشق سره، هغه ټول په لاس راوړلای شي.»

اووم گام

«د جگړې د دوو خواوو دوه سرتېري، چې نه سره پېژني، د هغو دوو تنو لپاره جنگپېري، چې يو بل پېژني؛ خو خپله نه سره جنگپېري.»

ماشومتوب کې به کله ناکله، د مور بيا، بيا و بلو په سودا کې واچولم، چې زه به کمزوری رالوی شم! همزولي به چې ډېر ژېر غور، غوښې، وازدې او کوچ خوري-زورور، هډور او غښتلي پهلوانان را غټ شي!! بيا به زه هېچا سره د جنگ نه وم!!!

د پارتيايزو او پا کو کلتی دوره

څلور، پنځه کاله له ما مشر د تروری زوی مې، محمد حکیم چې اوس د ملي پولیسو

داکتر نجیب الله، پکتیا کې دې خاورینې دنیا ته پښه را کښېښوده. انقلابي رالوی شو. اوږده کلونه یې د «دولتي اطلاعاتو د خدمتونو اداره» وخرخوله. بالاخره له دې هم لوړ شو. د هغه گوند په سر کې کښېناست، چې د «ثور دموکراتیک انقلاب» صلاحیت او مسوولیت ور له غاړې وه. ویې لیدل، چې د مساوات انقلاب د بل بدلولو ناسور دوزخ دی؛ نو له دې کشف سره یوازې سر میدان ته راووت، چې د ټولو سرونه، مالونه او د ژوند طرزونه د «ملي روغې جوړې» په بېرۍ کې، د چوپیا او آرامۍ برخه ته وباسي؛ خو خپلو جنرالانو، د انقلاب د تیوریسانو په هڅونه، له واکه لېرې او د آریانا څلورلاره کې د پانسۍ کېدلو تر شپې پورې بدرگه کړ.

جگړن دی - ښوونځي کې تر ما یو صنف دمخه وه. دا هغه وخت وه، چې له بهره راغلي سیاسي ایډیالوجي، مکتبونو ته په ښکار راوتې وې؛ ځکه نو «گوند، گوند بازی» او «پارت، پارت بازی» وې! ځکه نوزه هم، د ترورزي په پارت کې شامل شوم. د هغه ترور بیا کابل کې واده وه، ځکه یې نو د کابل نوآباد ختینې کوڅې وروستي سر کې، د شپې ځای درلود. هغه به له کابله بکسپنجې او هشت تقه چاکوگان راورل او مور اخیستل. ما هم یو غټ چاکو راوښووه. دغه چاکو برنجي پوښ کې پټ وه، چې په خاص فتر سره به یې تیغ دباندي راوت.

اوس نو میدان مرکزي لیسې ته هم د سرو او شنو سیاستونو خوشبویی رانوتې وې. مکتبیانو به مظاهري کولې، چاکوگان او بکسپنجې به یې گرځول او دغو په ظاهره ملکي ټوليو او کنډکونو یو بل ته تور او برېښ درلود؛ خو نوره قومنده یې د هم رنگه معلمانو په لاس کې وه. دا د یو بل بدلولو د دوزخ پیل وه. دغو ایډیالوجیکو ټوليو او کنډکونو کې د فرد رنگ ضایع کېده، او ټولو گډ رنگ خپلاوه. د عصر مانيفستي او ایډیالوجیکي مانیو ته سړی ننوت؛ خو هلته په «توده» او فکري «پرگنه» بدلیده. ایډیالوجي او عقیده یې، بې شکله خوړونکې وه. دغې گېډې له ټول نفوسه کالبوت جوړاوه.

دلته وگړی د فکر، احساس، عاطفې، غریزې، ارادې او حتا روان له پلوه خلع سلاح کېده.

او د فکر او باور په تارونو، د ایډیالوجی او عقیدې د آرمانی انسان، تر امر او ارادې لاندې اېل کېده.

ځکه نو سره خوله ځوانانو په آسانه منله، چې «تره کي او گوند روح او جسم دي!»

ځکه نو سید داود تړون، ځان د سرو گوليو مخته ور وغورځاوه، چې د انقلاب ستوری ژوندی پاتې شي!

ځکه نو د یو مدرسه خوانه ملاصاحب په فتوا، زما او ستازوی، ورور او کلیوال، د واسکت اورونه په خپله سپینه سینه تړي او ځانونه په اوداسه د امریکایانو، یا داخلي فوځیانو او پولیسو، او نیکتایي داره رېره خریلو ډالري معاش خورو او نورو عوامو مینځ کې الوزوي، چې جنتیان ژر جنت ته او دوزخیان ژر دوزخ ته ور واچول شي!

حیف راځي له دومره قضاوتونو څخه!

خو دا ولې؟؟؟

زما یې د چا په ژوند څه؟

زما یې د چا پر فکر - باور څه؟

زما يې د چا پر ډک او تش دستر خوان څه؟

زما يې د خلکو په خپلمنځي او رضا کارانه، «عادلانه» يا «نا عادلانه» اقتصادي او اجتماعي اړيکو څه؟

زما يې د چا په جنتي کېدلو او دوزخي والي څه؟

زه ولې د خداي په خدايي کې گوتې وهم؟

زه ولې د سرنوشت په سرعت کې گوتې وهم؟

زما ولې د چا «جنت» ته او د نورو «دوزخ» ته لېرلو لپاره بېړه ده؟

څوک به وي، چې تر خداي تعالي دې زياته لورينه، زياته مهرباني او زياته مينه له يوه، يوه «روح» سره ولري؟؟؟

له ما د څه شي پوښتنه کېږي؟

او که زه وينې تويې نه کړم، د خداي تعالي په ابدې پادشاهي کې به څه کمي يا زياتي راشي؟

لږ که سر گريوانه ته کوز کړم، نو بنايي د خپلو ذهني، وحشي، نفسي بنامارانو نارې، سورې را په غوږ شي!

ذهني نفسانيات عبارت دي له: کبر، شهوت، ترلتيا، طمعې او خودپرستي څخه!

کبر (غرور) مې دادی، چې ځان «من» گنيم نور چارک، پاو، خورد، مثقال...!

يو شهوت مې دادی، چې د وينو د ويالو په خاص موسم کې، د جنت حورو او غلمانو او د شرابو ويالو ته ور تيريرم!

ترلتيا مې داده، چې غواړم هم «شهيد» شم، هم «غازي» شم او هم «روغ او سلامت» کور ته راشم. او داده، چې «اول ما، بيا مې مور او پلار،

بيا مې خويندې وروڼه، بيا مې بنځې امېره، بيا خوانبې خسر... او اخر کې دا نور دله گان!!!

طمعه مې داده، چې يو ځانمنلی سړی (رهبر، امير...)، يا د مړو کبرونه واسطه کړم، او پرته له عملي امتحانه، هم په ځمکه کې او هم په

آسمان کې، لوی منصب تر لاسه کړم،

خودپرستي مې: «تر ما اتل نسته! په هند او سند او په کابل نسته! تر ما اتل نسته!!!»

عذر کوم، فقط غواړم خپل د عمرونو زخمونه دلته په گډه کشف او که خداي تعالي غوښتي وه، خپل دايمي رنځ له رېښې درمل کړو.

بس تر بله گامه به ټول پر دې نيمه نظرونو يو څه دمه ونيسو!

اتم گام

«انسان باید کونښن وکړي، چې د خپل ذهن او جسم بادار شي... او له خپلو همنوعانو سره مهربانه او جوړ واوسي.»

ترېم ژورې کړیغې

تر گام اخیستلو دمخه، زما شخصي عذرونه!

زړه مې غواړي، له دغو کلمو ووځئ او ووځو!

غواړم، په دغه سنگي خط سره پل واخلو او اخر ځانونه د خالصې پوهې سمندر غاړو ته وباسو! نو تاسو یې هم را سره ولولئ؛ خو پر ځان پورې یې مه تړئ.

ځکه چې زما لپاره ژبه، د نسبي پوهاوي وسیله ده.

دغه ژبه، په هر صورت یوازې کړیغې جوړوي! او غواړم دا کړیغې دومره اوچتې کړم، چې تر

هر بل نه ژورې ولاړې شي او د اوږدو زمانو له ډبلو خپرو لاندې ویده «ځان» را ویني کړي!

نوزه حق لرم، ته حق لري او هغه حق لري، چې په خپلو تجربو سره، د ذهني واکمنۍ په ماڼۍ زلزله گډه کړي،

او زموږ او ستاسو د وجود دننه، خوداگاه برخه (روح) را ویني شي

او موږ ټوله لاره، ټوله مصافحه د ځان دننه کشف او په مینه گر، نڅاه ډوله حرکت سره وړاندې ووهو!

څه به نه وایم: انځور ته به غوږ شو!

(...) سکوت ټول هغه متن دی، چې یو

رنګه گز په خبرو راځي او کتابونه ور

څخه متر کېږي. سکوت د غږ ساه ده. بې

ساه غږ مړ دی!

«چې غوتې پسې وهې په لاس به درشي!

چا وېل چې په درياب کې گوهر نشته!؟»

خو دا غوتې به د ځان دننه وهو؛ د وجود د کیهان سمندر دننه دی؛ خو چې دومره زړه را په کې پیدا شي!!!

اوس د خپل روان گام خبره:

په ایډیالوجیک حکومت کې، د ذهني پاروگرو، په تیغ بندیو سره، د فرد فردیت-بڼه ده ووايم شخصیت-قصاص کېده او درگرده کېږي. دلته آزاد انسانان، د ایډیالوجی په سرفو کې ذوب کېدل (او کېږي) او له هغوی (سازماني ډله، کتله، رمه، گله او خپل) جوړېدل او جوړېږي! دلته هر چا له خپلې خولې نفس کاره، هر چا په خپله خوله خوړل او څښل کول، هر چا په خپله خوله خبرې کولې، هر څوک په خپلو پښو روان وه، هر چا په خپلو لاسونو بل له ستوني را نیوه او را نیسي یې...

خو دغه پښې او لاسونه، دغه سترگې او غوږونه، دغه خولې او ذهنونه او حتا احساسات، په مرموز ډول، د ایډیالوجی په (نو) او کولمو پورې تړلي ول. او هلته په سر سر کې، یو ځانناخبره پاروگر ناست و! هغه فکر کاوه. هغه تصمیم نیوه. هغه امر ور کاوه!

همداسې، د مکتب په دوره کې، شرایطو ته په کتلو سره، ایډیالوجیو خپل سرتیري په چاکوگانو او بکسپنجو سنبال کېدل؛ خو ما له دې شوقه چاکو گرځاوه، چې همزولي مې ومني. همزولي را ته د نارینه په سترگه وگوري؛ خو د حزبونو د کارو بار لانه وم. گوندیان له ورايه معلوم وه. د هغوی د هر یوه ډبل یا سلایي په شان نري بریتان ددې نښه وه، چې څوک دی او د چا د بدلولو لپاره گوندي امر ته منتظر ولاړ دی؟

هغوی زورور وه. د مکتب او ادارې وس نه پرې رسېده.

بیا داود خان مېاشتنی آزمویني راووستې، او د دوی تبلیغات لاهه لمبو شول. یوې خوا خپل مکتب د «ارتجاع، امپریالیزم، فیوډال، ملک، سي ای یې، امریکا...» په اور بلاوه. بل سازمان په «سور استعمار، کمونیزم، شوروي، کاجې بی...» بل د څه شي، بل د څه شي مړي له کېرو را وپستل او شرمول!

د خولې شعارونه وه او په دې خاطر د ثانوي دورې هلکان، په ډله ییز ډول، د یو بل بدلولو ته ستراتیجی او تکتیکونه جوړول او هغې ورځې ته ور نېږدې کېدل، چې د سردار په لاسونو جوړ جمهوري نظام نسکور او د بدلون بیرغ په ارگ ور پوي.

نور به دمه شم. تاسو دې نیمه نظرونو ته یو څه دمه شی!

زما ټوله لیکنه دې ستاسو هر یوه له فردي تنوع او شخصیت څخه زار شي!

نهم گام

«خدای مینه کوي، او له خپلو بي پروا مينه گرو په کلکه ساتنه کوي. او ورو ورو هغوی د ځان په لور ور کاري او جذبوي.»

د ايډيالوجي او بي ژونده باورونو جال

ژوند او عملي تجربې وښووله، چې ايډيالوجي ژوند هدف نيسي. ايډيالوجي ژوند دښمنه ده. ايډيالوجي د هر دا ډول قتل مسووله ده.

ايډيالوجي او وچ باور، ځانپرست او خودمحوره دي. ايډيالوجي او بي ژونده باورونه، د حقيقت بت کول، د بت

د ماشوم لپاره د چرگ آذان، د پشيانو د ناوې د سر خپرې، د سپېڅلو سپينو وريو ور پښمين غبرونه، د مرغانو وړيا ساز او سرود، د مور او پلار د خوب خړ بدل... ټول لويه دنيايي سمفوني جوړوي. ماشومان نه و پريري؛ ځکه خدای چې شته؛ نو سړی له څه شي وو پريري؟

شوي لمانځل، دودول او عادت ګرځول دي. دا په ظاهره پوهه، روڼتيا، عقل، منطق خو په معنا کې وچ باروت او سوزنده جهل دی. دا د بل بندولو، زورولو او وژلو اخلاق دي. مور د یو بل بدلولو په دوزخ کې، یو د بل په وینو سره پره ولاړ یو او لاهم ځینی شته، چې باور لري، د بل بدلول؛ د سرنوشت اراده ده او باید ټول استعدادونه، اختراعات، وسلې، ښکاره او پټ امکانات، د بت-باور په مزدوری او برده ګی کې وي.

مور د عادتونو مریان

یوه ورځ خبره را نه ټولګي کې خطا شوه. د رخصتی له زنگ سره، خپل ټولګيوال غلام حضرت-وروسته د څارندویو افسر شو او په غلام حضرت پخپلسر مشهور شو- ګوښې ته کړم. ګډه یې را لوڅه کړه. وېل یې «باخبر چې ما څو چاکوګان خوړلي! چې بیا دې زه ولیدم، صنف کې نیغ نیغ نشي؛ له ما به ځان ساتي!!!»

په دې ورځې پوه شوم، چې د چاکو ګرځولو او چاکو وهلو د کار سپری نه ییم. بس چاکو مې د لاندې کلا آصف ته، چې ستر ګه یې د باروتو په اور لوبه کې له لاسه ورکړې وه؛ ورکړ او هغه یې پیسې د مکتب په کتابونو را خلاصې کړې. خو ورځې په احتیاط ګرځېدم؛ خو ورو ورو مې عادت بدل شو، او پوه شوم، چې زه ښه وم؛ نو ټول ښه دي!

د چاکو عادت مې پر بښود. داسې هر عادت بدلېدای شي. فکر، دریځ، چلند، ډول، جامې هر څه داسې دي.

سنگار او د څېرې، و بښتانو لرل او نه لرل او ډولونه یې ټول داسې دی.

کورنۍ ژوند، د کورونو ډول، د کورونو مهندسي، لارې، ګودرونه، سپړکونه، باغونه، میله ځایونه، ورزشونه، راشه درشي، جشنونه او نماځغونډې، د برکت ځایونه او سپري، او څېړونه،

ادبیات او موسیقي... دا ټول ځکه راباندې ښه لګېږي، چې ورسره عادت شوي یو.

دغه سپېڅلي پلرونو راکړي، او خپله د هغو له مینځه، اصله او اصلته نه خبر یو او نه څه شخصي تجربه ورڅخه لرو.

ژوند د ماشومانو دی

«ماشومان که د مشرق یا د مغرب دي- د ژړا او د خندا انداز یې یو دی» ساېل

لږ ځانونه ماشومانو سره مقایسه کړی. گوری، هغوی نه مور په شان خواږه خوري، نه هسې جامې اغوندي، نه هسې راشه درشه پالي، نه هسې احساسات نښي،

نه زموږ له خبرو، او عقلي - منطقي بحثونو خوند اخلي

او نه زموږ د سپېڅلو عادتونو او خيزونو څه خيال ساتي!!!

ماشومان پټ پاچايان دي.

هغوی په زړونو دومره شتمن او ماږه دي، چې بې تخت او تاجه پاچاهي کوي.

هغوی ته پورنده پیتاوی، د ويالې غاړه، دښته، د شتوتلو پټی، د خره د شاه سپرلی، مندې، غغاستې، خنداوې... هر څه د پاچاهۍ بې شانه تختونه او تاجونه دي.

د ماشوم لپاره ټوله ځمکه د پاچاهۍ تخت دی.

ماشومان ژوند کوي؛ خو په هېڅ شي زړه نه تړي، په هېڅ شي عادت کېدل نه مني.

ماشومان په دومره خبرو نه خلاصېږي، نو تر بله گامه به یو څه ساه واخلو!

په زړونو او زړورو خیالونو مو برکت اوسه!

لسم گام

له دې کوڅې يې
خراغونه هدېرې ته وړي
کورونه قبرونه لري
ومان نيازی

د اسماعيل قصه داسې هم جوړېږي

اووه، اته کاله دمخه، چې ملي راډيو تلویزیون کې، د نجیب روشن د ریاست په زمانه کې، هلته په کار لگیا وم. یوه ورځ د تلویزیوني خبر په څانګه کې، په دې اورو-انقلابونو غږېدلو، چې ارواښاد کبیر عمرزي دا کیسه میدان ته را واچوله او مور یې ور باندې چوپ کړو:
هلمندی بابک، د کلي او تربرو پیغورونو تنګ کړ، او مخ په کابل یې را واچول.

بابک، له کابله مخ په ګردیز وړ ولويد. ددغې کیسې «اسماعیل» يې، د حکومتي اردو په یوه اطرافي کنډک کې پیدا کړ. له دومره ستریا

حقيقي تسليم: «نفس باید له هر څه لاس واخلي؛ ترڅو
روح وکولای شي، له خپلو (مادي، عاطفي او ذهني) پوټکو او
غلافونو ووځي، او د بشپړې آزادۍ په لور لوړ شي.»

وروسته يې لاسونه وړ کړل، چې اسماعيل يې مچ کړي. شپه يې هم په قشله کې وړ سره واړوله، خو په دې شرط چې کلي ته به ورسره ځي، او پلار به يې واده ورته کوي!

اسماعيل، له ټولي کنډک ته، له کنډه غونډ ته... همداسې د امرونو سلسله تکميل کړه او له پلار سره، کلي ته د واده په رخصتۍ ولاړه. سپين، يا غمړنگی، زيره خرېلی، ځوان وروسته له وختو کلي کې کښته شو.

چا پېژانده او چا نه پېژانده. خو کلي کې دا خبر لکه باد داسې تيت شو:

«خبر ياست که نه؟ پلار يې خپل ضابط اسماعيل زوی کلي ته را ورساوه!!!»

اسماعيل، يوه يوه همزولي ته کتل او اوبه کېده. ښه وه، اخر په کور کې له دومره سترگو گونښه شو!

شپه شوه. ډوډی وخورل شوه. ملا د لمانځه آذان وکړ. پلار خپل ضابط زوی، په ښايسته سپينو کاليو کې، په جومات را ننويست. له دې

سره ټولو مخونه له امام را واپړول، او حکومتي ضابط ته يې کتل.

اسماعيل شرم نيولی وه، او ځان يې وروستي صف کې برابر کړ. ښه ؤ دې وخت کې قامت شروع شو او کلي ته راغلي زيره خرېلي ځوان،

په خوشحالی لاسونه د غوړو نرميو ته وړ پورته کړل.

جمعه خلاصه شوه. ځوان مسافر غوښتل، چې پورته شي له کليوالو مشرانو او همزولو ځوانانو سره په غاړه ستړي مه شي وکړي؛ خو د

قومندان پلار سرې پرې را تاو شول. اسماعيل يې سوټ بوټ وټاړه. پلار چاره را کښله او د سترگو په رپ کې يې ځان له دې غمه بېغمه

کړ. يو شغغغغغ شو او د تکبير نارې پورته شوې. دا کار د پلار قوماندان په دې خبرې سره ختم شو:

«جهاد بايد له ځانه پېل شي!»

آه! لږ به ددغه زرغون درد له جاري اور سره چوپ شو.

يوولسم ګام

«مه پر پرده، چې د نورو افکار، حتا زما...تا په حرکت راولي، او د هغوی په افکارو پسې مه ځه. ددې پر ځای خپل زړه ته غوږ اېښوول زده کړه. ژر به زده کړې، چې جسم او ذهن مو په يووالي کې دي او هغه مهال له ټول ژوند سره يووالي درک کوي.»

مور ماشومان په زوره له لاسه نيولي، چې لويان شي! ماشومان د لوېدلو په خطر ور روان دي. خو شاهد يو، چې په دغه «لوی ځان» نشو ماشوم کېدلای.

ز مور «اسماعيل» خو خپلې مادې جامې (کالبوت) له لاسه ور کړې، خو روح الهي سپرغی ده. او دغه د غږ او رڼا د اقيانوس مسافر څاڅکی نه مري او نه يې څوک اسيرولای شي. روح نه څوک بند ته اچولای شي او نه يې ژوبلولای شي. نوزرونه بايد ډاډه اوسي، چې الهي سپرغی به له اوږدو سرگړانيو، آزموينتونو، او تجربو وروسته، د ځانيوه موجود په توگه، خپل آسماني کلي ته ستنېږي. نور اځی يوه شېبه ماشومانو غوندي له اندېښنو سپک شو.

ماشوم د مقیقت فالصه څېره

ماشوم د حال زمانې اوسېدونکی دی. هغه ته حقیقت هره شېبه ژوندی

دی.

ماشوم هستي او نيستي يوه گڼي.

هغه ته ځمکه الهي باغستان دی، او آسمان په دغه باغستان را چاپيره کېږدی دی.
د ماشوم د سپين او خالص عقل په تله کې د ژوند پاچا، د ټول ژوند او ژوندو باغوان هم دی.

ماشوم چې د سرو زرو کانونو باندې ودرې، خو د هغه سترگي، حواس او زړه د بوډۍ په ټال کې الوزې راالوزي.
ماشوم زړه لرونکې دی او زړه په کې پاچا دی. هغه نه د نصیحتگر پلار کوي، نه د ملا او نه د هغه ډاکتر، چې راغلی او ورباندې د ایچ ای وی او ایچ ای څه شي واکسین لگوي.
ماشوم زړه ته تسلیم دی او زړه یې خدای ته پرايښی. تر ماشوم بل زړور نشته.
ماشوم ته د یوه پاچا کېدل او د بل باغواني، د اوبو په شان آسانه دي.
ماشوم ته ځمکه کور، آسمان یې چت، ستوري خدایي خراغونه او سپوږمۍ خدایي ناوې ښکاري.
او لمر د ژوند لوی باغوان گڼي.
ماشوم ته دوزخ او جنت، د کور تنور او باغچه یو شان برېښي؛ فرق یې نه کوي.
ماشوم ته دغه شېبه رښتیا ده. هغه هر چېرې چې دی، هغه یې وطن، هغه یې جنت دی.
ماشوم ملاتګي او گاوندۍ باغ کې په خندا شني پېغلي، یوه له بلې ور کې همزولې گڼي.
ماشوم ژوند حلال گڼي او له ټول ژوند سره مینه حلاله تر سره کوي.
ماشوم هرې خبرې، هر تفاوت، هر راز فکر-باور خاوند ته خاندې، هغه له هېچا نه وېرېږي؛
ځکه نو ماشوم د هېچا د بدلولو نېټ او عمل نه تر سره کوي.
ځکه نو ماشوم له بنده آزاد دی.
ځکه نو د ماشوم وژل په هېڅ فکر او باور کې نه ځایېږي.
ماشوم ژوندی حقیقت دی؛ ځکه نو د حقیقت اولاد هم دی.
حقیقت یې پلار دی، مور یې دی، ژوند یې دی، شېبه او زمانه یې دی،
حقیقت یې د سترگو او ښو په شان دی،
حقیقت یې د شاهرګ په شان دی.
حقیقت یې د سترگو تصویر دی،
حقیقت یې د خولي غږ دی،
حقیقت یې د اور بدلو آواز دی،
حقیقت یې شېبه شېبه دی.

ماشوم همیشہ په حقیقت کې دی.

ماشوم ته د کلي او کور د یوالونه، د هیوادونو پولې، د زندان پولادي درې، پنجرې،
خنځیرونه او زولنې، او روزل شوي زندانبانان، ټول اضافي دي.

ماشوم مور ته د دوه روییو نه دی. دومره ساده گي او بې پروايي یې، هېڅ فکر او فلسفه زموږ لویانو زړونو او فکرونو او حواسو ته نشي را کولای.
ماشومان دومره زړور دي، چې لویان شي؛

خو «لوی» دومره بې زړه دی، چې بیا هېڅکله نشي «ماشوم» کېدلای.

حقیقت د ماشوم هم عمری دی. ځکه په زړښت کې د ماشومتوب سهوې او خطاووې خوږې خوږې را یادوو او خپل مړه زړه ته، په دې
خاطرو سره، سیروم ور تېرو.

ماشوم د هستی په اندازه دی، او «زه-لوی» یوازې د ځان په اندازه!

ماشوم له هر ژوند او هر ژوندي سره ژوند کوي؛ ځکه بې زمانه دی؛ خو لوی هر بل ژوند ته له رسیو، چرو، تیانچو، لاسي بمونو او له اوره ډکو
واسکتونو سره ولاړ دی، ځکه په عمر تنگ دی. لوی یوازې په خپل ذهن کې ژوندی دی. او نور ژوند ته مړ دی.

ماشوم ژوندی شخصیت دی؛ خو لوی! لکه په انتحار کې د الوتې بدن یو میلیون تیتې عضلې، هډوکې، غړي، نه ویلې ارزوگانې او نورې
راز راز برخې!

آه! څومره را سره وسوځېدلې په دې سوځنده عکسونو، چې زموږ لویانو د سر نوشت په تابلو را څر بړي!

لږ به د زړه په کور کې دمه شو!

لویه خدایه! لږ مو زړه را ماشوم کړي!

۱- زه ډېری مهال د قصابی دوکان کې، ټوټه ټوټه خوړند پسه، وزې... ته گورم او د هغه د برخې برخې شوي بدن درد، په خپلو حواسو کې تجربه کوم. پسه د
مخلوقاتو تر ټولو د شریف موجود د ذایقې هوس، شل برخې کړی: تنه په یوه چنگک، زړه او ځیگر په بل بل چنگک، لاسونه او پښې دباندي له کلې سره، د گردې
لرگینې غولې پر سر ایښي، او سترگې آسمان ته حبرانې نیولي: وای وای انسانه ته میوه خور وې، غوښه خور شوې!

دې ته په کتو سره، ښایي زه د خپلو ټوټه ټوټه اعصابو، افکارو، احساساتو، وپلو او نه وپلو عواطفو، رواني او دروني رنځونو... په پاشلي حالت ویر نیسم. ښایي ډېری نور
غتان هم زما په شان پاشلي ذهني، رواني، عاطفي وضعیت ولري؛ ځکه د ژوند خوند رانه کډه کړې؛ ځکه نو د ماشومتوب د شوتلې او مالگې خوندونه په خوب هم
نه وینو؛ ځکه نو بوتلي اوبه هم مور ته د وپالې د خړو او ککړو اوبو خوند نشي را کولای!

دولسم ګام

«د بل وګړي د آزادۍ له پېلېدلو سره، زموږ آزادي ودرېږي؛ دې ته د مسووليت وانه واي.»

ماشوم مخ لوشۍ مقيقت

د ماشوم سترګې، حواس او زړه په ژوند را ټول دي. هغه يوازې ژوند وينې، يوازې په ژوند پوهېږي، او يوازې ژوند کوي؛ ځکه خاندي، بې پروايي کوي، او که د مور د ټول عمر د سرو او سپينو غوټه په لاس ورشي، نو د دوه روپو په اشلپلاک يې ور کوي.

ماشوم، انساني ذهن جوړ کړي شيان، په دوه روپو سودا کوي.

ماشوم له حقيقت سره څنگ پر څنگ، خوا په خوا او حتا يو ځای اوسي. حقيقت سره لوړېږي، غوړېږي او د حقيقت د يوه بخر کي په

شان اوسي. ماشوم ته حقيقت تک سپين او داسې دی؛ لکه د سهار ژېړی لمر، لکه د تورې شپې سپينه سپورمی، لکه د سين شين شورس، لکه د ژړندې د ډبرينې ميچنې گرځنده حرکت، لکه خپله خدا او ژړا يې، لکه د مور مچه يې، او لکه د ځمکې پر مخ، د ژوند ميليونونه رنگينې او متفاوتې خېرې. د حضرت مسيح دا خبره بيا را په زړه شوه، «چې ماشوم نشې جنت به ونه وينې!» ماشوم ژوندی دی، تر او تازه دی. ماشوم يو دی. ماشوم يوالی لري. ماشوم په ټول ځان او «يوه ځان» پوه دی او واحد ځان اوسي. ماشوم ژوند کوي او لويان ژوند تېروي. ماشوم «ژوند کول، ژوند باندې پوهېدل او ژوندی اوسېدل» يو ځای تر سره کوي. خو لويان يوازې د ژوند سپل او ننداره کوي! ماشوم د ژوند کامله ننداره ده. ماشوم د حقيقت ژوندی نښه او خپره ده. ماشوم حقيقت حاضر گڼي. ځکه چې ماشوم په هېڅ شي باور نه لري. ماشوم حقيقت کې داسې حل دی، چې حتا ذهن کې يې نه ساتي. ماشوم د حقيقت اوسېدونکی دی. او بالاخره: ماشوم مخ لوڅی حقيقت دی. ماشوم په ځان پوره دی. له پوهې، حافظې، عاده پاک دی. ماشوم د هېڅ شي په اعتياد اخته نه دی.

د قومندانانو د شورا فيصله

بالاخره پر شمال د را خور جنرال په خودمختاری سره، د اسلامي انقلاب په خس او خاشاک مالامال سپل، د «ثور دموکراتيک انقلاب»، په وچه او خړو نيولې پلازمېنه (کابل) را واوښت.

له دې سره، پر کابل راسپړې څلور واړه لارې خلاصې شوې. له پلچرخي، سنگ نوشته، کوتل تخت، او کاریز میره، کلیوالي ځوانان، چې کلونه کلونه یې، د کابل آرمان کاوه، ټول د «الله اکبر» له نعرو سره، آزادانه په کابل را ننوتل.

په کابل کې بېرغ بدل شو. دریشي پوښه وزیران، او ریيسان په کورو کښېناستل، خو ځني یې له پکول او پتو سره، د نویو فاتحانو مبارکي ته ورغلل. له راډیو افغانستانه د جواد غازیار، «مجاهد مجاهد...!» ترانه پورته شوه. پاکستانی څوارلس منی بوجی اوړه او پاکتي غوري، منډویانو ته راوړسېدل. د کوپون مغازی بندې شوې. او آزاده موسیقي، تلویزیوني پروگرامونه، د ښځو عکسونه، او عسکري دریشي بندې او له کابله ورکې شوې.

موږ کابل کې بند پاتي «کمونستي بقایا»، اوس د نویو فاتحانو تر شک لاندې، کلي ته ولاړو. د میدان درې، د چاریکې سیمې، د حزب اسلامي تر زرغون بېرغ لاندې ساه کښله. زما د مکتب دوری ټولگیوال، عبدالرقيب، اوس جهادي لوا مشر وه. غاړې مو سره ورکړې؛ خو زړونه مو سره ونه تخبېدل، خبرې مو سره وکړې؛ خو د کرکې، ځانپالنې، او فکر-باور دریخ، د ولیو مینځ کې مېرېان را خوشې کول.

بله ورځ کلي ته د ملاکاکا له مرکز څخه مکتوب راغی. ضابط آمان، چې نصب دوسته مجاهد قومندان وه، خلک خبر کړل او په شپه شپه کې یې ټول، پټ په پټه په «قول» واړول او خوندي یې، کابل کې خپلو کورونو او کورنیو ته را ورسول او په دې توگه څوک د قومندانانو شورا ته په لاس ورغلل. د مکتوب محتویات:

جهادي قومندانانو شکایت کړی، چې له کابله راغلي کسان، سین کې لامبو وهي، وښتانه رمنځوي، کورتی په اوږو اچوي، په پولو گرځي...

وار دي دمې دی! ټول مکتوب به په بل گام کې خلاصو!
پر زړونو مو برکت شه!

ديارلسم ګام

«ځنې موارد داسې دي، چې يوازې د څه وخت په تېر بدلو سره، هغه زده کولای شو.»
هارولد کلمپ

د قومندانانو د شورا تورونه:

له کابله راغلي دولتي مامورين، وار په منصبداران، عسکر، مکتبپان او پوهنتونپان، په دې ګناه تورن وه، چې د ماموريت او رسمي کار د وخت کورتي اغوندي، سين کې لامبي، وپښتان رمنځوي، د پتو په پولو ګرځي او بله يې دا چې کورتي په اوږو اچوي!
امير او قومندان په پاڼه دستخط کړی وه، چې ياد ياغي باغي کسان راټول او د «ملاکاګا مرکز» ته ور وخېژوي، خو ددغو نارواو حساب ورڅخه واخيستل شي.

داد بل د بدلولو د دوزخ يوه وړه او هېره کيسه ده، خو مور او تاسو انقلاب او ايډيالوجي سوی نسل، په سلهاوو او زرهاوو داسې نورې کيسې او خاطرې په ياد لرو، چې د بل د بدلولو د کار دوزخي اتلانو، د آزادو او خپلواکو انسانانو په ژوند، آزادي او بالاخره د هغوی په سر او مال باندې څه راوړل!!

غزنيوال اجمل سلطاني، چې د بل بدلولو اورونو يې پلار په ځان لاهو کړی، کيسه کړي، چې غزني او اندرو کې يې ځنې کسان يوازې په دې جرم، چې جيب کې قلم ګرځاوه، د مرګ تيارو کندو ته ور وغورځول.
په هر حال د مجاهد او شهيد آمان شخصي مېړانه وه، چې ټول روغ رمت کابل ته راواوښتل او څه مهال د قومندانانو له شورا پټ شول.

د قوماندانانو د شورا غوښتنه برخه، هغه ځوانان وه، چې همزولي يې زياتره د پلرونو د عسکري او ملکي نوکريو او يا هم د مناسب کورني اقتصادي او اجتماعي حالت له مخې، د څو شپو په تمعه کابل ته کډه شول. دارباب غريباد په سرلشکري، د بابا له غره را کوزو شويو موش کش او يازده ټکه ټوپکوالو وره بلوا هسې پلمه شوه، او ټول میدان له حکومت څخه ياغي شو.

دې سره، د تاريخ د پاڼو په اوښتلو کې، د کابل په وجود، د ای اس ای د قوماندانی د «ستراتيجيکې ژور تيا» د نخشې له مخې، يوه په بله پسې زر چرې ننوتې.

په کابل د جنگ ځنگل را تاو شو.

په کابل کې لوړې انگولا کوله.

په کابل، د الله اکبر له نعرو سره، کتار کتار سکر بیست او سکر چهل را کوز بدل او په گناهگارو او بیگناه ښاريانو يې خولې لگولې.

په حیرتانو کې، چې د نجیب په حکومت ټک وشو، نو د حکومت د غټ جنګي ماشین صاحب صلاحیت جنرالانو يوه خوا بله خوا لارې جوړې کړې او دې سره کابل غاړه کښېښوده او خپل ماتې خورلي، منتظر با معاش و بې معاش مدافعان يې، په ټیټو سترگو بېرته کلیو ته ور پرېښوول. اوس نو دور بدل وه! اوس نو خدای د مرمیو او بمونو په کړس او کړوس کې را لویو شويو جهادي قوماندانانو ته موقع په لاس ور کړې وه، چې د کمونستي حکومت د واک پر کلونو کې، د خپلې مرګ ژوبلې په هره پېښه کې، دغه ور په یاد شوي همزولي، چې د هغوی د خیال او تصور په دنیا کې به، ږیره خریلي او چنگ چنگ بريتونه د ټانک پر سرونو ګر ځپدل، اوس په بیغمه زړه تصفیه کړي.

ددغو کابلي شويو همزولو گناه دا وه، چې دموکراتیک نظام تر بیرغ لاندې يې زده کړې بشپړې کړې وې، مامورین او منصبداران شوي وه، له روس صفتنه حکومت څخه يې معاشونه او امتیازات اخیستل!

هغوی ږېرې خریلي، ښځې يې مخ لوڅې د خپلوانو ودونو او د غم او ښادیو محفلونو ته تللي راتللي، لوړانې او زامن يې د پخو تعمیرونو مکتبونو ته تلل راتلل.

او اصلي خبره دا چې: د دوی کندوان او کورونه له روسي اوړو، غوړيو، زراعتي چرگانو او څه شي او څه شي ډک ډک وه او کلي خوب او خوراک د میگ الوتکو د بمونو په ډم او ډوم کې کول. او اوس يې د دوه میلیونه شهیدانو... میلیونه معيوبانو، کونډو، رنډو تاوانونه غوښتل!!! دا زلزله هم د مغلوبينو په سرونو او کورونو او مالونو تېره شوه! هر چا خپل کار وکاوه. څوک وژلي، څوک ټکولي، څوک يې د دوست او تربور

تر مخې سپک او بې عزته کړي... خو د چا چې طالع برابري وي، او د چا خبره عقل يې کار کاوه، نو د معاش په پس انداز يا مکروريانونو کې د خپل اپارتمان په نيمه بيغه خرڅولو سره يې ځانونه روسيې، هندوستان او تاجکستان او ځنو يې حتا اروپا او امريکا ته ورسول. يوه دمه به واخلو!

يوه مڼه را ولويده، سمدستي نړۍ
د جادبي له قانون نه باخبره شوه.

ميليونونه جسدونه وغورځېدل، خو
بشر د انسانيت معنا درک نكړه.

چارلي چاپلین

«له هغه څه چې لری یې راضي واوسی؛
 او ژوند څرنګه چې دی، جشن ونیسئ.
 کله چې درک کړئ، هېڅ کمی او نقص نشته
 ټوله دنیا به ستاسو وي.» لایي تسه.

څوار لسم ګام

«عشق یې بخښي، قدرت یې اخلي.»

لږ تر لږه دادی شاوخوا څلوېښت کلونه کېږي، چې پر افغانستان د بل بدلولو د دوزخ سور اور بل دی.
 دا اور موږ خپله بل کړی.
 دا اور له هغې ورځې بل شوی، چې زما ذهن کې دې فکر ځای نیولی، چې زه غوره یم بل بدل دی.
 دا اور لا ځکه پر موږ را ګډ دی، چې زه او زما فکر، چلند، اخلاق، رواج، دود-فرهنگ اسیل دي، د بل راته بدل او ناچله بر بښي.
 دلته که د کارګر او بزګر سور نظام راشي، که امریکې کې روزل شوې ډموکراسي، دلته که خلافت ټینګ شي، یا ملتپال د قدرت پر آس سپاره شي،
 نو بیا هم اور بل دی، ځکه چې موږ ځانونه، د خپل کړي اصولي فکر-باور، اخلاقو، فرهنگ او تمدن ځانګړي عسکر حسابو؛ نو د بل بدلول زموږ ور ځنی کار او بار دی.

لویان، د مقیقت کاغذي ټیږې

حقیقت له ټول بشري عقل، تفکر، ایجاد او پاللو مشر او بر دی. او ماشومان د حقیقت په عمر دي. ځکه یې سترګې، لیده کاته، خداوې، منډې او لوبې، د روح

جنتي سرنوشت، د سپري مخې ته ردي.
دا ژوندی الهي نښې دي او دغه خدایي نښې نه دي عادت شوي.
ز مور «بنه» د ماشوم سپین او له عقله وحشي ذهن ته لکه چرس او سره شراب داسې دي. او مور هغوی په خپلو مقدسو چرسو، بنگو، هیروینو او شرابو معتادوو.
آه! لکه، چې ټول عقل معتاد دی؟!
مور ماشومان په را لوبولو سره، دومره په زوره په خپلو خبرو، ویناو، نصیحتونو او رواجونو عادت کوو، چې دا یې په یوازیني فکر، باور او چال چلند واورې.
مور له ځانه یوه تکرار دنیا پرېږدو.
مور له ځانه تکرار انسانان پرېږدو.
ز مور بنه په گل گل ماشومانو کې متناسخ کېږي او دې سره د «نوي» ماشوم زوکړه، بیا بیا خټ ته غورځي.
مور دومره تنگ نظره یو، چې ژوند ته د یوې بلې خبرې، یوه بل فکر-باور، یوه بل اخلاق او رسم او رواج اجازه نه ورکوو. مور خپل بچیان، او خپلوان او د خپل او تېر نسل په خپل تکرار بدلوو.
ځکه د زړو شیانو لپاره جنگېږو!
ځکه زړې حافظې را په کې حکومت کوي،
ځکه مور د ژوند په خوند هېڅ نه پوهېږو؛
او دا ځکه، چې:
مور ژوند نه کوو؛ بلکې ژوند تېروو!
ځکه نو هرڅه، چې خورو، نو مالګه یې پیریانو وړې. هرڅه چې څښو نو خوند یې نشته. هرڅه چې گورو، نو زړه مو ورسره آرام نه مومي.
مور هرڅه گټو. هرڅه پیدا کوو. هر هرڅه زیرمه کوو. خو ډاډ مو له زړه او ژوند نه ګډه کړې!
مور څه شي پسې سرگردانه یو؟
یو څه به له زړه سره دمه واخلو!
ګوندي که زړونه او ذهنونه مو د حقیقت په اقیانوس کې یوه غوټه ووهي!

مینه ژوندی نړۍ لید دی.
مینه ژوند پنځوي.
مینه د لومړي کور په لور قطعي لاره ده.

پنځلسم ګام

می بخور مصحف بسوز آتش اندر کعبه زن
ساکن بت خانه باش مردم آزاری مکن»

مور «خان» پسي سرگردانه يو. له مور خان ورک دی.

مور د «بل» عادت اشغال کړې یاستو.

مور د زړو او پردیو عادتو مستعمرې یاستو.

له تاسو سره مې شریکه کړه، چې یو د پنخلسو- شپاړسو کلو سازه سازه، څرنګه یو د لمانځه په تور اګسا ته قلمداد کوي! په دې هم سره خبر شو، چې د ذکر الله شهید د لیسې ښوونکي، فقط د کورنۍ د غټ چپه ګردن په خاطر، د خپل ډول صحرايي محکمې لخوا، سور کاپیر ثابتېږي او ځندانه ځواني یې تر ډبرې لاندې کېږي.

او بیاد یوه مشهور جهادي تنظیم، د قومندانانو شورا، له کابله کلي ته ورغلي پخواني ږیره خریلي، په ولیو د کورنیو اچولو، وښتانو رمنځولو، لامبو وهلو او د پولو پر سر ګرځېدلو په تور، ځانګړې غرنۍ محکمې ته جلبوي.

خدای خبر څومره خدایي عاشقان به د خدای د نوم اخستلو په جرم، د نفس پرستو بنیادمانو د غضب خوراک شوي وي؟ (نه پوهېږم په دې او دې ته ورته د نورو د بدلولو په اورلنو مرکزونو کې به څومره سپېڅلي آسماني څېرې خاورې ايرې شوي وي؟)

مور په ناڅېرې توګه د یوه زاړه-ښايي مړه- تعهد لپاره، د ژوند نعمت مصرفوو.

دلته، د جنت په دې ورکه ځمکنۍ څنډه باندې ذهني اګاهۍ- ښه ده ووايم انساني اګاهۍ- د ژوند سوځولو دوزخي کورې ګرځېدلي، چې هره شېبه، هره ورځ او هر وخت د «بل» په شخصي او فردي عقیده، باور، فکر، طرز، سلیقه، ډول، مورال... د قهر او غضب اورونه ور بلوي!

دلته نېردي هر مکتب، فکر- باور د ځانپېژندنې او حقیقت سرچینې موندونکي په دعوي سره، په ځانناڅېري ډول په خودپرستي او باطني غرور پېښه کړې او ځکه نو له خپل ذهني چاپېریاله بهر ژوندۍ نړۍ، د بت- فکر پلي کولو لپاره، روغنیات یا د سوند مواد گڼي.

نار نار له فیلوا کو ماشومانو شمه

ماشوم د انسان په لاس او عقل جوړ شوي فکرونه، اندونه- باورونه، فرهنگونه او تمدنونه، د وچ کاغذ پر مخ د مشرانو غلط کارونه گڼي.

د ماشوم ژوندي احساسات او عواطف د حقیقت له سرچینې را بهېږي.

هغه او حقیقت سره خپل دي.

هغه له حقیقته پیدا شوی.

حقیقت یې پلار دی، مور یې دی، حقیقت یې له شودو ډک تی دی.

حقیقت یې آسمان دی. حقیقت یې پنبو لاندې هواړه ځمکه ده.

حقیقت یې سترگو کې هر موجود تصویر دی.

حقیقت یې خوب دی. حقیقت یې وینه ده.

حقیقت یې د زړه غوښتنه ده. حقیقت یې د خولې خپلسرې خندا ده.

حقیقت یې وړیا ډوډۍ، اوبه او هر شی غوښتل دي.

هغه حقیقت د هر څه پلار بولي.

ماشوم ته ژوند او د ژوند بېلېونونه څېرې، د حقیقت ډول ډول نندارې ښکاري.

ماشوم د روا هستۍ هستوګن دی. ماشوم هر څه حقیقي او روا بولي. دا د خالصې مینې نندار چې دی.

ماشوم ته مینه وړیا ده.

هغه هر شی ځای پر ځای غواړي او تر سره کوي! ځکه یې لوڅې ډډې، لوڅې میتیازې، لوڅې مچې په شهوت کې نه ځایېږي!

ماشوم لوڅ او زړور خدایي مینه ګر دی.

هغه په عشق ډک دی. ځکه نو دنیا، څېرې، وګړې، څېزونه، ښایستونه، آوازونه... هر څه خپله روا مینه بولي.

ځکه نو دغه خدایي مخلوق د بې قیده او شرطه مینې، بې پروا مینه ګر دی.

هغه ایډیالوجی، اندونه-باورونه، چې د بل د بندي کولو، تړلو، له آزادۍ محرومولو، وژلو او تباه کولو په خیال کې دي، څومره خدایي دي؟؟؟

موږ ته د خپلو خولو او خپرو بوی عطر دي او د نورو ګلابي څېرې او طبیعي عطرونه راته د شیطان په میتیازو ککړ برېښي.

موږ په ځان عادت شوي یو.

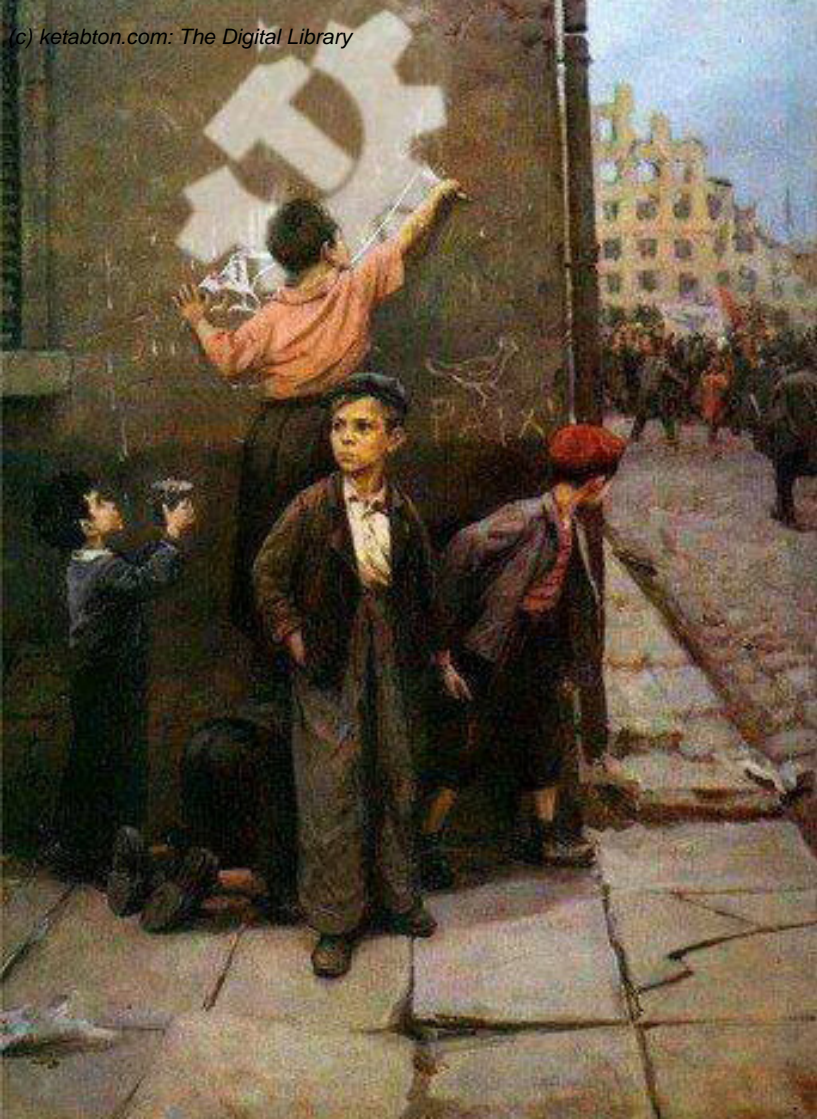
موږ د یوه رنگ زیارتونه یو؛ خپل رنگ. موږ کې خپلې زړې ذهني او عادي څېرې زیارت شوي دي.

موږ په خپلو ماتو ګوډو افکارو، اخلاقو، عادتونو، رواجونو، رسمونو... د روسو له «ټولنیز قرارداد» لوړه بیعه ږدوو!

«که څوک تله د انصاف په لاس کې درکړي/خپل ټټو او د بل آس به برابر کړي.» حضرت رحمان بابا

یو څه به بې خبرې ځان ځان سره دمه شو!

ګوندې که را څخه ورک ماشومتوب، د زړه له کومې ګوښې آواز را وکړي!!!

شپاړسم ګام

«هیڅ بینادم، مکان او یا کوم شی کامل نه دی... څومره آسانه ده، چې د بل تفاوت ته د خطا په سترګه وګورو. مور د «سم» او «ناسم» په اړه د خپلو عقایدو په بند کې اسیر یاستو.»

د بل بدلولو حاکم اخلاق، په ملي او نړیواله کچه، د زیاتو وړانیو، قتلونو، غمونو او دردونو لامل شوي دي. د بل بدلولو، د انسان شرافت داغلی دی. دې فکر شریف انسان په یوه غاصب، نیواکگر، زندی کوونکي، قاتل او وړانونکي حیوان بدل کړی دی.

د بل بدلول، د جګړو مور دی. له قدیمه راهیسې، بل بدلول پر ذهن حکومت کوي؛ ځکه نو ذهني-مادي مذهب هم بلل کېدلای شي. بل بدلولو لومړی ذهنونه او فکرونه لاندې کول - او اوس یې لاپدريغه لاندې کوي - او وروسته؛ لکه له وینو لاندې اوبه، په حکومتي مرکزونو

پرغل وروړي.

دې جگړې واکمن فکرونه، مادي-ذهني مذهبونه، اخلاق، رواجونه او تمدونونه، پخپلو سپړيو او وسلو سره رانسکور کړي او نړولي دي. د بل بدلولو د هر نوی عصر په پېل کې، د وخت د زورور مادي-ذهني نابغه کوډگر، په زوروروا احکامو سره، انساني اگاهي مغلوبه کړې او له دې سره يې خپل سپړي او سرتيري، خپلې وسلې او ټانکونه، خپلې سرچينې او خاوره، د زاړه او له موده لوېدلې ذهني-مادي مذهب او واکمنۍ او له بڼې وتو فرهنگونو پر ضد وړولي او دې سره د نړۍ محتوا او شکل په نوي بڼکيلات او زبڼساک کې وژلي ودرېدلې. له دې مادي-ذهني اوښتون سره به راتوله شوې انساني، کلتوري، اجتماعي او حتا اقتصادي سرمايه نړېدله او ددې پر کنډوالو به د فاتح فکر او باور بېرغ ودرېده، شکل کېده او د هر څه ظاهري حالت به جوړېده.

بيا نو نوې نمانځنې رامینځته کېدې. نوي شوالیه او سرداران نمانځل کېدل. د وژل شويو لويو وينو تويونکو زیارتونه او متبرک ځايونه جوړېدل او تويې شوې وينه، د قلم له لارې، د تاريخ کتابونو ته ننوته. او اينده ماشومانو د خپل ډول کله منارونو روايت، د حماسې په نامه لوسته او په ډله ييزو ترانو کې زمزمه کاوه.

نه! نه کېږي! څه شی دي، چې افشا کېدل يې مخکې له وخته دي. دا کار لويه بيعه غواړي!

زما وجود د «قتل» بندولو چيغې وهي!

نوور که دې وي د مرگ رسی، يا چاره، يا توره، يا توپ، ټوپک، الوتکه او هغه وژونکي واسکتونه، چې گل مخواوولس، اتلس او شل کلنو ته، د تويې شويو وينو په وزن، ناليدلې ناوکی، د بې مړي جنازې په اوله شپه، بې ټنگه او ټونگه په لاس ورکوي!
له هغې ورځې چې انسان د «مسؤوليت» او «رسالت!» او «نجات!!!» او څه او څه په نامه، د بل بدلول پېل کړي دي:

له هغې راهيسې يې سپين خدايي طبيعت اوښتی!

له هغې را په دې خوا يې جنتي خېره سپيره شوې!!

له هغې راوروسته، هغه د فکر غلام دی او غواړي دغه غلامي په ټوله ځمکه جاري او د تل لپاره دود وگرځوي!!!

له ټولو ذهني دلاېلو چې تېر شو، فقط ځان تر پوښتنې لاندې راولم!

راځئ، خپله يې تجربه کړو، خپلې پوښتنې ته هغه ځواب ومومو، چې زړه کې مو له سترگو او حواسو پټ دی.

آزادي او ځان موندنه مو سرنوشت اوسه!

اوولسم ګام

«هرڅه تېرېږي... یوازې خدای دې چې بدلون نه مومي. مور ټول مخ په یوه مقصد سفر کوو. یوازې لارې مو سره توپیر لري.»
تلیپاتي لار

اکبر جهاد

دې دمه کې یوه پوښتنه نه وه، بلکې پوښتنې را په کې په چیغو شوې:

که د بل د بدلولو کار او بار، چې احزابو او سیاسيونو په ټيکه اخیستی، نه وه- نه وي- آیا بیا به هم وینه توپې شي؟

آیا زندان کې به څوک پاتې شي؟

آیا ځوانان به مو ځوانیمرگان شي؟

آیا کرکه به داسې د زړه بنایستونه را خوري؟

دا او ډېری داسې نورې پوښتنې د میلیونونو افغانانو پوښتنې دي. دا د نړۍ د هرې ایډیالوجی او ذهني او رواني باورونو خپلو ملکونو د میلیونونو انسانانو لپاره پوښتنې دي! دا پوښتنې هم زما او هم د هر بل انسان پوښتنې دي. او هم له ما او هم له هر انسان څخه مطرحې پوښتنې دي!

نو د پوښتنو د ځواب مرکز زما دننه دی. رښتنی ځواب زموږ هر یوه خپل ځواب دی. نور اځی خپله دغه طلايي برخه په خبرو راولو! زه، ته، هغه! هر یو، سره له دې چې د بل بدلولو دوزخ، ژوند او هستي را سوځولي، له دې سره سره، بیا هم په یو ډول نه یو ډول سره، د بل بدلولو، ذهني او عملي دریځ کې ښکېل یاستو!

زه که غواړم د بل بدلولو له ذهني او عملي دریځه آزاد شم؛ نو بیا د ځاني، کورني، اجتماعي، کلتوري، محيطي، قشري، حتا کاري-مسلكي خونديتوب له بيمې محرومېږم!

نو دا اکبر جهاد دی.

دا د اور له سیندونو تېر بدل دي.

دا د سر او مال مرگ دی.
دا خان، مال، عزت، هويت او شخصيت په اوبو کې خوشې کول دي.
ځکه نو د ژوند د ټولو پوښتنو ژوندي او تازه ځوابونه زموږ په خپل تقدير کې ويده دي!
زه خودلته په دې اوږده ليک کې دادی لگيا يم؛ غواړم ځان دقيق په هېنداره کې ووينم:

انسان د فيلو تاليفاتو غلام

موږ خپلو تاليف کړو قوانينو، اخلاقو، رواجونو... تېر وپستلي يو. دا پتې وسلې دي. دا لومړنۍ بې غره تپانچې دي.
دا نه پېژندونکي زهر دي.
دا د ځان په لور وېشتل شوي توغندي او هېډروجنې، نايټروجنې بمونه دي.
موږ د روا د لابلو په سپرونو او ډالونو مجhez ياستو.
موږ يوه فکر-باور اېل کړي يو.
موږ ذهني اسيران ياستو.
موږ د بل په زندۍ کولو، وهلو، درېولو، شړلو، وژلو او سوځولو سره، له خپلو ذهني نفسانياتو سره له اصلي جگړې څخه تښتو.
بيا وایم ذهني نفسانيات دغه پنځه دي: شهوت، قهر، طمع، ترلتيا او ځانپالنه!

موږ د غم نېشيان!

موږ ارماتجن يو. موږ د پلرو پلرو زخمونه، ژړاوې، غمونه، وايلاوې، آهونه، او د زړه سوزونه ځان کې راټول کړي. يوازې لوحه مو نشته، کنه موږ زړه، عتيقه موزيمونه ياستو. موږ د غم په نېشه اخته يو. موږ تيت او پرک يو.
زړه مو له ذهنه تښتي!
حواس مو له بدنه منډې وهي!
عواطف مو په حرامو ښکلاو پسې خونونه کوي!
پښې او لاسونه مو د گېډې او شهرت اور تون ته، د بل له کورونو، په سوله او په جنگ، په واسطه او چشمبندی خس او ذغال را تښتوي!!!

او د روح خو هېڅ درک نه لگېږي!

«روح» ياد ته نه راځي!

په «روح» نه د ملا، نه د عامي سر خلاصېږي!

والله...! زه روح يم که دا دوه توتنه، له خټو جوړ انسان شکله زيارت؟

که زړه را سره دى، نو ژاړم به، ژاړم به، ژاړم به... تر خپله خدايه، تر خپله خدايه، تر خپله خدايه....

لويه خدايا! که د غږ پدا او استدلال عادت نه واى؛ حقيقت به څومره ساده وه!!!

اتلسم گام

نه پوهېږم دغه انځور د څه شي په لاسو ما ته را
ورسېد؛ خوزه يې ونړولم.
«مورې مه ژاړه، له دې وروسته نه وایم، چې وږی
یم!»

اریان یم، چې ددغه جنت مخي سترگو ته په
کتو سره څرنگه لمبه نه شوم، ایره نه شوم او له
خپل همزولي نسل- چې بل بدلول لوی ثواب
گڼي- بیخي ورک نه شوم؟ دا ماته جنت دی، سور
سوزونکی؛ خو مینه ناک جنت.

یوه قصاب لاس دغه ماشوم له ژونده پرې کړ؛ خو
له خدای تعالی څخه به یې څوک پرې کړي؟؟؟

«خدای هغه څه دی، چې ته باور ولرې. هېڅ انسان د خدای د هستی په اړه
تېروتنه نه کوي؛ خو یو انسان هم په سمه توگه نه پوهېږي، چې دده پېژندنه
له خدای څخه څه شی ده؟ د خدای په اړه هېڅ راز او رمز نشته؛ خو دا چې هغه،
هغه څه دی، چې هر روح باور لري، چې واوسي. دا د خدای معما ده، ځکه نو ټول
د خدای د لویوالي او عظمت په اړه د خپلې پېژندنې پر اساس، سره په شخړه او
لانجه کې دي.»

زه یم ())))))))))

علم په مور کې ختم دی. پوهه او باور په مور کې ختم دي.
اخلاق او شرافت په مور کې ختم دي.
دنیا او اخرت په مور کې ختم دي.
حقیقت په مور کې ختم دی.

زه د ټولې هستۍ او نيستۍ خبره او ننداره يم. زه په وگړو کې شهزاده يم. زه د ټولو سلطان يم. زه واکمن او زړور او يوازینی يم. دنيا داغزو کړونده ده. نور وگړي اغزي دی. په فکر او باور راته زهر دي. او زه يم زمري، پر دې دنيا تر ما اتل نشته، بل په... زه د خپلو دروغو بت يم. دروغ ما جوړ کړل او دروغو زه جوړ کړی يم.

وگړي د لاس اوږدې او لنډې گوتې

زما دويمې مورنۍ انا، چې د ميدان دره کې زموږ د هستوگنې د سيمې يعني چارېکې، د چار کلا څلورو واړو کليو مشرانو او کشرانو به «ببو» بلله؛ په بنځتوب زړوره نارينه وه. هغې هم کور کاوه او هم يې د پټي بار پورته کاوه. هغې ته به چې چا د بل د نادودې شکايت ور وړ؛ نو وېل به يې:

«ښه وگوره! آيا دا د لاس گوتې سره برابري دي؟ بنيادمان داسې دي! خبر دی ته گذشت وکړه!!»

ببو به له خپلې تمثيلي فلسفي وينا سره، د خپل لاس خلاصه پنجه او اوږدې او لنډې گوتې سرې ته خلاصې ونيولې.

د لاس په ورغوي او گوتو يې نه د نقالو مکتبپانو په شان، د الجبر فرمولونه يا د کيميا معادلې کښل شوې وې، او نه د سخات يا سرسايې د طريقې د ملايانو ميم زورما ټوله زما... خو خلاص لاس يې هر انسان په خپل ځای کښېناوه.

ببو دغه فلسفه په خپل اويا-اتيا کلن عمر موندلې وه. خو دغې ساده تجربې فلسفې سرې ته دا وربښوله، چې انسانان په قد او په وزن او په قوم يا ژبه برابر بدلای شي؛ خو په مضمون او معنا نه!

انسانان به په مکتب او مذهب يو وي؛ خو په فکر او ذوق نه!

هغوی په يوه ځای، يوه تمدن کې گډ ژوند کولای شي؛ خو په چلند او اخلاقو به جلا جلا وي!

انسانان به په يوه نسل کې، يوه مدرسه کې، د يوه کتاب درس ته کښېني، خو اگاهی به يې سره متفاوتې وي.

انسان ښايي له ډېرو شيانو ناخبره واوسي؛ خو زياته ناخبري يې له ځان څخه ده.

انسان د برابرۍ په شعار ډېر آسوده کېږي؛ خو نه پوهيږي، چې هم خپل شخصي حق او هم د نورو فردي حق تر پښو لاندې کوي.

انسان هر څه چې ده، د فردي اگاهی وضعيت يې دی. او دا د انسانانو د تفاوت اساسي برخه ده.

د بېواصلي اشاره، د اگاهۍ له مخې د انسانانو متفاوتو دريځونو ته وه.

انسان تر هر څه دمخه «فرد» دی. او دغه فردیت د هغه د گاهۍ وضعیت را منځته کړی. نو په دې اساس، د «برابری» عمومي شعار دلته خپل مضمون بایلي؛ ځکه انسانان د اگاهۍ متفاوتې سطحې دي!

د کلیوالي بېوېوې خبرې «آیا داد لاس گوتې سره برابري دي؟ او بنیادمان د لاس گوتې دي.» خروار خروار معنا زموږ پر خوبولي، سترې او پخې انساني اگاهۍ را شیندلای شي:

«بنیادمان د لاس گوتې دي. آیا د لاس گوتې برابري دي؟! داسې هر سړی فرق کوي. څوک لږ پوهېږي، څوک ډېر پوهېږي. څوک په یوه فکر او خیال وي، څوک په بل فکر او خیال وي...!»

موږ اعداد شمېرو. په یوه کې یوازې یو ځاېږي. یو فکر فقط یو فکر دی. یو باور فقط یو باور دی. د یوه لاس گوتې هم داسې دي. پنځه واړه گوتې دي. خو گوتې دي؛ نه «گوته»!

پنځه واړه گوتې له غوښنو عضلو او هډوکو جوړې دي؛ خو هره گوته جلا کار، جلا شکل او جوړښت، جلا سرنوشت، او جلا استعداد او شاید هم جلا خوداگاهي لري. ځکه نو دا «گوتې» دي!

وگورئ! یو مذهب فقط یو مذهب دی؛ ځکه چې یو ډول اخلاقي-عبادي اصول لري.

یوه مذهب کې میلیونه وگړي شامل دي؛ نو د یوه مذهب د پیروانو شمېر، د مذهب شمېر نه شي ور زیاتولای. ځکه ټول د یو ډول اوصولو تابع او فرمانبردار دي.

خو انسانان رنگ په رنگ دي. متفاوت دي. د لاس د گوتو په شان مختلف استعدادونه، واکونه، مسوولیتونه، کارونه - او تر ټولو مهم - هر یو خپل خپل برخلیکي ذخایر له ځان سره لري.

انسانان خپلواکي اگاهۍ دي. هر انسان د خپلې فردي آزادۍ او مسوولیت خاوند دی.

بېو، چې ما به «آدي» بلله؛ ولاړه! اوس یې کالبوت د میدان درې، د خواجه اسحق ولي له زیارت وړ بر، د لوړې غونډۍ په خاړوینه ډډه، تر دوو بنځینه شناختو لاندې پټ دی او اروا یې د نالیدلو دنیاگانو په سفر تللې! خو د خبرې زور یې نه سره ډیالکتیک وړ مات کړای شو او نه

د معاصرو بنسټپالو افراطي او یا معتدل تفسیرونه او تاویلونه د هغې له ساده فلسفې زیات زړه ته تازه اوبه ور کولای شي!

دې فلسفې ته به په بله ورځ بیا راگرځو.

اوس به یو شېبه خپلې اگاهۍ سره دمه شو!

په خپله فردي آزادۍ کې شنه اوسئ.

نولسم ګام

«د آزادۍ لپاره کار مه کړه؛ بلکې آزادي دې بايد د هرې شېبې کار پاپله واوسي.»

وړو کي ذهن او ساده مقيقت

مريد له استاد څخه وغوښتل چې په حقيقت يې سر ور خلاص کړي!
استاد وويل: حقيقت ساده دی.

وېل يې څومره ساده؟

ځواب يې ورکړ: دومره ساده، چې تصور يې نشي کولای!

د شاگرد ذهن زما په شان ټول عمر مادي-ذهني فلسفو ور ډک او ټنډ کړی وه؛ پوه نه شو! بيا يې استاد وپوښته:
«دا څنگه ساده دی، چې زه-حتا زه-نه ور باندې پوهېږم؟!»

استاد وويل: «ته يو کار وکړه: ځان د حقيقت له ذهني انځورونو تش کړه! هغه څه دي چې د حقيقت په نامه، ذهن کې ټول کړي؛ ټول لېرې وغورځوه!! له دې سره به حقيقت ستا تجربه شي. ته به حقيقت په شخصي توگه ومومي او وويني!
موږ اصيل او ساده حقيقت، تر يو من کاغذونو، يو خروار نظرونو، فکرونو، فلسفو لاندې پټ کړی.
حقيقت هماغه ساده او ماشومانه سپين عقل دی. هماغه بې جهته، بې تعصبه ذهني موازنه ده.

زموږ جگړې ښايي د يوه ذهني-مادي حقيقت لپاره وي! يا ښه ده ووايو، د حقيقت د ذهني شويو نښانو په خاطر وي. ځکه د دين او باور، د فلسفې او بشر پالنې، د تمدن او ليبراليزم تر بيرغ لاندې د وینو وپالې روانې دي. او بشر ورځ تر بلې عصري جنگيالی جوړېږي!
«بنیادمان د لاس اوږدې او لنډې گوتې دي» دا زما د «ادي» د ژوند ټوله فلسفه وه. او څومره ښه وه. خو موږ او زما ورور، پلار، نيکه او کشر نسل کله دي فلسفې ته رسېدلې يو؟ موږ لگيا يو چې د لاس (چې ملت دی) گوتې ټولې په يوه اندازه ورې يا اوږدې کړو!

وگړي د بوډۍ ټال په رنگ دي. زما د فکر - باور رنگ دنيا لپاره جگړنه مدرسه ده. دنيا زما د بڼمنه ده. دنيا زما لپاره غم دی. دنيا د تربره سنگر دی. دنيا بل بدرنگه کړې...

بيا زه يم...
زه دنيا مغلوبوم. دنيا ځپم. نور بنيادمان:

څوک وژنم، څوک په لاسو، څوک په پښو گوډوم.

څوک بندیانوم، څوک ځان سره يرغمل ساتم!

اه! څه وکړم! غم غم مو د بل بدلولو دوزخ دی.

آه، دا شر له کومه شو؟ خواول دا چې شر څه شی دی؟؟؟

شر، د روزل شویو او دود شویو ذهني-مادي باورونو محصول دی. ځکه نو «زه» وایي:

«زه یم زمررر... ی پر دې دنیا!...»

د بل د بدلولو دوزخ دومره توري او کلمې وسوځول، خو خبره یې اوږده ده! راځئ دلته به یو څو پوښتنو ته ور لنډ شو:

آیا رواجي او ځانپالی «انسانیت» او خودمحوره «شرافت» یې په بیعه لوړ دی که یو څاڅکی وینه؟

آیا که زموږ ټولو کورونه د الماسو او سرو یاقوتو له خښتو ورغږي، د نیازمحمد او دوست محمد او په دې لیکه څو میلیونو نورو له ژونده

محروم شویو انسانانو د ژوند بیعه به پرې کړي او په څه شي به یې پرې کړي؟ ښه ده، چې زړور شو او د بل د بدلولو دوزخ له خپل ذهن،

زړه، احساساتو او عمل څخه وباسو.

موږ باید د ځان دننه، له تیارو ډکو خوندي کړو صندو کونو باندې زلزله ور گډه کړو.

باید په لوړه مینه گره چیغه سره ټولي کړي، ځانغوښتنې، شهوتونه، تعصبونه، مادي-ذهني طمعې، په جعلی مفاخرو او مړو فکرونو پورې

هر راز تړلتیا او د ځان تاییدولو تر پردې لاندې، خپلې رب النوعه خپرې او کانې افشا او برېښې کړو.

لویه او په ژوند او ژوندو عاشقه خدایه!

د قتل فکر راڅخه واخلي!

د قتل احساسات او عواطف راڅخه واخلي!

د بل د بدلولو فکرونه، ایډیالوجی، اندونه او باورونه را څخه واخلي!

آه، ډېر وچغېدم، یو څه به دمه وکړو!

گوندي که مینه گر شو. مینه پوره ثواب ده.

گوندي تر هغې د خپل فکر-باور دننه، د نفساني سلطنت نښې تشخیص کړو!

شلم گام

«خو هغه چا لپاره چې د حقيقت د اور بدلې وس لري، زما يوه خبره هم معما نه پاتې کېږي. کلمې حقيقي دي او تليپاتي.»
بازار تارز

زه دوزم، بل دوزم!

کلونه وړاندې چې کابل کې، بي بي سي سره همکار وم. يوه ورځ ولسي سندرغاړی عبدالله مقری دفتر ته راغلی وه. هغه عجبېه د کار خبره وکړه:

«هر يوه، يو څه کړي! نو ښه ده، چې هر يو بڅښنه وغواړو!»

ښايي د سندرېول مقری د وينا کلمې او جوړښت به بل ډول وه؛ خو دغه يې مفهوم

وه. له هغې ورځې مېاشتې او کلونه تېر شول؛ خو مور دې بلوغ ته نه يو رسېدلي، چې له يو بل څخه عذر وغواړو.

بې ژونده فکر-باور زموږ زړونه او ذهنونه راوچ کړي.

مور گرځنده جادوگرو بتانو انتر منتر کړي يو.

مور وچ او جامد او بت شوي فکر، د بل جنګ او جگړې ته رااېستلي يو.

ځکه به بل په تنگېرو. بل مور په غوسه کوي. بل را ته دوزخ دی.

بل زما دوزخ دی؛ زه د بل دوزخ يم: حساب مساوي شو!

بل زما هېنداره دی.

زه هېنداره کې «خان» وینم؛

خو هېنداره راته دوزخي بټی بنکاري.

خو هېنداره یوازې مخې ته ولاړ سپری یا شی منعکسوي!

منعکس شوی او برېښي شوی زه یم؛ بل مازې هېنداره دی!

بل کې دوزخ وینم؛ ځکه دوزخ زه یم.

زه راته آشنا متن لوستلای شم.

یوازې را زده شويو معلوماتو باندې پوهېدلای شم.

زه یوازې له خپلو ذهني معلوماتو څخه غږېدلای شم.

زما چلند خپل ذهني معلومات را جوړوي.

نو مخکې تر دې چې زه بل «بد» ووينم، دغه «بد» مې لرل.

کله چې بل وینم، خپل بد را په زړه شي؛ بیا بل بد وینم. خپله بدو باندې ټنډ یم؛ خو چرې د بل په گپه ورنښم؛ ځکه بل زما هېنداره دی.

زه په بل کې (خپله هېنداره کې) د خپلو بدرنگه، تورو او لرغونو اورونو لیدلو (سکندر، ناپليون، هنټر، چنگيز، ستالين، زئوس، ميلاسوويچ

او خپل سره او شنه، او تور سپهسالاران) جوړ کړی او د شيطان کار ته گډولی یم.

زه په ذات کې، د خپلو بدرنگيو فاتح یم، خو اوس ادرس را نه غلط شوی:

مخ په چپه روان یم. او په دې قضاوتو، محکومولو، بندیانولو او وژلو سره، شېبه په شېبه د خپل ابدي «خان» له دروازې لېرې کېرم، لېرې کېرم،

لېرې کېرم... خو چې د عشق یو ژوندی سلطان په مخه راشي، د خپل خټ ته پرې ایښی خان په لور را ته ډیوه شي او د نجات سندرې شي!

که خان ته سر ور دننه کړم؛ نو بیا يې ټوله بدرنگي، کچه توب، او بدې خان کې، خپل تل او ضمير کې راشنه ووينم! او پوه شم، چې اور دننه

دی، جگړه دننه ده، د جگړې میدان او ځای دننه دی. او زه عمرونه عمرونه په غلط ادرس کې، له غطو هدفونو سره جنگېرم.

نوی ژوند، نوی پیل

زما په موندنه او فکر دا اساسي جگړه ده. دا د ټول عمر جگړه ده او په دې جگړې سره یو وگړی پر خان لاسبری کېږي. یو وگړی خپل

اصل وجود مومي، او یو وگړی په خپل اصیل جوهر ژوند پیلوي.

دا نوى ژوند دى. دا تازه پېل دى. دا د خداى تعالى په لور د ورستېدلو رښتيني هوډمن او ځانڅېرى مزل دى. نو ځكه داسې گڼم چې كه يو بل د زړه له كومې ومنو.

يو بل ته ورور شو، خور شو، پلار شو او مور شو... او دې كار سره يوه بل ته سوله شو.

بيا بل زما بنايست گرځي، زه د بل بنايست گرځم. بيا حساب برابر شو. بيا ټول خلقت برابر شو. بيا ټول ژوند په معنوي حركت برابر شو. بيا هر مزل، هره لاره، هر لاروى فقط خداى تعالى ته رسېږي.

بيا هره لاره، د هر چا استثنايي لاره، خدايي كور پورې نښتې لار ده.

بيا هره لاره خداى تعالى ته رسېږي. بيا هر يو د خپل آسماني كور لاروى دى. بيا نو بد نشته!

بيا نو شيطان بې وطنه كېږي.

بيا نو هره وينا شعر كېږي.

بيا نو هر حركت په ژوندې نڅا بدلېږي.

بيا نو هر تصوير د پرښتو خدايي ښكلا بلل كېږي.

بيا نو هر نفس، هره ساه اخستل د خداى تعالى نوم گرځي.

بيا نو هستي د سوچه، تازه، او حاضر حقيقت مقدسه ځمكه گرځي.

بيا مور ټول سپين، بنايسته، لكه عاشق ماشومان داسې ژوند ته راوځو.

بيا مور چېرې نه ځو؛ ځكه ذهن جوړ كړى دوزخ را ته دروغ شوى.

بيا مور چا پسې نه ځو، څوك نه بدلوو، څوك نه «ښه» كوو؛ ځكه هر څوك په خپل ذات كې «ښه» دى.

بيا له احتياج څخه وځو، له هېچا ويره نه لرو؛ ځكه چې وېره ذهني مخلوق وه.

وېره ځكه وه، چې زه په غلط ادرس كې، له غلطو هدفونو سره جنگېدم.

وېره ځكه وه، چې زما دښمن واقعي نه وه، ذهني وه.

وېره ځكه وه، چې زه برده وم او هوسناك ذهن بادار زما په زړه پښه ايښې وه.

په همدې به سره دمه شو!

گوندي په بل كې د ځان بخښلو هنر بېرته رازده شي!

يوويشتم ګام

«مينه، د مينې په غوښتلو په لاس نه راځي؛ بلکې مينه د هغه چا پر لور ورځي، چې نور ته مينه ور کوي.»

ژونده! زه عذر غواړم!

اوس وېره نشته؛ ځکه بيا څوک په خپل فکر-باور نه را جذبوم، ځکه خدای تعالی لرم او کامل «قدرت، پوهه او عشق»، له هغه سره په «اوسېدلو» کې موندل کېږي.

چې له خدای سره واوسم، څه کار به را پاتې شي؟

چې عاشق نه شم، هغه نشته!

چې پرته له توپيره، په ژوند مېنې نشم، هغه نشته!

چې له ټول ذهن، حواسو، او ټول زړه او وجود سره عاشق نشم، له هغه بل ځای يم.

عشق له کلمې لوړ دی. تر بري ژور دی. له ماتې بهر دی. عشق د خدايي ژبې ټول نوم دی. عشق ټول کلام دی.

د ژوندي کلام د استاد په وينا: «دې ژوندانه کې ډېره مهمه ده، چې يو څوک له ځانه ډېر را باندې ګران واوسي. څه يو انسان وي، يا يو

کورنی حيوان.»

زړه له مننه (اوږې بڼه)

رښتیا چې زړه ژوندی وي، زړه واکمن وي، زړه پاچا وي، هر څه سپېڅلي کېږي.

دا بیا زېږون دی. دا نوی ژوند او نوی ژوندون دی. دا له سره ژوندي کېدل دي.

یوه ماشوم ته پام شی! هغه پرېږدی، چې د خدای تعالی په دې سپېڅلې ژوندی دنیا کې،

سپېڅلی او ناسپېڅلی سره بېل کړي، هغه ته حق ورکړی، چې د وگړو او خدای تعالی

ترمینځ نېږدېوالی او لېږې والی جریب کړي، هغه پرېږدی، چې ځمکه او آسمان سره جلا

کړي!

ماشوم دا یو هم نه کوي؛ ځکه ماشوم سپېڅلی دی، دنیا یې سپېڅلې ده.

ماشوم داسې خاندی؛ لکه د خلقت په زړه کې چې وي.

ماشوم ته په مرغانو ډکه فضا آسمان دی.

هغه، ځاله کې ناست مرغه هم د آسمان په برج کې ویني.

۱- مقري د ساده زړه خبره کوله نو زه د خپلې هرې هغې خبرې، هر هغه حرکت، هر هغه چلند، هرې هغې وینا، لیکنې، دریځ او هر هغه عمل په خاطر، چې د خدای تعالی د

یوه آزاد مخلوق د فردي آزادی، شخصي قلمرو، او گټو پر خلاف-ولو که په ناگاهانه ډول- تر سره کړې وي، د زړه له کومې عذر غواړم!

زما په عذر او بخښنې غوښتلو سره یو، یو، یو... ژوند ژغورل کېږي.

ماشوم د حقیقت گاونډی دی. او زه هم په بیا زېږون سره حقیقت کې هستوگنه پېلوم.
ماشوم خپل جنت دی.
سترگې یې یوازې جنتي ښکلاوې، رنگونه، ښایستونه ویني.
غوږونه یې یوازې جنتي ترانې اوري.
زړه یې مخامخ د الهي عشق او رحمت له بحر ه اوبه څښي.
خوله یې یوازې سپین، سوچه او ژوندي احساسات وايي، وايي، وايي...
تر هغو چې مشران یې زړونه، حواس او جنتي مستی، د عقل او اخلاقو په مسلخ کې ترې راوباسي او کبرجنو کتابدارانو ته یې وسپاري،
چې مامور ملا، یا ملا مامور ترې جوړ کړي.

مرگ د ډارنو کلتور

ژوند زړور زړه غواړي او یوازې عاشق زړه زړور دی. او د عشق قحطي عظیم ډار او هغه بیا په انتحار پښه ږدي.
ځان وژل، ژوند نه کول، او له ژوند څخه مخ اړول، بې وسي ده.
تېښته ده او زموږ د نه پېژندلي درانه ډار لپاره پرونی دی.
ژوند د آزمېښت ډگر دی. ژوند مبارزه ده. ژوند زړور تیا ده. ژوند اتلولي ده.
د مرگ په جوړولو سره غازي کېدل څه ځواني ده؟! زه او ته باید د ژوند غازيان شو.
د ژوند غزا مېښ زړه غواړي.
ژوند د سختیو تجربه کول دي.
ژوند په لوړه ختل دي.
ژوند د غرونو له مینځه د لعل او مرجان راو پستل دي.
ژوند کار دی، زیار دی، زده کړه ده، آزموینه ده.
ژوند درد سر دی. ژوند د نامعلومو معلومول دي.
ژوند نوې لار، نوی حرکت، نوی سفر دی.

ژوند آسمان زده کول، آسمان ته ختل او آسماني کېدل او اوسېدل دي.

ژوند د حقيقت شوق ته تر رسېدلو پورې، پرله پسې لوبدل او را پورته کېدل دي، لوبدل او پورته کېدل دي...

دومره به لوبېږي، چې لوبدل دې تمام شي.

دومره به پورته کېږي، چې هېڅ شي پورته پاتې نشي.

دومره به ځي، چې «هغه» ته هېڅ لاره پاتې نشي.

دومره به د ځان شمع بلوي، چې يو څاڅکي ماده، ذهن، احساس او عاطفه در پاتې نشي.

په داسې «هېڅ» کې به څوک پاتې شي؟ ووايه پرته له خدايه به بل څوک پاتې شي؟

هېڅ کې هېڅ نه شته پرته له يوه هغه څخه!

او دا ټول د خدمت لپاره، د الهي عشق لپاره او د الهي سپرغی (روح) لخوا، د خپلو ذاتي الهي صفتونو د خپلولو په خاطر تر سره کېږي!

او عشق بې تعريفه دی، يوازې په «آرامتيا، هوسايي، خوشحالي، اگاهي، بې طرفی او بې غرضی...» سره تمثېلېدلای شي.

نه! عشق بې کلمې دی.

عشق بې کلمې کلمه دی.

عشق الهي سرود دی.

ټوله هستي، ټول ستوري، ټول کیهانونه، ټول آدميان، خزنده گان، الوتونکي، غرونه، سيندونه، د باران څاڅکي، د هر شي غرونه، دغې

شپېلی پو کړي.

نو:

لويه خدايه! زرونه مو ستا شول، لږ د مينې، اگاهي او آزادۍ باران!

يو څه ساه به واخلو!

برکت يوسئ

دوه ویشتم گام

نقل دی، چې ملنگ ووېل:
 هغه چېرې ولتوم؟
 ویې وېل: چېرې دې ولتاوه، چې ودې نه موندې؟
 تذکره الاولیا، ابوسعید ابولخیر

انسان د نفسی ذهن په تیارو کې اسیر گل

نشته داسې گل چې له یو متنوع او په خپل فردیت را غوړېدلي انسان سره یې مقایسه کړم.

او د هر یوه بل فکر، باور، نظر او ژوند په شتوالي سره، دغه ټول آزاد انسانان، د خدای تعالی دارادې په خدمتگارانو بدلېږي.

انسانان او ژوندي موجودات جلا جلا زړونه او غږونه دي او په دومره غږوره سمفونیکه دنیا کې، ژوند عجیب موسیقار جشن جوړېږي.

د بل په دښمنلو سره د ټان دښمنل

د ژوند رود له الهي سرچینو را بهېږي.

دغه رود سپېڅلی دی. هغه پنځولی او هغه مطلق «ښه» دی؛

نو زه ولې دغه ښه رنگ نه خپلوم؟ ولې ښه په خپل فکر، باور او دریغ سره نه ځلوم؟

دغه عکس انټرنټ په لاس را کړ. دلته مور او تاسو یو ځوان وینو، چې د افغانستان د دولتي پولیسو یونیفارم یې پر ځان دی. سر تېري، پولیس او استخباراتي کار کوونکي، وسله وال مامورین دي. خو تر دې عکس لاندې یې کښلي وه، چې یاد پولیس پنجوايي کې تر اوسه ۶۰۰ ماینونه خنثی کړي دي. پنجوايي ماینونو زه ځوانۍ کې ځپلی وم. ځکه دی را ته د ژوند یو میښن بڼکاره شو. دی ښیي، چې له ژوند سره مینه هر څوک کولای شي. برکت دي وي د ژوند پر میښانو.

ولي د «کامل»، کاملې «گاهی، آزادی او قدرت» لپاره لاره، مجرا، دريځه، او همکار نه گرځم؟
آیا له ابدې حقیقت څخه پرته بل بڼه هم شته؟ آیا ددې ارزښت نلرم، چې د حقیقت شپېلی او سندره شم؟
د کلمې د ژوندې استاد په خبره:

«هر فکر، کلمه او یا عمل، یا زموږ کالبوت پاکوي، یا یې ککړوي.»

نو لویه خدایه! ته مو زړونه د حقیقت د مینې لیوني کړې.

ته مو زړونه او ذهنونه د ژوند لیدلو او پاللو، مرستی او همکارۍ لپاره، د قدیمې قدیمې ذهني میراثونو له خوسا خپرو او تیارو را خلاص کړې!

ته مو په ټول وجود له ژوند سره مینې کولو ته وزگار او چمتو کړې!

د ژوند او ژوندي حقیقت ښکلا او ځلا او مطلق بڼه والی نشم ویلی. دا کار د ذهني ادبیاتو او ساینسي معلوماتو په وس نه دی!

حقیقت د زړه ژبه غواړي او د زړه ادبیات لا د کلام میراث خواره رب النوعه گان، د ادبي صنایعو او فنونو شاهانه بازار ته نه ور پرېږدي.

دې بازار ته به د یوناني اسطوري له دروازي ور تېرېږي.

دې بازار ته ننوتل د مخورو دروازه بانانو په اجازې سره کېږي.

دلته به یو لږ گینې پښې ځان پورې تړې یا به خپلې چنار چنار پښې اړه کړې غورځوې.

دلته د مړو سرودونو او کتابونو د دودونو عطر دي، چې د تخلیق د ډولۍ شهزاده گان او شهزادگۍ به ور باندې مسموم شوي، د واکمن فکر

او دریغ بازار ته ننوځي.

زړه بې اجازې مینې دی. حقیقت هم په ټولو نظمونو، سرودونو، کتیبو، لواړیو، سنگ نوشتو، کاغذي متونو، او د ویندووز په جاو گریو مشر دی.

حقیقت بې اجازې شتون درلود او بې اجازې ژوند کوي او راتلونکې هم ددغه بې اجازې حقیقت یوه ننداره ده.

حقیقت تر ټولو مشر پوه او مشر ذهن او مشر وجود دی.

حقیقت د انساني ذهن له اجازې پرته ژوندی ؤ، ژوندی دی او ژوند به تل له الهي سرچینو له حقیقته ډک او مالامال راځي او بیرته ورځي.

حقیقت بې پلاره دی، بې موره دی.

نه فکر لري او نه د یوه فکر مخالف دی. موږ په ذهني دېدبه، د حقیقت په ښکار پسې راوتې یو.

خو حقیقت ته ځان سپارل، ټوله سوله ده، ټوله فتحه ده. او حقیقت د هر څه کمال دی.

نو د خبرو پر ځای به یو دمه حقیقت ته غور شو.

درويشتم گام

«د بل وگړي د آزادۍ له پېلېدلو سره، زموږ آزادي ودرېږي؛ دې ته د مسووليت واپت واي.»

بت شوی مقیقت

حقیقت کې یوازې آزادي، اگاهی او قدرت اوسېدلای شي. حقیقت زموږ په فردي آزادۍ، اگاهی او مینې سره تمثیلېدلای شي. موږ د حقیقت مادي-ذهني کنډولي یاستو. حقیقت زموږ د اگاهی د کنډولي په اندازه را سره شته. غوږ بدلې اگاهی غوږ بدلې حقیقت، او متحجره، باورمنده، بشري تالیفاتو او عادتونو جوړه کړې اگاهی، هماسې زړه قدیمي او مرگ صفته اگاهی! هر وگړی د فردي اگاهی مظهر دی. موږ خپلې فردي اگاهی را په ډاگه کړي یاستو.

جگړه دې ومري. جگړن فکر ونه-باور ونه دې اوبه یوسي. دا وگورئ. ټوپک یې چېرې دی؟ پولادي خولی. یې چېرې ده؟ ټانک او الوتکه یې چېرې دي؟ له ده شاید خپل ټولی او کنډک هم ورک وي؛ خو ده یو ژوند په غېږ کې نیولی. کاش هغه ورځ راشي، چې وسلې په وسله تون کې پټې شي. او موږ ټول د ژوند مینه گر خدمتکاران واوسو.

اگاهي فردي انتخاب دی. ځکه نو حقیقت هم فردي دی.
وگړی حقیقت د خپلې اگاهی له قد څخه ویني، هغه بیانوي او په نورو تطبیقوي!
ځکه نو حقیقت د انساني اگاهی په خاوره، لرگیو، ژپرو، مسو او وسپنو سره بت شوی او اوس پر ځمکه باندې حکم چلوي.
مور بنایي د یوه بت شوي حقیقت بتخانه واوسو!
مور بنایي بندیکاني، زنجیرونه او زولنې، د اعدام او گویتین رسی او ساطورونه د «بت حقیقت» راضي ساتلو لپاره جوړ کړي وي!
بنایي ډېری ویني توبېدنې د بت شوي، یا وچ او زاړه شوي، مړه خو «تاریخي» حقیقت په خاطر رامینځ ته شوي وي!

آزادي د فرد سرنوشت

خو: له دې ټولو ذهني-نفسی کوډو سره سره، آزادي د فرد سرنوشت دی.
آزادي دومره ډېره، ناپایه او له تصور دباندې ده، چې یو سر یې له «ما، تا، هغه» سره دی او بل سر یې د حقیقت په نو پورې تړلی. او وگړي ټول د حقیقت اولادونه دي!
آزادي د حقیقت له مدینې را پنځېږي.
آزادي خدایي ابدی کلمه ده.
«آزادي» په ټوله هستی کې، د خدایي کلمې په توگه لوړې ژورې وهي، تر هغو چې یو فرد د «صغیر حقیقت» یا «صغیر کیهان» په فردي اگاهی کې را وینس شي.
دا نوی فرد دی. دا نه څوک بدلوي، نه څوک جوړوي، نه څوک مقدس یا ناولي کوي.
دا فرد یوازې ژوند، آزادي، اگاهی او مینه ویشي.
په داسې «نوي فرد» کېدلو سره یو انسان، یو ژوند ژغورل کېږي.
یوه فرد کې آزادي پنځېږي. او نوی فرد د آزادی په نا نوشته سپین کانال بدلېږي.
د فرد سرنوشت د خپلې فردي آزادی پوره تجربه کول دي.

انسان هومره آزاد، پي کولای شي!

انسان آزاد دی، چې مادي شي يا معنوي شي.

انسان آزاد دی، چې ځمکه خپل پایتخت جوړ کړي يا په خپله فردي او نه تجربه شوې لاره، د آسماني پایتخت په لور الوت وکړي.

انسان آزاد دی، چې د گډې، حواسو او ذهن د اشتهاوو لپاره ټول ژوند مصرف کړي يا ځان د ټول ژوند خدمتگار وگرځوي.

انسان آزاد دی، چې بي قيد او شرطه مينه گر شي، يا د شهرت په گټلو کې خپل زړه له لاسه ورکړي.

انسان آزاد دی، چې د انسان سوځولو بټي جوړې کړي يا د زړه له دريايه نوي تاج محل راوباسي.

انسان آزاد دی، چې دنيا په ځان او «ځان» د ذهني نفسانياتو په شيطان وخوري!

او هغه انسان هم آزاد دی، چې ځان له مادي-ذهني خوبه راپاخوي، او ځان کې ټول جهان راوینوي او د خلقت د فلسفې په اراده، د ژوند

او ژوندو او د ژوند د نغمه گرې سرچینې خدمتگار گرځي.

دادی آزاد انسان! دادی د آزادی ځواکمن خدمتگار، دادی د ژوند د ټولو رڼاگانو او نغمو همزولی.

دغه نوی انسان پسې به يو څه لټه وکړو؛ گوندې زموږ دننه تياره برخه کې خوب وړی وي!

خلورويشتم گام

دا سپری اینی نومېږي. د هندو اینی مذهب، نژاد او نسل له مورڅخه توپیر لري؛ چلند یې هم توپیر لري. دلته زموږ «ژبې» څه اورو نه وه، چې پر یو بل بل نه کړل؟! خو اینی په ژبه باندې رسم باسي. هغه ژبه ښکلي کار ته وقف کړې. هغه تر دې مهال زر انځوره نقاشي کړي. اینی ثابتوي، چې مورڅولای شو، دغه ترڅه ژبه همدا اوس خوږه کړو.

«ته خپله د ځان مشکل یې. باید پوه شې او مخکې تر دې چې د خدای راز درک کړې؛ پېل کې باید د خپل کوچني «زه» راز کشف کړې. دا قانون د «ځان» دی او خدای قانون دی. ځکه نو تا ته وایم، تر هغو دې چې خپل دننه پټ «زه» فتحه نه کړې، او د هغه معما دې نه ده حل کړې، د خدای په لټه مه وځه.»

«اصل انسان»

انسان په خپل فکر، دریځ او چلند سره نوی پیدا کېږي. دا بیا زېږون دی. دا نوی او تازه انسان دی. دا شان لوړ او «اصل انسان» د بل نسکورولو د مکتب

او باور له زولنو آزاد دی.

هغه هر بل ژوند او هر ژوندي ته د خدایي نښې په سترگه گوري.

هغه ټول آزاد انسانان، د خلقت د آسماني شعر کلمې، استعارې، تشبیه کاني، انځورونه او اهنگونه گڼي.

آه! څه وکړو! دا معاصر، باشعوره، روزل شوی،

په خیره ښوی، په جامو ښایسته، په نوم سرلوری،

په قوم، ژبه، نژاد، باور او تاریخ او هر څه اصیل انسان ولې د بل له سر او مال څخه لاس نه اخلي؟!

ښایي ځکه چې مور د اپلاتوني سمڅي هغه لرغوني سړي یاستو، چې د حقیقت ت سیوري مو په خپلو انساني اکاهي کې حفظ کړي!

بیا مو هغه ته پټ په پټه، د رب النوعگانو او خدایگوتو جامې، څېرې، شاخ او برېت ورکړي او تر دې اوسه اوسه د هغو په خاطر، خپل او د

بل سر او مال په قمار وهو.

د سمڅي د فلسفې له مخې، هر وگړی یوه شخصي اکاهي او یو شخصي حقیقت دی. له توازنه وتي حواس او ذهن، دغه شخصي حقیقت -

هماغه د سمڅي په دیوال د حقیقت پروت ت انځور - په پرستش بدلوي او ددغه ذهني خدایگوتي په خاطر نه ځان آرام پر بردي او نه بل

څوک خپل خپل فکر، دریځ او باور ته پر بردي!

د شفصي مقيقتونو سور ډگر

دا په جنگ سره میدانونه،

دا په ډاگ پراته بې تنې سرونه، او بې سره جسدونه،

دا جنگ ته رنگ کړي، خموش ولاړ زغروال ټانکونه،

دا د مېگ او اف ۱۵، ۱۶، ۱۷، ... او اکس او میراژ ډوله جټ الوتکې، ټول د فردي او بت گرځولي حقیقت، په مکتوبه اراده جوړ شوي، چمتو

شوي او پراخو نورو وینې تویولو او د نورو بدلولو امر ته ولاړ دي.

حقیقت یو دی. حقیقت تازه دی، نوی دی، ژوندى دی او حقیقت همېشه او همیشنى دی.

خو زمور اگاهي، چې د پلرو او نیکونو د غوره اخلاقو په دم او دعا او د اوږدو شوگيرو د قصيدو په زور را کړل شوي؛ اصلي حقيقت-ژوندی حقيقت-نه ويني.

حقيقت شته؛ خو مور يې کتابتونو او موزيمونو او د قبرونو په لوحو او د معبدونو د خدايگوتو د مينجاورانو له خولې اخلو.
زمور اگاهي حقيقت ورگ کړی، ځکه چې حقيقت په هېڅ راز حواسو او ذهن کې نه ځاېږي، ځکه نو حقيقت د زړو نينو په بڼه، مور کې زيارت شوی.

هغه د ستر «رومي» د انگور، غنب... کيسه به مو اور بدلي وي!

تولو انگور ياداوه، خو نومونه يې مختلف ورته کارول! او څو انسانان، په بېلابېلو ژبو کې د انگورو بېلابېلو نومونو سره په جنګ کړل.
خه ښه خبره ده: «خدای هغه څه دی، چې ته باور پرې لرې. هېڅ انسان د خدای د هستۍ په اړه تېروتنه نه کوي؛ خو يو انسان هم په سمه توګه نه پوهېږي، چې دده پېژندنه له خدای څخه څه شی ده؟»

د انګورو د نوم پر سر بڼګ

انساني اگاهي حقيقت محدودوي. انساني اگاهي حقيقت لکه غوړ، يزه، ژبه داسې له اصلي سرچينې را پرې کوي.
زمور حقيقت، د «حقيقت» يوه څېره ده. حقيقت په بېليونونو څېرو و پشل شوی دی. هر وگړی يو فردي حقيقت دی؛ خو «کامل حقيقت» نه دی.

کامل حقيقت د ذهني-حسي اگاهي له محدودو بهر او آزاد دی، ځکه نو پر ځمکه د حقيقت ګليکانې دروغجنې دي.

يو څه دمه، يو څه به ورو شو!

آخر ټول حقيقت ته په مزل کې يو!

پنځه ویستم ګام

«د رستګاری ادعا مه کوه؛ تر هغو چې آوازې ستا پاملرنه ور جلبوي؛ تر هغې ورځې چې د بل ملامتیا، له خپلې هغې زیات ستا د اندېښنې وړ ګرځي، تر هغې د خپل «زه» پر مشکل لاسبری شوی نه یې.»

مقیقت د ښک مدرسه!

حقیقت ژوندی دی او په هر لور روان دی؛ ځکه چې هېڅ لور ته پرته له حقیقت څخه هېڅ شی نشته. خو حقیقت چې وچ شو، بیا نو مړی دی؛ لکه بې روحه انسان چې مړی دی. ژوند د حقیقت ټاټوبی دی. هستي د حقیقت ننداره ده. نیستي د حقیقت نه پېژندلې هستي ده. حقیقت یوازې په ټول حقیقت کې ځایېږي، لکه کائنات، لکه ځمکه، لکه آسمان، لکه ستوري، لکه د خدای تعالی ټوله خدایي چې د ژوندي حقیقت ځلېدلي حقایق دي. لکه خدای تعالی چې په هېڅ شي نه بیانېږي، حقیقت داسې تر هر ډول ذهني بیان او عقلي تفسیر او استدلالی جادو ګریو لوړ او بهر ودرېږي. انساني اګاهي حقیقت برخه برخه غلا کړی او دومره مهال انساني تېر د حقیقت په وچو، بې ساه او بې ژونده نښو، د تقدیس لوحې لګولي او د خپل ډول کښیشان خپل کار وبار کوي.

ښک دانساني اګاهي تولید

جنگ د نفس اولاد دی. یاغي، له کنترول و تلو ذهني نفسانیا تو (قهر، شهوت، مادي ذهني ترلتیا، طمعی او ځانپالنې) حقیقت په شنه اور بدل کړی! په دا ډول فضا

اعتزاز مې
پر انټرنټ ومونده.
له عکس سره يې کښل
شوي ؤ، چې د پښتنو
پر يوه غرنۍ مېنه يې
د ښوونځي پاسباني
کوله. اعتزاز ځان هغې
غېږ ته ور واچاوه،
چې واسکت سره د
گلخېرو ماشومانو
ټولگي ته ور ننوت.

کې، حقيقت د جنگ مدرسه ده!
انساني منظمو او متمدنو ټولنو، حقيقت مکتبي کړی او ددغه مکتب طلبه، د ژوند پر ضد جنگ ته په ډول او په باجه روان دي.
ژوند خدای تعالی پیدا کړی، خو معاصر باورمند او روزل شوی انسان، ژوند په کانو ولي.
خدای تعالی ژوند په بيليونونو او تريليونونو او...خيرو او نژادو او رنگونو کې پنځولی، خو انساني اگاهۍ بل رنگ، بل فکر، بل باور، بل
دريځ...نه مني.

انسان ته «بل» دوزخ دی!

د «روا» او «ناروا» پولې انساني اگاهۍ جوړې کړي.

انساني ذهن په دې مېښ دی، چې هر شی - حتا حقيقت - د شي په بڼه وويني!

ذهن له زړه سره ضد کړی، چې خامخا به حقیقت په شکل، جسم، زمان او مکان کې خپل اوج څرگندوي. انسان دومره مهال لگیا دی، چې «حقیقت» د شي په بڼه تر لاسه او د خپلې خپلخانې، قبیلې لپاره یې ثواب گټونکی میراث پاتې شي. دغه د قهر، شهوت، تړلتیا (وابستگی)، طمعې او ځانپالنې په وحشي اژدهاوو ډک انسان، حقیقت-د حقیقت سیوری-خپل ملکیت گړخولی. دغه انسان، په ذهني-نفسی اسارت کې، بل فکر-باور او دریغ ناروا گړخولی. دغه باورمند موجود، ځمکه په «خپل» او «پردي» وپشلی ده. او پردي ته زین کړي آسان ساتي، چې د لوی قهر په یوه جگړه کې یې له ځمکې ورک کړي.

دافلاقو کتاب!

انسان سره له دې، چې غاښونه یې د سبو او میو خوړلو ته جوړ دي، خو غوښه خور را لویږي. هغه پر ژوندي ستوني تیره تیغ را کښول، د اخلاقو په معتبره کتاب کې ځای کړي. حیوانات د خپل فطرت او طبیعي اړتیا له مخې، د یو بل غوښې خوري؛ خو انسان، چې عقل یې، په کاغذونو کې ثبت شوی؛ د کلونو، قرنونو او زرگونو کلونو زړو تجربو، پوهو، احکامو او اخلاقو پر سولای او ډک کړی دی. همدغه ډول انسان د بل آزادي، ژوند او مال هدف نیسي او خپل یرغلونه، نیواکگري او غولونه، په جشنونو کې نمانځي. انسان ولې سولې باندې د جنگ اور را کوز کړی؟ دا څه شی دي، چې له سپینو شودو را لوی شوی انسان، په قتل باندې پښه ږدي او قتل خپل لرغونی سرنوشت پېژني؟

ځانپالی ذهن قاتل دوزخ!

د بل په ژوند، مال او حیثیت باندې تېری، په انساني اگاهې کې زوکره کوي. ځانپالی ذهن قاتل دوزخ دی. د انسان ټول کرکجن کارونه ذهن نقشه کړي، ذهن په ځان کې پاخه کړي او بالاخره ذهن د انسان په اراده او عمل باندې بدل کړي. ذهن کوډگره بلا ده. د ذهن لومړی قرباني هغه وجود دی، چې مکتبی او مدون ذهن یې په زړه، اگاهې، حواسو، عواطفو او ناخوداگاه کې د قتل هگی اچولي.

های های، له انساني ځانپرستې اگاهې څه مړ، خوسا، عتیقه او قدیمی بوی خېژي!
دمه به شو، کنه دا لوړې چيغې به په ځان کې لمبه شي!

ماشوم په حقيقت
ډک دی، ځکه
د حقيقت لټه نه
کوي. د حقيقت
لټه غټان، سريان
او مشران کوي.
ماشوم يو پل هم
په حقيقت پسې
نه اخلي.

شپږو ويشتم ګام

«له تا سره بيا د معما په ژبه خبرې کوم. خو د هغه چا لپاره، چې د حقيقت د اور بدلوس لري،
زما يوه خبره هم معما نه ده. کلمې حقيقي دي او نه فنا کېدونکې ...
ځکه نو واييم: هر کلام چې د خداي په نامه ادا شي، د خدايي علت پيغام برسېره کوي. ځکه نو
غور کېنېږده او پوه شه.»

انساني اګاهي او د قتل او غلا سواد

ماشوم له دې انساني غمه بيغمه دی. وګړي د خوسا فکر ککړ تياو داسې په خونړۍ رنگ اړولي.
څه به يې کړي، چې فکر وي، خو د چا د وژلو، بندولو، لوټلو او نفرينولو!
ولې د ماشوم خدا زموږ له مدونو، اصولي، او مهر و موم شويو فکرونو، مانېفستونو او مکتبونو لوړه ښکلا وپشي؟

ماشوم خدایي دی. هغه د قتل او غلا سواد نه لري. ماشوم ساده دی، کټ مټ د حقیقت په شان، نه چا ته بادار دی او نه غلام ته لاس د مچولو لپاره ور کوي. ماشوم نه سر ټیټوي، او نه سر ټیټي سپري ته گوري. ماشوم فقط سترگو ته گوري. ماشوم د سترگو له لارې خپل ساده خدای ته رسېږي. ماشوم نه چا ته صاحب وایي او نه د صاحب کارونه کوي. د ماشوم ژبه یوه بې پروا خندنی سندر ده. هغه د هېچا نوم نه پېژني. خود هر چا په سترگو کې یو څه شی پېژني، چې له آسماني کوره یې په یادېږي. ماشوم آسماني راه بلد دی. هغه په خدای خبر دی. هغه له خدایه ډاډه دی. هغه له هېچا وپره نه لري، حتا له خپل خښتن سره داسې بې پروا او آسانه اوسېږي، چې ته به وایې د لمر په غېږ کې پروت دی، د جنت ونو ورباندې سیوری جوړ کړې، پرښتې ورت ته په گډا دي او د ځمکنیو پاچاهانو، خرمسته آسان یې له مخې نشي تېرېدلای. ماشوم د پرښتو په درجه دی، د لمر په اندازه دی، د جنت برابر یې زړه دی، او کورگي یې د خپل خدای په لوی کور کې امن دی. ماشوم نه درجه دار جنرال دی، نه د هندوانو د ټیټې طبقې رټلي انسان شکله حیوان! ماشوم ته یوازې خپل خدای لوی ښکاري او بل هېڅ شی لوی نه ویني! خدای یې دومره لوی دی، څومره یې چې زړه غواړي. ماشوم د خپل زړه موټرک دی. ماشوم د خپل زړه په «زړه» ځغلي. زړه یې سلطان دی او دی یې ټول سلطنتي هیواد په خپل زړه، ذهن، حواسو، روح او ټول ځان کې، د خدایي ښار او کلي په لور وړي. ځکه نو خپله یوه شېبه خوبښي د احمد او د محمود په پاچاهۍ نه ورکوي.

زموږ غټانو ډک ذهن او پوډه مقيقت

ماشوم په حقیقت ډک دی، ځکه د حقیقت لټه نه کوي. د حقیقت لټه غټان، سپړان او مشران کوي.

ماشوم یو پل هم په حقیقت پسې نه اخلي. ماشوم په خپل حقیقت کې مېشت دی، ځکه د پلرونو او نیکونو نیک کارونه، حتا لمونځونه، روژې او نور عبادتونه په خوله ور زده کېږي. دا پوهه ماشومان اخلي او داسې یې انساني اگاهۍ قد باسي. خپله رښتیا به در سره شریکه کړم:

هغسې چې لازمه ده، لا د بل بدلولو، مور خپله جوړ کړي دوزخ پوره انځور نه جوړېږي! حقیقت زموږ پر ټولو معلوماتو، فکرونو، اندونو، باورونو، قضاوتونو او وېشنو مشر دی. حقیقت زړه غواړي او زړه چې د فکر مېاشو او مچانو په خپلو هگیو ډک کړی وي، حقیقت ته مخ نه لري.

وېره او شرم د ذهني معبد فښتې او لږگي

زموږ ذهنونه، حواس، غرایز، حتا زړه مونږ حالت لري. زموږ مشرانو په ډار کې راغټ شوي زړونه، حقیقت ته د ورتگ نه دي. ډارن زړونه له حقیقت څخه شرمېږي او وېرېږي. حقیقت زړور دی.

دغه سودايي ذهن د حقیقت زړه نشي کولای؛ ځکه وېرېږي. ځکه نو زموږ مشرانو سودايي ذهن ویره وایي، ویره روزي، ویره ترویجوي، ویره زیاتوي، او ویره لمانځي.

ذهن د انساني اگاهۍ یو کمپیوټر ډوله ماشین دی. دلته د ویرې معبد جوړ دی. ذهن د بل د آزادی، ژوند او مال غل دی، ځکه نو ویره د ذهن سرنوشت دی، ځکه چې ذهن هماغه قاتله شیشکه ده، چې مور یې له خواړه ماشومتوبه راپاخولي او په ویره ویره کې د مخ او خټ، سر او صورت په وېبستانو بیر مېر کړي یاستو.

شیشکه نشته! شیشکه زموږ پټه او ژوره څېره ده، چې په شپه او تیاره کې ځان راښيي. مور له تیارو، له یوازیتوبه، له نابنده ځایونو تښتو. مور یوازې خپل ذهن ته آشنا ځایونو، څیرو او څیزونو سره خوري او وروري کولای شو. مور د لوڅ حقیقت نه یاستو.

مور له سمندرونو ژور، له لمر او کهکشانونو لوړ، له امیب وړو کي، له غره، لیوه، تندر، دوزخ او جنت څخه د لوی حقیقت نه یاستو.

مور د حقیقت نښو پسې چراغ را اخیستی.

مور د حقیقت پټ مخ ستاږو.

مور یوه تور افریقایي، یا هندو، یا بل جادوگر په شپه کې د «فیل» نندارې ته ور وپستلي یاستو. مور د تېلو او غوړو د دورو وهلي لرغوني شمعدان په نیمه رڼا-نیمه تیاره کې، د فیل د غوړ یا خرطوم یا د میتازو کرلو د الې عکس، د فزیکي حواسو له لارې لیدلی، او بېرته د جادوگر په یوه قیو سره خپل ملک کې راوینښ شوي یو. زموږ وېره له حقیقت څخه ده.

مور ته حقیقت تر ټولو زوروره وېره ده.

مور د حقیقت لیدل او اوسېدل او پوهېدل مخصوص سړي ته پرې ایښي.

مور د پټ مخي حقیقت خلک یاستو. مور یوازې د پردې مریدان یاستو.

مور په دیوال او دروازه عادت یاستو.

مور حقیقت د خپل وخت نه فتحه کیدونکي دیوال څټ ته بندي کړی، دروازه مو ورتلې او د قصیدو استاد جادوگر ته غلا کړی د چرګ هګی، نذرانه ور وړو، چې دروازه په خپل کنترول او حکم کې وساتي.

مور د فلج، ولاړ، بې ساه حقیقت خاورې له شودو سره گډوډو او خپلې ویرې ور باندې نېشه کوو.

زموږ په اگاهۍ کې، د حقیقت مخته ولاړه دروازه ورځ په ورځ لویېږي، ډبلېږي، او په مرموزو کولپونو تړل کېږي.

زموږ دوام، د دروازې، کولپ، وېرې دوام دی.

ځکه یو بل په لاسو، په پښو، په خولو سره شکوو.

آه، څومره ضرورت دی، ځان سره یوې دمې ته!

اووه ويشتم ګام

«زه د هېڅ لارې درس نه ور کوم؛ ځکه نو تاسو نشی کولای ادعا وکړئ، چې زما لاره تر ټولو غوره لاره ده.»

هر هغه زړه چې د ذهن اعلاميې اوري؛ نو ذهن يې حقيقت دی او ذهن ور باندې مفتش راهب مقرر شوی. داسې زړه، يوازې د تورو کارغانو او کجيرانو غر او ځنگل، وچه دره او سوزنده ډاگ دی. په داسې شوره زار باندې د ذهن روزل شوي عسکر، لکه اتیلا، لکه تیموچين، لکه سکندر، کله هم لکه ناپليون او بل ځل د هېتلر په کالبوت کې را لوبدلي، د غم په اوبنګورا ټوکېدلی نوبهار يې لوټلی، هوسۍ يې وړي، بازان يې ړانده کړي او پر ځای يې د غم او لوړې، کر کې، او د عاجزۍ تر شعار لاندې ليونۍ ځانغوبښتنه—ځانپالنه، د شنډې (بنده گۍ) د کميس او پرتاگه، پکول او لنگوټي په پرده کې، نمايش ته راوېستلې. دا شان زړه دومره فقير دی، چې ټول عمر په سوال تېروي.

د بنایسته افغانستان په سپېڅلې لمن داسې ډېر «سترگ وړي» (یا ستروړي) شته، چې د شتو او پیسو حساب یې یوازې د پیسو په ماشین او کمپیوټر کې کېږي، خو دوی د ولس پر ژوند او سرنوشت له واکمنې باوري فضا څخه د هغوی د لازيات لوټلو له کاره شپېه نه وزگارېږي. هغوی پیسې راټولوي، او له وطن څخه یې باسي او د نړیوال آزاد بازار په ماشینونو کې یې وینځي او ځانته د مشروعې پانګې بې حساب زېرمې جوړوي.

دهستلی افلاق

له ټولنیز وجدان، قانون، قضا او قانون پلي کوونکو تېښه آسانه ده؛ خو له «ځان» څخه تېښته غیر فطري ده. هر څوک ځانته ور له غاړې دی. حساب نغد دی. دنیا او د دنیا کار و بار پر انعکاس ولاړ دی. هر چا ته خپل افکار، خپل عمل او خپل دریځ بېرته راګرځي. هر کښت خپل محصول لري. د هستی اخلاق دادې، چې هر وګړي ته خپل افکار، او کارونه ور ګرځوي. له دې نصیحتې به تیر شم. پرېږده، چې هر وګړي په خپله تجربه د هستی د اخلاقو خوند وڅکي. لویه خدایه! زموږ کرکې، ځانغوښتنې، خودپرستی او د بل د بدلولو نیتونه په خپله بې قید او شرطه مینه کې ډوب کړې او ټولې ځانپرستی مو د تل لپاره نیست کړې!

د عقل بدلول مرام دي

لویه خدایه! موږ مینه ګر کړې!
موږ د مینې قحطی وهلي په مینه ماږه کړې.
ته مو د خپل عشق او رحمت په اقیانوس کې ډوب کړې.
له موږ څخه د روزل شویو او دود پاتې شویو فکرونو او اندونو اعتیاد واخلي.
ته مو جام له خپلې بې قیده او شرطه مینې داسې را ډک کړې، چې په هره خبره، هر ګام، هر حرکت او فعالیت کې مینه را څخه وړانګې وکړي.
شراب حرام دي. چرس، هیروین، کوکایین، مورفین او تریاک حرام دي. هر هغه څه چې زموږ عقل بدلوي؛ حرام دي.
او هر هغه څه چې د بل عقل ور بدلوي حرام دي. نو ته مو زړونه داسې را وینس کړې، چې د بل بدلول پر ځان حرام کړو او پوره حلال

ژوند و کړو.
لويه خدايه! ته مو لوی کړې؛ خو لوی مینه گرا!
ته مور ته ژوند را زده کړې، ته مو د ژوند د ژبې ملا او معلم کړې. ته مو
د ژوند باسواده کړې.
ته مو ژوند د کیسې په ډول، له «تیرولو» را آزاد کړې.
ته مور سپین سپین زړونه او ذهنونه او عاشقې ارواې کړې!
ته مو په خپل اذلي «خان» راوینې او د «بل» د بدلولو له حرامو خلاص
او تل آزاد کړې.
اوس به سکوت وکړو، گوندې زړه کې مو څوک ناست وي، څوک
غږېږي: غور اینسوول د باسوادی لاره ده!

جاوید زیرک د سالنگ په اوبو سر کښېښوده. دومره زړه بل چا سره نشته. زابلې د سالنگ سین
خان سره کوز کړ؛ خو دغه بیباکه مینه گرا خان ور پسې وغورځاوه. آفرین شه پر داسې زړور انسان.
لویه خدايه! ته مو د جاوید زیرک په شان د زړه جام له خپلې بې قیده او شرطه مینې داسې را ډک کړې،
چې په هره خبره، هر گام، هر حرکت او فعالیت کې مینه را څخه وړانگې وکړي.

ځمکه سپېڅلې ده. دا د الهي عشق او خدمت
مدرسه ده. اروا دلته پر ځان خبر بېري او پر خدای
تعالی خبر بېري.

اته ویشتم گام

«يو شمېر داسې وگړي شته، چې تل يې هڅه کړې، يوه مشخصه الگو پر خلکو ور تحميل کړي،
هغوی ماشين غواړي نه انسان.»

هر يو په فېل گام کې دی

هر څوک په هغه گام کې دی، چې دغه شېبه يې د خدای تعالی لپاره اخيستلای شي.

هر يو د خپلې اگاهې حاضر گام دی. لکه زه، ته، هغه چې دی.

ځکه زيات څه نشم ويلای، ځکه په دغو کلمو کې رغړم را رغړم، چې بېسواډي را څخه تويې شي، بېسواډي مې وسوزي او زه د سوچه غږ.

يوه ځانڅېرې وړانگه او د هستی يو وېبې اتم شم.

هر يو د خپلې اگاهې - خوداگاهي - په اندازه گام پورته کوي او يوازې دومره کار کولای شي.

هر يو په خپله پورې کې دی او سرنوشت يې دادی، چې خپل څښتن پيدا کړي، ويې وينې، وايې وري او ورباندې خوداگاه شي.

فرد که تیت شی یا چنار قد و در بَری، خپل خدای لری، همدغه یې ټول حقیقت دی. هر فرد د حقیقت په اړه معینه اگاهی ده. دغه اگاهی د «حقیقت د اگاهی» معین سیوری دی. هر څوک حقیقت د خپل خیال د کړکی له لاری تجربه کوي، او د خپلې انساني اگاهی په اندازه حقیقت په کې ځایبږي، او پراخېږي او غوړېږي.

هر وگړی، خپل موجود حقیقت نمایش ته را باسي. هر وگړی خپل شته حقیقت لمانځي، او نورو ته د زده کړې، تقلید او رواجولو لپاره وړاندې کوي. هر څوک خپل حقیقت په سپېڅلې کتیبه او سروده بدلوي او په کتلوي اخلاقو او تمدن د بدلولو لپاره یې د پیروانو ډلې، راهبان، کشیشان او سرکشیشان په دنده گماري.

موږ د حقیقت د وچو باغچو په چار دیوالی کې په بنده گۍ یاستو. دباندې هم نالیدلي سره، شنه، تور او بې رنگه اورونه دي، چې مقدسې اخلاقي درسنامې یې، د هندسې له شکلو او اندازه ارت او د حساب د کتاب له شمېرو پورته، زورور ټینگ او درانه اورونه بښي. خو د کاغذ پر مخ په وچو شویو کلمو کې، د لویو طالعبینانو، د بختور عقل له سنگگ شویو وینو سره سره، هر انسان د خپلې انساني اگاهی په سطح حقیقت پېژني او د حقیقت پالنه او نمانځنه کوي. د هر چا فکر او اگاهی د «کامل فکر او اگاهی» معین انعکاس دی.

یوازې خدای تعالی کامل او پوره دی او موږ د اگاهی د ستر سمندر هغه واړه واړه شاڅکي یو، چې د خپلو له کنترول وټیو ذهني نفسانیا تو (شهو، قهر، طمع، تر ټلتیا، او خودپرستی) په جادو کې، «حقیقت پلار» را څخه ورک شو او په ځمکه کې په نیمه شپه، نیمه ورځ واوښتو. او الهی مینه او کرکه سره نه بېلېدونکې نوک او ووری گټو.

د حقیقت ورک اولادونه

خدای تعالی خبر، زه چېږي او حقیقت چېږي؟! حقیقت یې زمانه دی، خو زما ذهن او ذهني اگاهی زماني دي. حقیقت یې نومه دی، نوم زما اگاهی-انساني اگاهی-ور کړی، ځکه په نوم اخیستلو سره مې بې زمانه او بې نومه حقیقت هیر شوی. حقیقت شته.

حقیقت ژوندی او حاضر دی. «هغه» شته! خو ما ورک کړی.

زه نه يم ورک شوی، خو انساني اگاهي، يوازې ذهني نفسانياتو ته ښکلي او منلي شيان او سر يان پېژني او مني او همدا يې بتان دي.

قطره مست

زه- د اگاهي فردي وضعيت- د حقيقت هيره زمانه يم.

مور د اگاهي يوه څاڅکي، دومره نېشه او خمار کړي ياستو، چې ټوله دنيا، ټول وگړي راته جاهل او نادان برېښي.

مور ته خپل ذهني-نفسي حقيقت دښمن، جگړه او برخلیکپاڼه جوړه کړې.

زه د بت شوي حقيقت په خاطر توري وهم.

ما د خټو، لرگو، مسو، برزو، طلاو، الماسو او

ذهني خدايگوتو- بتانو په خاطر وژني کړي. قتل د بتپالنې زور ښيي.

اخ! قتل دي ومري! که قتل ونه کړو، څومره ژر به خښتن تعالی سره خپل شو!

د کلام او غېر مسافر ځي او راځي او مور له زړو زړو بتانو خلاصوي.

اوس خاورين، ډبرين او مسين بتان نه نمانځو؛ خو ذهن ته منلی د حقيقت سيوري، اوس په باور-اخلاقو بدل شوی.

د ماشومانو لخوا له خاورو شگو د سرو، څيرو او کورگيو جوړولو او بېرته ښکولو ته په کتو سره، له خاورو او شگو جوړ بتان را ته دروغجن

وختل؛ خو اوس بت دننه ولاړ دی.

بت هماغه د حقيقت وچه وينه ده. هماغه لومړنی شپون قهرمان، چې د ټولې رمې غلاوې، شرمونه، او ظلمونه يې د خپلې وينې په بيعه

اخستي.

د حقيقت هماغه اپلاتوني سيوري بت شوی.

دغه سيوري ذهن خپل کړی.

د حقيقت سيوري باور شوی، اخلاق د هغه د وژل شوي غمړه وينه ده.

د کابل سين ته «څمخه مست» وايي؛ خو دغه سين زما لپاره خپله هېنداره ده. زه د اگاهي په يوه قديمي څاڅکي مست شوی يم او دنيا

په خپلو چيغو وژنم:

«ما حقيقت راوړی، زه د حقيقت سوداگر يم. زه حقيقت را استولی يم...»

لر له ما آزاد شئ!

بل گام په مخکې دی!

زه پر ژوند مبین یم.

زه هغه یم، چې اوسم.»

نهه ویشتم ګام

«زه رڼا یم. هغه نور چې ستا دننه پرک وهي. هغه نور چې ټوله دنیا یې رڼا کړې. ټول خپزونه، ټول وجودونه، ټول کائنات له ما را ټوکېږي.»
«زه هغه غږ یم؛ هغه ستا دننه کلام. هغه غږ په ټوله دنیا کې تیت دی او ټول کېهانونه ژوندي ساتي.»

«نو» مو ووت د کاغذي حقیقت په دفاع کې

زه ددغه «تاریخي حقیقت» مخالفان یا په ژبه، یا په لاس، یا په ولچک او زولانه، یا په پانسی او د برقي وژنې په اتومات شوکي باندې اصلاح کوم!
که په اخلاقي کتاب او د اخلاقي معلم په فشار نه شوه؛ بیا یې وژنم او په ټوله ځمکه باندې، د اخلاقو د طومار مرخپړي او ثوابي خرما کرم.
«زه» کاغذي حقیقت په خوراک او څښاک بدلوم.

کاغذی حقیقت د ټول نسل سرنوشت گړ څوم.
مور د افلاطون د فلسفې سمخې سپان باستو. مور د لمر ت سوری لیدلی او د یوه تیاره او ت سوری په نامه، لښکرې جوړو، وینې بهو،
او د ځمکې له مخ څخه د ژوند رنگین فصل ریبو!!!
«څومره تفاوت دی په انسان کې د معنا په لحاظ...»
خدای تعالی ژوند پیدا کوي، ژوند آزاد خوشې کوي، ژوند پالي، لویوي، ژوند د ځان په لور ور بولي!
خوزه ژوند وژنم.
زه ژوند د اخلاقو محکمې ته را کارم.
زه ژوند په ناروا او روا باندې وپشم.
زه ژوند د ذهن مری گړ څوم.
زه د ژوند په غوړو کې اخلاقي گوشوارې اچوم.
ژوند ته کالي جوړوم. ژوند ته ترافیکي لوحې او لارښوونې ودروم.
زه ژوند ته اخلاقي نظامنامې جوړوم. زه ژوند ته قوانین جوړوم.
ژوند مکتب ته اچوم. ژوند ته خدایي رحم او قهر ور زده کوم.
زه ژوند باسواده څښتن ته ور روانه وم.
زه د ژوند مخې ته له توري او توپ سره ودرېرم، چې زما د ذهني حقیقت- د اپلاتوني سوړې د یوه سیوري- غلامی، بنده گي او سربازي
ومني.
زه لوی او ناتمامه حقیقت، د حقیقت په زړو او نویو سیوریو کې را کلابندوم. زه کاغذی حقیقت په معبد او په زیارت او آسماني خونو کې
محفظوم.
داسې «زه» خپل زړه او روح د ذهني خوښیو لپاره لیلام ته را وپستلي.
زه د «قدرت او شهرت» په معنوي سرطان اخته یم.
دا معنوي سرطان دی، چې نه د غاښو د ډاکتر په امبور راوځي، نه د روانشناس او هپنوتراپ په جادو گریو او نه هم د زړو کبرونو د خاورو
وس وړ باندې رسېږي.

مشره دا سره زر دي؟!

د شلمې پېړۍ په وروستيو ورځو شپو کې، د ژوند سېلاب او توپان په مخه کړم او آن تر پېښوره پورې ورسېدم. يو مهال ماښام وه، زه په «نوي اډه» کې روان وم، چې ناڅاپه يو پېښوری پښتون مخې ته را ولوېد: «مشره دا سره زر دي؟!»

ما ټکان وخور، ځکه خلکو د پېښور د پوليسو ډبرې کيسې را ته کړې وې! خو دغه رېره خړېلي خوله را ته جينگه نيولې وه او زما ځواب او عکس العمل ته يې سخت زړه تنگ ؤ!
د هغه په گرميو او بازاړي خيرو سوځولي ورغوي کې، سره سکه ځلېده. سکه مې وپېژندله: «نه! دا پاکستاني روپۍ ده!»

هغه مې لکه پيری له مخې والوت او ما هم ځان ليني بس ته ور برابر کړ، چې ځان فيز تري کې، د پلار خورزې او د هغې د منځوي زوی زما همزولي، ډگروال عنايت الله خان کور ته ورسوم.

اوس نو د بس په سېټ کې ناست يم. پوليسو هم نه يم ودرولی، غلو هم نه يم شکولای؛ خو زړه ته را ولوېدل، چې هغه انسان ورور غوښتل ما غوندي تازه ورغلي «کابلي» او «مهاجر» باندې پاکستاني روپۍ، د سرو زرو په قيمت تېره کړي!
خندا راغله، درد هم راغی، خو ښه و، ښېراو ته مې زړه ونه شو.
زه ډارن دی. د حقيقت شخصي، او فردي او عملي تجربه نشي کولای!
زه په حقيقت پسې د وتلو نه دی.

زه ته انساني اگاهۍ جوړ کړی د ژوند فصل حقيقت شوی.

زه په خپل مخلوق حقيقت کې نمانځنې کوي او د قربانۍ مراسم ادا کوي.

اوس زړه ته را لوېږي، چې خدای خبر د معنويت پيريانو به، د حقيقت سيوري، پر مور څو څو ځله، د «سرو زرو حقيقت» په نامه خرڅ کړي او تاوان کړي وي؟

غمي لا پاتي دي، پاتي به په بله را سپړو!

که خدای تعالی غوښتی وه!

دہرشم گام

«عشق ہر شے دی۔ بی لہ ہغہ ہیخ نشته، زہ عشق یم او عشق زما «خپل» دی، زہ پر ژوند میبڼ یم، زہ ہغہ یم، چي اوسم.»

د کاغذی مقيقت نمائفنه

مور حقيقت په خپله ژبه بدل کړی - بڼه ده ووايو: پخپله ژبه اړولی.
مور حقيقت ټوټه کړې لکه دغه پنځه توري «ح ق ی ق ت»!
مور حقيقت کاغذی کړی.

حافظه په کاغذی حقيقت میبڼه ده. له هغه سره بی نکاح کړې، له هغه بچي او لوني راوړي.
دغه له بدويو معصومي لوني او اشراف زامن، له بنکاره او پتو ناروغیو د معافیت په تصدیقپانو باندې قومونه، بنارونه، کلي، هیوادونه، ملتونه او نژادونه را نیسي؛ ځکه نو په ژوند او مړینه بی خزانو او زیارتونو ته د سرو او سپینو قافلې را روانې وي. (مور. یو د قارون نوم اور بدلې! بنایي قارون ژوندی وي، قارون زموږ خپل وي، او قارون دننه را په کې پټ وي؟)
او دغه حقيقت تر هغو پاکستاني زراعتي چرگانو ډېر غیر طبیعي دی، چي مور په هغو باندې، په ارزانه طریقه سره، د ودونو او مېلمستیاو بار اوچتو!

حقيقت په لومړي او اصلي او ژوندي وضعیت کې دی.
ځکه حقيقت بی ژونده نه کېږي.
حقيقت فقط همدا شېبه حاضر حقيقت دی.

زما سوې کو کارې!

لویه خدایه!

قلم مې د ژوند سندرغاړی کړې.

دغه پر وجودي هسته (اروا) را چاپېر د ذهن، حواسو، عواطفو، غرایزو او روان کالبونه؛ ټول د ژوند په خدمت کې کړې!

دا اجمل او دا يې د ژوند پاک لمنې ملګرې: ټوله دنيا چې يو ځای شي،
دغې خور ته خوښي را ستنولای شي؟؟؟ د پېښې موقعيت د کنړ د پيچ دره.
ښه ده له دې انځور سره په دمې نيولو، يو ځل بيا د ژوند او ژوندو او د ژوندي
حقيقت په احترام ودرېږو او د ټولو انقلاب، ايډيالوجي او بل بدلولو دوزخ
ځپلو څخه بخښنه وغواړو او دغو ټولو قربانيو ته د درنښت سرورنه ټيټ کړو.

له ما يو څيرې گريوان عاشق خدمتگار جوړ کړې.
لويه خدايه!

ته مې ذهن، حواس، شعور، روان... ټول وجود د حقيقت په
سپين اور کې سپينه ډيوه کړې.

ته مې ورته سندرماره شپېلې کړې،

ته مې دومره له ځان-من-څخه تش کړې، چې يوازې
حقيقت پاتې شي.

ته مې دومره چوپ او ساکت کړې، چې يوازې حقيقت
واور بدل شي.

ته مې دومره بې قدر ته او بې شهر ته کړې، چې يوازې دمشهور
حقيقت قدرت وليدل شي.

لويه خدايه!

ته مې په ټول ژوند او ټولو ژوندو ور مېښ کړې.

ته مې په يوه يوه ژوند کې،

ته مې په ټول ژوندانه کې،

د حقيقت په شاهدۍ راوېښ او رازرور کړې.

لويه خدايه!

زړه مې د ټول ژوند له تنوع او له عطر و ډک کړې.
لویه خدايه!

ته د هر ژوند او هر ژوندي د خپرې په گاڼه کې خپله ننداره راباندې وکړې.
ته د ژوندې کلمې ناچاپه تصوير راباندې ووينې! ته مې د ژوندې کلمې هېنداره او دريځه کړې.
لویه خدايه!

ته مې د ټولو ژوندو،

د ټولو تفاوتونو

د منلو، پوهېدلو او درناوي کولو په اندازه زړه رالوی او بيباکه کړې.
لویه خدايه!

ته مې د ټولې پوهې په لور پرانستې ولرې.
ټوله پوهه له تا سره ده،

او ټول دا بېليونونه ارواوي، وجودونه، انسانان، بنيادمان دي،

چې په تورو، سپينو، ژېړو او سرو رنگونو-نژادونو،

دوه درې زره ژبو،

لسگونو مکتبونو-مذهبونو کې ستا په لور منزل وهي.

او هر يو ستا په لور منزل وهي؛ ځکه ټول زړونه ستا د مينې له رنگه نقاشي شوي.

لېرېلې گريوانه ته سرور کښته کړو!

آه، وخت څومره تېر شو؛ خوزه د «د بل بدلولو دوزخ» له کاره نه يم خلاص شوی!

راځئ د غږ په سپينه لمبه کې، د بل د بدلولو دوزخ ذهن، اوبه کړو!

نو لویه خدايه!

د ژوند او ژوندو خدمت مې مسلک کړې، مسلک کړې، مسلک کړې...

بل گام ته به يوه دمه ونيسو!

یودیرشم کام

«هرڅه باید ستا له نښنې
وهلو په امان وي. خو تل د
خپل زړه دننه هغه عشق
ولره، چې خدای تعالی یې د
خپل هر مخلوق لپاره لري،
هغه وخت هغوی ته هېڅ
زیان نشي رسېدلای. د خپلو
همنوعانو او نورو مخلوقاتو
حرمت وساته؛ د زړه له تله،»

څه به پېښ شوي وای، که هغه لومړني لاس، چې
د بل بدلولو لپاره یې په لومړي ځل ماشه را ښکله،
دډه کړې وای. خپل سیاسي مسلک او باور یې پرې
ایښی وای، او ددغو سپیڅلو لاسونو په څېر تناکې
تناکې زاړه شوي وای، اوس به زموږ کورونه او
کلي پر ژوندو ډک وه، نه پر هدیرو.

پنځوسمه لسيزه وه، چې له یوې خوا د اکتوبر د مادي مساوات سور شمال
او له بلې خوا د دویمې نړیوالې جگړې په پایله کې، په غربت او تحقیر خپلې
اسیا او آفریقا کې، د ملتپالنې را پار بدلې هیجانان، او له بلې خوا له مصر څخه
راپورته شوي د مکتبي دینپالنې فکرونه او سیاسي ایډیالوجی په افغانستان
را چاپېر شول او د جگړن قوم د ځوان نسل ذهن او حواس یې چا د «کور،
ډوډی، کالی»، چا د «تاریخي عظمت او شرافت» او چا هم د «دنیا او مافیها
رستگاري» په شعارونو سره فتحه کړل.

هغه مهال د ماشومتوب له سپین جنته د «لویې» دوزخ ته په کډه کولو وم. هغه مهال زما سپین او بې طرفه ذهن، حواس، او سپین سترگی زړه، د پلار په امر او د سوتې په زور، د اخلاقو په چهارچوکاټ کې، د ماشومتوب له ساده بې پروایۍ او بېباکۍ څخه، د تعلیم انضباطي چوکاټ ته په انتقال کې وو.

هغه مهال د زمانو کوډو را ایسار کړي او خوبولي ولس کور کور، لس دولس بچیان راوړل. بچیان څه د شپږو په ویتامینو، څه د پیر او ملا په تعویذونو را لوبدل او د چا چې ژوند قسمت نه وه، سپین سپین ماشومان د کبر خاورینو کور گڼو کې کرل کېدل، چې په خپلو تقدیري جنتونو، برزخونو او دوزخونو کې بیا بیا راشنه شي.

لکه تر وینو لاندې اوبه، همداسې په خپه کې، د مادي، اجتماعي او کلتوري فقر په کړلیچو او گړنگونو کې سترې او پکو ځوانان، د ایډیالو جیکو بیرغونو آرمانگرو صفونو ته ورلوېدل. ښه استادی ته رسېدلي ایډیالوجیک جنگیالي نطاقان، ددغو بیرغونو تر سیور یو لاندې، د ژبې په جادو سره، د فیلسوفانو او «ناجانانو» په کاغذ ضبط شوي الهامات او آرماني ایتوپیاگانې تفسیرولې، او د ایډیالوجی د واکسین په سره تبه اخته شنه زلمیان، د ماهر و نطاقانو، د ویناوو له هیاهو سره اوبستل را اوبستل.

بله ورځ چې له ښوونځي کور ته را ورسېدم، پلار راغلی وه! په لومړي ځل وه، چې پلار د هفتې د رسمیاتو په یوه ورځ کې، کلي ته راغلی وه! ډوډی مې لاله ستوني تېره شوې نه وه، چې آباووېل: «انوره! ډوډی دې ژر خلاصه کړه، کابل ته ولاړ شه، د یوسف احوال راوړه!» خدای خبر لاسونه مې په لمنه، که د شکور په څنډه او که بل شي پاک کړل. آباو جامې را ته ایښي وې. دادی اوس زه د استاد ویس الدین سرویس موټر ته ور پورته شوی يم. اوس مې سترگې سیخې نیولي دي، چې څه وخت به د سیلو د ژرې او لوړې ودانۍ په لوړ برج لگېږي. او بیا به دغه داودخاني شعار لولم:

«ژوندی دې وي افغانستان
تل دې وي جمهوریت»

شو روپچ په بازار پور کړه، فیل زوی په کابل لوی کړه!

زما پلار سرتوب محمد اکبر خېل غوښتل، چې مشر زوی یې اول نمره شي. اول نمره له مکتبه خلاص او په جگو سترگو د کانکور له آزمویني تېر شي. زوی یې د طب یا انجنیري یا زراعت فاکولته کې داخل شي! واه واه که د امریکې یا جرمني یا فرانسې په بورس ولاړ شي او بله ورځ ډاکتر یا انجنیر وطن ته راستون شي او نیکه «خراندار عیسی خان» او غور نیکه، ملک «نظامو» د شملې نوم بیا را تازه او د اکبرخان شمله ورجگه کړي. لږ به دمه شو، یو غرپ د اوبو یا چای به وکړو؛ گوندې که تازه تازه گامونه واخلو!

دوه دیرشم گام

«ای بشره! ته خپل سرنوشت ته وگوره! ته د باد په وړاندې یوه شمعه یې...»

زما بیا له ښوونځي څخه توبه وه! «ابو» به خپل ترورزي ته په لاس ور کړم، چې د مکتب چیراسیانو ته مې تسلیم کړي!
 زما د مور ترورزی عزیزالله ماما، چې د ټولو خولو توپولو او تهاکو لاسونو اجر به یې یو شینکی «شرمبې» او نیمه د باقولو او غنمو گډوله ډوډۍ وه، لښته راپسې پور ته کړه:

«اورمېر دې مات شه! مکتب څنگه نه وایي؟! د ما او د «رفیق» ماما حال دې نه گوري! که مکتب مو وپلاي وای، اوس به «اکبر جان» غوندې چېرته مامور سر مامور وای. اوس به مو هر ځای او په هر چا امر چلېدلای...ته بل ځل له مکتبه راوتېسته چې زه دې پوستکی له وښو در ډکوم که نه؟»

مکتبونه د «مکتبونو» په لمبو کې

معارف د ایډیالوجی په واکسین اخته شوی وه. دا واکسین ډېر خوږ وه؛ ځکه نو چا د لینین فارسي شوې بیوگرافي په گنډه کې پټوله، چا د دین د احیا لپاره له مصره را صادري شوې نوې سیاسي سپارې په گوښه او په تیارو کې، لوستلې او ضبطولې او په پټه په مکتبپانو باندې وپشلي او چا د امېر کروړ په نامه شعر باندې بر بټ تاوول.
 له دې وضعیت سره د هغو بزگرانو بچیان، چې شاهي قانون ښوونځي کې زده کړه ورباندې فرض کړې وه، د شاهي او خانداني نظام پر ضد په مظاهرو او لاریونونو شول. نور پټ او ښکاره گوندونه هم لاریونونو او مظاهرو ته راووتل. پټې تپانچې او چرې هم د ځوانانو، په تېره بیا پوهنتون او پولیتخنیک محصلانو مینځ کې رواج شوې.

د بل بدلولو د
 دوزخ د لومړي
 دور په پېل کې،
 زه نېرډې ددغو
 ماشومانو په عمر
 وم. زما د همزولي
 نسل ونه، د انقلاب
 په دوزخي اور کې
 لغړه شوه. زموږ
 یوازنی کار مینه گر
 کېدل دي.

چا د بزگرو او کرگرو د کتاتورۍ په سیوري کې خلکو ته د ځمکې، کور، ډوډۍ او جامو د مساوات زیری ور کاوه، او چا ځمکنی برجونه ورنول او نقش او نگار بیرغونه یې سوځول، چې که د وعده شویو روا شرابو او گلمخو تصوري «ایتوپیا» بنده دروازه خلاصه شي. هی هی! د ډوډۍ شعارونه هم ولاړل!، د ژغورنې او خلاصون لوظونه هم ولاړل!! دا دومره د بل د بدلولو له اوره ډک ډک گلخېره گلخېره ځوانان هم ولاړل!!!

اه، کابل ته د راتللو کیسه پاتې شوه!

زه کابل ته ورسېدم. له کوتې سنجي په منډه د ژبې سيلو مخې ته په نښه کړې نمره یې کوڅه ته ور تاو شوم. که گورم، چې زما د تره، جگړن محمد یوسف پیلوټ کرایي گور مخې ته عسکري رنگي والکا ولاړه ده! گور ته چې ننوتم، پیلوټ ټولو معاون صاحب بوله.

آخر روسي جټ الوتکو او زغروالو ټانکونو کار کړی وه. نور نه د داود خان وهم د چا په زړه کې پاتې وه، نه یې د جمهوریت شعار چلېده، نه یې د سرداری دېدیه چې په خپل ملي غورځنگ سره د لوی افغانستان تعهد پوره کړي!

دا سره، شنه او سپین فوني بیرغونه

اعلان د مساوات شوی وه. د بزگرانو په دسترخوان کې د غنمینې ډوډۍ پیدا کېدل. لپاره، انقلابي فرمانونه لکه سرې گولۍ، داسې په کلیوالو خانانو، ملکانو، فیوډالانو را اورېدل. د واده لپاره یوازې د دوو ځوانانو موافقه په کاره وه؛ نور کار دولتي قاضیانو بې رشوته ترسره کاوه.

نور نر څوک وه، چې له چا د سود گټه وغواړي! زما پلار له کلي بره، په قول کې ځمکه گرو کړې وه. له ځوانو انقلابي افسرانو او معلمانو د جوړې «انقلابي شورا» له فرمان سره سم، پلار د گروي گټه او پیسې هېرې کړې. خو د گرو شوې ځمکې خاوند پیسې راوړې او د پلار په جیب کې یې پخپله آزاده ور کښېښودې:

«مدیر صاحب زه خپله غاړه نشم بندولای، دا پر ما حرامې دي، پیسې دې واخله!»

دري د پرشم گام

«د تلپاتې نیکمرغې سرچینه، په ټولو کې د ځان لیدل دي.»

پلار بامیانو ته ښاروال ولاړ. خو مېاشت دوی به یې تېرې نه وې، چې د ښاروالۍ د بدبه یې پر پښوه او ځانته یې کابل کې، د تپتې رتې یو ملکي بست موافقه واخسته. هغه خپل لمونځونه کول، توبې یې وښکلې او د پاچاهۍ راتگ ته یې لارې څارلې!

خو ما ځانته بله دنیا جوړوله. زه ځوانۍ ته شوق نیولی وم. په پټه به مې په مخ د پلار د پرې خړپلو زړې پلې را کښولې، چې برېت ژر راوځي او زه هم خلکو ته د بیانيې ور کولو- هغوی پوهولو، شم... اوس به زه او زمان نور همزولي؛ لکه بسم الله، سیداجان، د شیرین زوی انور او نور چې اوس یې نومونه یاد ته نه راځي؛ په مکتب پهره گرځېدو؛ خو خبره بل شی شوه! بزگران غرو ته شول. خانان او ملکان او خانداني ملایان یو خوا، بل خوا له نظره لېرې شول. ورځ د انقلابي شورا د فرمانونو د اجرا کېدلو وه او شپه به کله یوه گونبه کې، کله بله گوشه کې، له مکتبه اورونه او دودونه پورته شول.

دې وخت کې د «ارتجاع، امپریالیزم، فیوډالیزم او اشرارو...» اصطلاحات د رسمیاتو په ژبه کې شامل شول. د گوند او خلکو رهبر ووېل: «غویې مو حلال کړې، یوازې وروستی ساه یې پاتې ده.»

دې سره مبارزو معلمانو کلاشینکفونه او پیشې ماشینګنې غاړو ته واچول، چې د خان او د بزګر تر مینځ د ځمکې او اوبو مساوي ویش پاتې کار ژر تکمیل کړي.

مېدان درې خپلو سرو او سپینو بچو باندې خاموشې چیغې وهلي، چې هر څه ښه دي. هر څه خدایي دي. هر څوک پوه شه او کار یې پوه شه! د افغانستان د هرې بلې درې او مېرې په شان، د میدان درې چیغې دومره چوپې وې، چې حتا د یوه بچي خوب یې حرام نه شي. اخر جګړه خو له خولې پېلېږي، ځکه ژوند او طبیعت په چوپه خوله سوله را باندې تنفس کوله، خو دا چوپتیا د ګرم راغلو ځوانانو له انقلابي فکرونو-باورونو سره په مقابله کې وه.

حالات اوښتي وه. نور چا په سره کمیښ او سره نښان سره خان، ملک، او ملا او خانزاده یا ملکزاده، یا ملازاده گانو ته زور نه شو ښوولای. میدان ذکرالله شهید لیسې یې په روسي ټي پنجاو دو ټانک ساتله. زموږ لغمانوال سر معلم چې دلته یې «ګنډیږی» نوموم، له یوولس ډزي سه صد سه بور د سره مکتب ته ته او راته.

بله ورځ ټانک له لیسې ووت. په شپه یې خلک راغلل، چېر اسیان یې وټول او له سپینو مرمرو جوړه لیسې یې، د تیلو په زور سره لمبه کړه او موږ له لیسې خلاص شو. نور د کابل شوم.

داسې ورو ورو ښارونه ځوانو معلمانو په خپل زور ټینګ کړل او کلي د هغو جنګیالو بزګرانو شول، چې د پدري ملایانو په فتوا سره یې، د خوراک، پوښاک او هستوګنې د رسمي وېش له فرمانونو څخه خوا ګرځولې وه.

یوه هفته کابل ته را کډه کېدل

پلار په موږ پسې کلي ته راغی. وېل یې هزاره را پور ته شوي او مخ په میدان روان دي. ارباب فتح یې قومندان دی او موږ باید سر او عزت خوندي کړو؛ اوس له کلي وځو.

له دې سره موږ د خزاندار عیسی خان له پخې برجوړې کلا- صرف د یوې هفتې لپاره- کابل ته را کډه شو؛ خو خبر نه چې کابل به د موږ شپاړس اوولس کلنو هلکانو د سر وښتان را سپین کړي؟! دلته به یو څه د بل بدلولو له اورونو دمه شو!

کوچی! مه گوره! مه گوره!! غتان لیونیان شوي.
غتان یو بل الالوي (حلالوي). غتان سپری خوري.

خلورد پرشم گام

«پرون ولاړه، په سبا باور نشي کېدای، شېبه ومومه، چې تېرېږي.»
خواجه عبدالله انصاری.

هفته که قرن؟

لس، دولس کاله د یو بل بدلولو اورونه بل وه؛ خو دومره مو جسمونه،
حواس، عواطف، ذهنونه، روانونه او ارواوي را وسوځېدی، چې اوس
هر یو له قرن قرن غم او رنځ سره ولاړ یو؛ خو د بل بدلولو عادت مو لا

هم ذهن، حواسو، دريځ او زړه ته کولپونه رااچولي. دغه اور دومره وخوټولو، دومره يې واپشولو، دومره يې سره او شنه او تور کړو، دومره يې مات گوډو او کاره واړه کړو؛ چې اوس هر يو د معيوبو او سوځېدلو احساساتو، عواطفو، افکارو لوی ديوان په قهر او غوسې سره چيغې وهو او له فردي مسووليتونو غاړه غړو. له مور هر يوه، کتاب جوړ دی، دفتر جوړ دی، داستان او رومان جوړ دی. دلته تراجيدی له سره کر کړی. دلته د جنگ ناروا خدايانو بيا بيا د خپل ډول بنده گي دود کړې او انسان يې د انسان د آزادۍ، ژوند او گټو پرضد جنگولی.

دامره دلایل

دلته انسان وسیله گر څېدلی. دلته انسان توره، ټوپک، بم، ټانک او طياره گر څېدلی. دلته انسان سور اور شوی او ددې اور منبع فقط دود شوي فکرونه، اندونه، اخلاق او رواجونه وه او دي. فکر، باور، اند او اخلاق د دليل په غلاف کې پټ دي او د دليل ترياک هر ساده وگړی نيشه کوي او تسليموي. هغه مهال داسې وه: هرې غاړې خپل دلايل د عوامو د قناعت لپاره، د ذهنيت سازۍ د ماشينونو له لارې، د خلکو په سترگو او غوړونو ورمندول. خو دلايل مړه دي، بې ژونده دي. دې مينځ کې چا د کارگري وروړولی په نامه او چا د ديني او فرهنگي وروړولی په نامه، او چا هم د څه شي او څه شي په نامه، دلته توري او ټوپک ووېشل. او ټوپک د شرافت نښه شو. وژل د ثواب گټلو نغد نوټونه شول.

زموږ د بې مسووليتۍ ناروغي

زموږ د غوښو او زړونو سوداگرو ټوپک او توپونه، راکټونه او الوتکې، بمونه او ځانختمولو واسکتونه را برابر او را په غاړه کړل؛ خو ډز له خپل سپري شوی. نښه خپل سپري نيولې.

چاره خپل سرې کش کړې.
او ذهنونه-بنايي زړونه هم- لاهم د غچ له نه افشا شويو لیستونو ډک پک د تازه غچ لپاره موقع گوري.
د وژلو لپاره یو یو نوم مور غوره کړی.
ضرورت، دلیل او روابنت یې مور جوړ کړی او مور تصدیق کړی.
یو تازه، بې جوړې انسان مور له پنبو غور خولی.
مور خبښ کړی، مور د شهید بیرغ ور باندې رپولې.
مور یې غم نیولی، مور یې یتیم ته د پلار غچ ور زده کړی.
داسې د دوه درې میلیونه مړو نومونه مور کنبلي او پټ لیستونه مو لاهن او زړه کې په پوره حرص سره ساتلي!
او ددغه دوزخي جنگ کیسه لاروانه ده!
د ما مشر ماما، د شاهي دورې ژاندارمه پولیس، ضابط محمد علي به د ځوانو ټانکستانو او پیلوټانو د انقلاب په وختونو کې وېل: کار کار دی
خارجیانو دی: «پسوڼه!» یې شنه او سره او ژېړ رنگ کړي، او یو بل سره په جنگ خوشې کړي!
دې خبرې سره یوه لنډه ساه واخلو!

پنځه دېرشم گام

«هرڅوک په خپل ځای کې او له خپلې پوهې سره په مطابقت کې دي.»

پوهه، واک، آزادي

دا هغه الهي صفات دي، چې ځانڅېرې اروا يې ځلولای شي. هغه بڼه پوهېږي، دقيق پوهېږي، او په هرڅه؛ تر ټولو کامل پوهېږي!
نو سرنوشت مو بڼکلی دی. ځکه بل کار نشته؛ «حقيقت» کامل دی. بڼه کار، رښتیني خدمت د حقيقت ځلول دي، په وينا کې، په فکر کې، په دريځ او په عمل کې.
د کامل حقيقت په هستی کې هېڅ کار ته-ولو که د بل اصلاح کول هم وي- ځای او اړتيا نشته.
ځکه چې کامل «کامل» دی.
وچ به سين ته څرنگه اوبه ورکړي!؟

هېنداره د حقيقت بنگ ته راوتلې

له تیلو، يا غازو، يا د اوبو، باد او لمړینې بر پښنا غوښن سولرونه به څرنگه لمر ته رڼا ورکړي!؟

دې انځور ته په دقت
گورو: د بل بدلون - اصلاح
کول - دوزخ نه دي؛ نو څه
دي؟؟؟
دلته بیا هم زه له هر هغه ورور
انسان او انساني خور څخه
په ټول ځان عذر غواړم، که
دلته راغلي اندونه، نظرونه د
خپل فکر، باور او دریځ خلاف
انگيري.
باور وکړئ، مور ټول دوزخ
سوي یو. مور ټول د غبر او رڼا
په ستر سمندر کې د لامبلو او
معنوي غسل تازه کولو وړي
او تېري یو.

سیند او لمر، غر او جهان، او آسمانونه او هستي او نیستی پوره دي. داد ستر کیهان لاسونه او پښې، ستر کې او غوړونه، مغزونه او اعصاب دي. له مادې-زمانې فکتورونو جوړ انسانان، چې ذهني اگاهي یې د څلورو عناصرو له ویتامینو او پروتینو را شنه شوي، د «کامل حقیقت» وړو کې شوي خبرې او سیوري پر مور کې بت شوي ودروي!
دغه وړوکی په خپل فکر، دلیل، حکم او فیصلو سره فقط د حقیقت جنګ ته راوتلی.
دغه وړوکی کیهان تر هغو، چې د خپل کوچنیوالي حقیقت تجربه نه کړي، د لوی پر مخ یې لارې بندې دي.

کامل نه فضا ده، چې ډکه شي، نه زمانه ده، چې څوک يې انتظار شي، او نه شکل او ماده ده، چې ترلاسه او اشغال شي. کامل فقط شته. هغه کامل دی، او بل هېڅ کار نه لري، پرته له مینې کولو. هغه فقط مینه کوي. او مور لومړي درجه سوي به څوک له هغه کامل حقیقت څخه لېرې وغورځوي! ټول تبعید، ټوله فاصله او ټول تیتوالی یا لوړوالی، فقط انساني اگاهی جوړ کړی. مور د حقیقت باران مست کړي یو. مور څمڅه مست سیندونه یو. مور د حقیقت یو تن تصور ځانپاله کړي یو. مور ځانپالنه د حقیقتپالنې په نوم زور ورو مانیفستونو او کتیبو کې، نسلونه نسلونه محفوظه ساتلي.

یو پتی (شقه یې و فوره ته یې لامیره بولي!

د ایديالوجی بلا، انسان د خدایي سولې، آرامتیا او بسیاينی له مورنۍ غېرې تبتولی او د شر جغرافیې کې ایسار کړی. د بل بدلولو فکر، باور او دریځ هغه لومړنی سپین او خدایي انسان قاتل کړی. انسان یې انسان ته اور کړی. او لگیا دی، چې د ژوند په رشقه نور هم ورمېر وکړي او لم واچوي! خدایي انسان، له ژوند او هر ژوندي سره یو ځای د الهي شکر نغمه غروي؛ خو ذهني شوی او ذهني اشتهاگانو په مخه کړی انسان، د «قدرت او شهرت» په لوره اخته شوی. د انسان جگړه په خبره پېلېږي، خبره ذهن کې تولیدېږي، او ذهن په مادي حواسو حقیقت پېژني او د خپلې پېژندنې تجربه د فکر، باور، اخلاقو او رسم او رواجونو په اساسي تومنه بدلوي. ځکه نو انسان د ځان قرباني دی. انسان خپلو مادي-ذهني استعدادونو خراب کړی. انسان د ځان په زیارت مینجاور شوی. آه، څار مو له حوصلې او شریفو زړونو شم؛ لږ را څخه دمه شی!

«ټول د خدای تعالیٰ په لور په سفر کې دي.»

شپږدېرشم ګام

مور باید واقعي او ناواقعي سره جلا کړو.
یوازې خدای تعالیٰ واقعي دی.
واقعي ته له ورتللو څخه پرته بل هدف نشته.
نو هره لاره پر هغه وروانه ده.
خو د قدرت او شهرت لور، آزادي خوري.
دغه لور، جنګي ذهن، جنګي افکار-باورونه او دريځونه زده کوي!
بیا یې په طریقه او روش بدلوي!
بیا یې په آرامه او په شخړه ترویجوي
او د مرګ تر شپې پورې آزاد ژوند تر قضاوت لاندې نیسي.

د قدرت او شهرت لوږه، زړه او پخوانۍ لوږه ده. دغه لوږه هغه وخت خطرناکه ده، چې فکر - باور، اخلاق او رواج یې بهانه وگرځي. اندېښنه شته، چې په دومره اورونو بار کلمې یو دم را چپه نشي! بس څه چې خدای تعالی غوښتي وي. څه چې خدای تعالی غوښتي وي، وړاندې به خپل انسان تل ته سر ور ښکاره کړو:

مکتبونه د ایډیالو بڼو په (نګینو لمبو کې

معرف د ایډیالو جی په واکسین اخته شوی وه. (درې څلور لسیزې څخه ته پاتې خاطرې یو ځل بیا راوینوم) دا واکسین ډېر خوږ وه؛ ځکه نو چا د لینین فارسي شوی کتاب په گنډه کې پټاوه، چا د دین د احیا لپاره له مصره را صادري شوې نوې سیاسي سپارې په گوښه کې، او په پټه د ثواب په خاطر په مکتبپانو باندې وپشلي.

او شاهي یا جمهوري ارگنشینان، د خپلو خانداني مړو په زور چلېدل! د هغوی په خانداني گډ تقدیر کې حکم کول او پر دغه ملت شپني کول لیکل شوي وه! خودا وخت د هغو بزگرانو بچیان، چې شاهي قانون ښوونځي کې زده کړه وړ باندې جبري کړې وه، د شاهي او خانداني نظام پر ضد په مظاهرو او لاریونونو شول.

امریکایان ژاري! خو موږ لا دومره زړور نه یو، چې زموږ پر ژوند، روزگار، سرنوشت او راتلونکي باندې ددغي یوې لوږې توپې شوې ویني په خاطر، یوه مینه گره اوښکه تویې کړو.

نور هم په لاریونونو او مظاهرو شول. چا خلکو ته ځمکه د مساوات هندسه جوړوله، او چا ځمکنی بر جونه وړانول او نقش او نگار بیرغونه یې سوځول، چې که د وعده شوې «ایتوییا» ور که دروازه، په ذهني ذکر او د اوږدو شپو قصیده پخولو په اجر کې را ښکاره او را خلاصه شي. هی هی! د ډوډی شعارونه هم ولاړل!، د خلاصون لوظونه هم په مرگ ویده شول!! دا ټول د بل د بدلولو له اوره ډک ډک گلخپره گلخپره ځوانان هم د انقلاب او انقلاب ضد په کبرونو کې خاورې ايرې شول!!!

په وینو ککړ سره، شنه او سپین بیرغونه

مړي دومره ډېر شول، چې چا ته گور او کفن نه رسېده. وینې دومره تویې شوې، چې نه یې سره او نه یې شنه او نه یې سپین بیرغونه په پاکولو او وچولو پسې رسېدل. اوس یې نړیوال راغونښتي. د «روبسپیر» او جورج واشنگتن د تصنیف شویو سیاسي ارزوگانو، په اکاډمیک غرور سنبال اته څلوېښت هیوادونه په ښکاره او گاونډیان په پټه، له مور څخه «نفر کشي» کوي!

د رنسانسي او ولسواک عقل مشعلداران، په زغره والو جامو کې، دلته د خپلو گرځنده لپتابونو له حافظې څخه چادري پوشه ښځو او زده کړیالو نجونو، کونډو رنډو ته د سوداگری، او قانوني او شورايي ادارو ته ودرېدلو لپاره وړتیا موندلو درسونه را باسي. او رښتیا وايي، چې مدني ټولنه، له افغانستان څخه د نړیوالو ځواکونو له وتلو وروسته، د تاوتریخوالي د زیاتېدلو له امله انډیښمنه ده!

آخر ولې معلولیت؟ ولې منفعل سرنوشت خپلوو؟ ولې مور ټول یو مجبور نفوس یاستو؟؟؟

واجب الامتزام او غیر مسوول نفوس

د جنگ جادوگر، زموږ دنگ دنگ بدنونه، د ایډیالوجیو په یکشنبې بازار کې دستچین کوي او ذهن او زړه مو د جنگ د شرابو په اعتیاد اخته کوي او ځکه بې اختیاره خپل سړي را څخه وژل کېږي.

ځکه وران افغانستان د روس او امریکې، ایران او پاکستان کارنامه گڼل کېږي.

ځکه د نامدارو او بې نومه شهیدانو له یاد او خاطرې نه شرمېږو.

ځکه شکایت، او فضاوت او د نورو یو مخ ورک کول را ته مسلک گرځېدلي.

زموږ پر اورمېر خپله توره را خښه ده.

موږ پر ځان ماشه را ښکلي.

موږ د خپل ذهن له جام څخه د «شکران جامونه» څښلي.

له دغو اوږدو خبرو سره به یوه بله دمه هم واخلو!

اووه د پېرشم گام

«یوازې خدای تعالی واقعي دی، پرته له هغه هېڅ شی واقعي نه دي.»

موږ په جنگ پیدا یو. موږ بې جنگي را لوی کړي یاستو.
موږ مجبور سربازان او مجبور وژونکي یاستو!
زما د ماشومتوب چيغې د ټوپک له چيغو ټیټې وې!
او تر اوسه پورې زما غږ، زما خبره، زما د زړه وینا،
د ټوپک له غږه ټیټه او وروسته پاتې شوی؛
ځکه د ټوپک چيغه لومړی جایزه اخلي او د معصوم غږ په زرینو اشارو او نښانو کې پټه نوې وینا،
د فکر او فتوا د گمرک د قاضیانو او مفتیانو، تر قلم لاندې چلیپا خوري!
او ددې خطر شته، چې قواله دار مفتیان، د سرنوشت په پاڼه، ټوپک ورته رسم کړي!!!
ښه څه چې خدای تعالی غوښتي وي!
پرته له خدایه هېڅ «قدرت، پوهه او آزادي» نشته.
موږ وژل په ماشومانه لوبو کې زده کوو.
موږ ته بې جنگ د غیرت په ناو کې کې پټ کړی.
دلته نظم د وژلو پرونی او دستار شوی.
دلته ننگ او غیرت د ژوند وینه خوري.
دلته هم په ادب او هم په عرف کې بل کچه، ناچله، او بیگانه معرفي شوی.

دا انځور مې هم له انټرنټ څخه
را کښته کړ. اوس وخت زمري د
ژوبنونو يو هستوگن دی. او موږ
وايو، ټول زمريان ياستو! بنايي له
دې کبله نړۍ خپل ټانکونه او طيارې
را باندې گرد را چاپېر کړي وي.
پرته له محدود شمېر افغانانو-دو
پاسپورته وو- نر څوک دی، چې له
دې اورلنې جغرافيه نړۍ ته پښه ور
کښېږدي! آيا نه غواړو له انسانيت
سره، له ژوند سره، له مدنيت سره
آشنا شو؟؟؟

ما افغان ماشومان

دلته «بل» دوزخ دی، دوزخ دی، دوزخ دی!!!

دلته جنگ د کورنیو ورځنی درس دی.

دلته توره او ټوپک، لاسي بم او واسکت د کورونو دیوالونه، تاخچې او نور ځایونه بنایسته کړي.

دلته جنگ په فرهنگ او بنسټی.

دلته ماشوم د مور له تیبو سره د لاسونو حرکات زده کوي؛ خو داختر په ورځ، چې کوڅې ته راووت، د پاکستانی پتاقیو او پلاستیکی ټوپکونو په ذوق او شوق اخته کېږي.

بله ورځ، د یوه ځانگړي فکري-باوري دريځ په خپلولو سره، په خوله او په کوتک، په توره او په ساطور، په ټوپک او په واسکت او په څه شي او څه شي سره، د بل بدلولو په لښکر کې. ټول عمره عسکر کېږي.

زمور کورونو کې یوازې د «شهیدانو» عکسونه مجاز گڼل کېږي.

شیهدان مو په وسله او چانټه، لاسي بم یا اریبی جی راکټ انداز شانداره ښکارېږي.

د شهید څېرې، برېټ او برې، ادا او دسترگو تور و برېښ، زمور حواس، ذهن او حافظه په جگړه تغذیه کوي. مور کې جنگي کلام، جنگي فرمان، جنگي نغاري بغس کوي.

جنگ د «ژئوس» او «هلاکو» کار دی.

جنگ د نفس بچی دی او مور خپل څنگ سره ودرولی او په خپله ککره «خان» کړی.

جنگ د قدرت لوړې اختراع کړی.

د جنگ میدان کې د سپري شهرت پیدا کېږي.

او په څېره معاصر او نازک؛ خو په زړه وچ، زور او تېره گرځېدلی انسان جنگ - د بل بدلولو جنگ - یوازې او یوازې د «قدرت او شهرت» د نفساني اشتها لپاره اختیار کړی.

آخر څه وکړو، جنگ را ته د ژوند مالگه جوړه شوې!

نوم یې توریالی را باندې ایښی.

تاریخ مو جنگیالی ډرامه ده.

د مکتب د کتاب شعري برخه هم ماته قسم را کوي:

«که په میوند کې شهید نه شوې...»

مزل اوږد شو، لږه دمه به واخلو!

**پرنده گانی که
در قفس
به دنیا آمده اند
فکر می کنند
پرواز بیماری است
نیچه**

«بنیادی یوازې په ابدي کور کې موندل کېږي. او تر هغې ورځې، چې حقيقي «زه» پرته له خدايه د بل څه لټه کوي، د خدای د اقليم په لور به سفر ونشي کړای؛ بلکې ددې خاورینې دنیا په زنجیرونو کې به زنداني وي.»
«ته څه غواړې؟ په آزادی کې ژوند او له خدای سره، که په زمکني زندان کې د وخت تېرول؟»

اته دېرشم گام

د قدرت او شهرت لوړه

اعتراف کوم، چې مور ټول دوزخ سوزولي یاستو.

حقیقت لري، چې مور ټول د غر او رڼا په ستر سمندر کې د لامبلو او معنوي غسل تازه کولو وړي او تېري یاستو.

خو دغه انسانخوره «جنگ دوزخونه» مو پخپله په خپلو گورونو راننوبستل!

راځئ له ځانه وپوښتو:

«له ننني انسان څخه آزادي کومو دیوانو غلا کړې؟»

«جگړه ولې را پېښه ده؟»

«مور خدای تعالی پیدا کړي ولې ویرجن، ژړندو کي، نامراده او په قاتل او مقتول بدلېږو؟»

«که «زه» د ژوند او آزادی غل ونه اوسي؛ څوک به قتل وکړي، څوک به په بند او زولنو کې ولویږي؟؟؟»

که لږ گریوانه ته سر ور کښته کړو، نو بنیایي خپل قاتل را ته ژوندی مقتول جوړ شي.

بنیایي یو مقتول را ته وژل شوی قاتل ښکاره شي او په دې توگه یو مخ معتبره انساني خیره راته تر ټولو لرغونی؛ خو پټ او ناپېژندلی شرم

جوړ شي.
 د هر قتل په خاطر، د انسان هويت داغ خوري.
 په هر قتل سره، «شرافت» را خڅه پردی کېږي.
 په هر قتل سره، «حقيقت» لېرې کېږي؛
 ځکه قتل او حقيقت سره لېرې دي.
 حقيقت کامل دی. کامل يوازې ځلولو ته اړتيا لري. کامل مينې ور کولو ته اړتيا لري. کامل ځان وپشلو، او هرڅه په ځان کې ډوبولو ته اړتيا لري.
 هغه مهال چې وايو «پلانی ارمانجان ولاړ!» آيا ارمانجن يې داوه، چې خپل قاتل ووژني؟

موږ او تاسو حکمینه گورو!
 حکمینه خور د نارینه وو جامې اغوندي، پگړۍ تړي او نارینه وو سره سم گام اوچتوي. بنايي هغه غواړي وښي، چې نارینه کولای وځاندي، ژوند وکړي او ژوند په مينه کولو سره بنايسته کړي.

يا به داسې وي او يا به زموږ فکر-باور سودايي شوی وي او خپل مبارک شهيد به د يوه قتل قرضدار را معلومېږي!
 «خدای تعالی ژوند پنځولی او انسان جگړه را وېستلې!
 د خدای تعالی په منلو سره ولې سودايي کېږو، ولې ځانته د نورو په هکله د قضاوت حق ورکوو؟
 ولې الهي ارادې ته موقع نه ورکوو، چې خپل سپين حکم جاري کړي.
 کوم عقل دی، چې الهي پوهه چلنج کړي؟
 کوم قدرت دی، چې الهي قدرت و ننگوي؟

د کوم شي مينه ده، چې د الهي مينې ځای دې ونيسي؟
د معنویت الفبا داده: پوهه له خدای تعالی سره ده، قدرت له هغه سره دی، مينه د هغه ده!
نور هرڅه دروغ، جعلی، بازاری او د انسان ذهني-نفساني محصولات دي.

دې سره زموږ قضاوت په شرم بدلېږي.

زموږ جگړه نفسي فرمايشاتو راو بستلې.

ځکه نو «جگړه انساني جرم دی»

ځکه چې «حقیقت» د خدای دی او هغه کامل دی.

او کامل گې هېڅ نه ځایږي. کامل فقط مينه کولای شي. او موږ لومړي درجه سوي به څوک لېرې وغورځوي!

ښه ده بیا ووايو:

ای خدای تعالی!

زموږ اراده نه ستا اراده دې په هرڅه کې جاري شي!

څلور پنځه لسېزې کېږي، چې دلته انسانانو پر یو بل چرې را اېستلي او د خپلې محدودې انساني اگاهی-مرغی عقل-په دودجنه رڼا کې،

د نورو انسانانو د ژوند، ازادۍ او گټو په اړه قضاوت او عمل کوي.

آه ه ه ه! تر دې ځایه د حروفو په بوتانو، جامو او څېرو کې راغلم! نور به لاس ونیسیم. لږ به صبر شم، چې بد هضمي پېښه نشي.

آخر دې څنگ ته چلیپا،

بل څنگ ته چلیپا،

مخته چلیپا،

ختې ته چلیپا،

لاندي او سر د پاسه چلیپا...

هره خوا چلیپا!!!!

همدې منځ کې به یوه بله دمه واخلو!

نهه دېرشم گام

«خدای ته د رسېدلو لار، خدای ته
تسلیمېدل دي.»

د معلولیت کلپر

مور یو معلول تېر!

مور یو مظلوم نسل!

مور نه د جنگ وو، نه مو انقلاب پېژانده؛

نه مو نیول زده وه، نه بندیانول!

مور نه د چاندمازی کسب او کار زده وه او نه مو چا ته ټنډه تروه کېدله!

مور آرام وو. آزاد وو. په خپل کار او بار لگیا وو.

چې دغه کتابونه، شوروي او مصر کې تحصیل یافته وو را وړل!

(کتابونه، مکتبونه، ایډیالوجی) را پورې سره اورونه شول.

اورونه په خوله راغلل.

مور اورلن بناماران او اورلنی شیشکی شولو!

مور نه غوښتل، دا ټول را باندې وشول! مور یې ناچاره او مجبور ولیدلو، او راباندې ویې

آیا هغه وخت نه دی راغلی، چې
د بل بدلولو کتابونه اور واخلي او
زړونه پاچاهۍ ته راووخې؟
بې د زړه له پاچاهۍ، بې د زړه له
مشرۍ مینه نشو کواۍ. مینه زړور
زړه غواړي. لکه ماشومان چې زړور
دي.

کړل!

کار زموږ وه، کر زموږ وه، سړې تودې زموږ وې، خو درمندونه خانانو او ملکانو بارول. زموږ ډوډۍ غلا کېدله! ملکانو او خانانو «فيوډالانو» زموږ د پلرو د کلونو زحمت غلا کاوه، حکومت يې خټ ته وه! پوليسو يې په امر بزگران وهل دربول! زموږ د عرض او داد مخه بنده وه! هماغه وه، چې له مجبوري مو د عادلانه وېش فلسفې او اقتصاد ته مخه کړه او دغې فلسفې آن د اردو ځوان افسران د وسله وال انقلاب کار ته را مات کړل!

په رڼه ورځ راووتو او د بي عدالتۍ په کور مو د جټ الوتکو او پولادي ټانکونو اورونه را کوز کړل. طفيلي سرداران مو له ارگه وشړل! د کرگرو او کارگرو زبېبناک مو ختم کړ. کليوال معلمان مو وزيران کړل، او بزگران مو په کوپراتيفونو او سواد زده کړې په کورسونو کې شامل کړل! نجونې مو زړو او کونډو خانانو، سردارانو ته له ودېدلو را خلاصې کړې. او سره خوله مکتبيان مو، د چټکو زده کړو له لارې، ضابطان، خور دضابطان کړل. او په خپلو سپينو او تورو غرونو کې د امريکې، فرانسې او انگلستان جنگ ته ور ووتو! خو امپرياليزم چاره پاکستان ته په لاس ورکړه. او هغه بيا د اقتصادي او ټولنيزې نابرابرۍ پر ضد زموږ جاري کړو فرمانونو څخه بيزاره ملايان، د نوي عدالت لپاره د برېتورو شازلمو د نظام پر ضد را ولمسول!

ملايانو مکتبونو ته اور واچاوه. معلمان له کليو کېه بار شول. څوک څارندوی کې، څوک اردو کې، څوک اطلاعات دولتي کې شامل شول او له هغې ورځې ښارونه او کلي سره په جنگ شول.

يو خوا ځوان، سپين، بریتور معلمان، بل خوا خدايي قهر وېرولي ساده، شډل، په الف او با ناخبره بزگر د يو بل مقابل کې صف ودرېدل!

معلمانو کونښنې کاوه، خپل پلرونه د خان او ملک له تسلطه را خلاص کړي. او د شوراگانو هېواد په بېغرضانه مرستو سره، مصادره شوي ځمکې ميکانيزه او هغوی د «کور، ډوډۍ، کاليو» خاوندان کړي. د ټولو لوني او زامن دولتي مکتبونه خلاص او خارج ته په تحصيل ولاړ شي. او افغانستان د زيار کښو باسوادانو، د برابر وېش په يوه نمونه ټولنه بدل شي.

خو بزگرانو او کليوالو، بي د ملا له فيصلې هېڅ شي ته لاس هم نه وروړ! هغوی نه ډوډۍ ومنله او نه مخلوخي، نه درېشۍ او نه يې هم دې ته غاړه اېښودلې کليوالي کورونه يې په روسي ډوله مکروريانو بدل شي.

همغه وه، چې زامن او پلرونه زور ته سره ووتل.

يو ورځ دا غر، بله ورځ ها دره،

يوه ورځ دا کلي، بله ورځ هغه علاقدارۍ،

يوه ورځ دا ولسوالۍ، بله ورځ ها بل ولايت...

همداسې په منډه منډه ټول افغانستان د زوی او د پلار، ورور او ورور ترمنځ، د بې سره او بې بره جنګ لوی میدان شو. یوه خوا سره انقلابیون (شورویان) او بله خوا امریکایي امپریالیزم د «توري ارتجاع» په وسیله، د پاکستان اسلامي جمهوریت تر چتر لاندې، د خپل خپل خدای په زور سره ونښتل. د مادي او اجتماعي عدالت نړیوال پاسوال (شوروي اتحاد) هم په یوه داسې دلیل، چې یوازې ځانته یې د قناعت وړ وه، په افغانستان راننوت. هغه لومړی د افغانستان ښارونه، بیا کلي، بیا غرونه لټ پر لټ کړل، خو په یوه امریکایي سپیشل فورس وانه ونښتل. پوره یوه لسيزه کې یې، د یو درجن عکاسانو، جورنالستانو، او دیپلماتانو نومونه اعلان کړل، چې افغانستان ته د جاسوسی په تور راغلي او دوی نیولي ول.

شورویان ورک شول، خو د شورویانو پر ضد د جنګ نغاړه پوره څوارلس کاله په شورماشور وه! بیا د جنګ بل فصل راووت. ددغه جنګ میدان ښارونه وه او کابل ښار، د ملک په سطحه، د جنګي ښارونو په سر کې ؤ. اوس نو د جنګ قوماندې په الله اکبر ورکول کېده. هره ګولی په الله اکبر سپره، د دښمن په ټټر او ککړی نښتله.

اوس د جنګ ژبه یوه وه،

ادبیات یې یو ؤ،

فکر او عقیده یې یوه وه،

سپاهیان، بېرغونه او قوماندانان یې هم یو رنگ او یو خپل ول،

خو په همدې جنګونو سره، د جنګ د مقتولینو او ماتو ګوډو، وړو زوړو شمېره درې څلور میلیونو څخه واوښته.

او دغه زور ټول په ځان کې اوبه کړل.

هرې خوا غوښتل مقابله خوا بدله یا (اصلاح!) کړي.

دلته څه جنګونه انقلابونه چې شوي، ټول یوه رېښه لري: د بل بدلول - اصلاح کول!

د تېرو درې څلورو لسيزو نسلونو، د یو بل په بدلولو سره، وینه توپول دلته فرهنگ کړل.

خو اوس داسې برېښي، چې کتابونه د زړښت ناروغی وهلي دي.

مکتبونه سرکوزي شوي دي.

بیرغونه له ډېره شرمه را لوېدلې دي.

دغو مړو کتابونو او د بل بدلولو ژوندخوړولو او ژوند خوړونکو فلسفو، او ځانناخبرو عقیدو دلته ټول انسانیت مات کړ. مور اوس هم

بنیادمان یاستو؛ خو انسانیت مو په شک کې دی!

اوس په اته څلوېښتو دموکراتیکو ملکونو کې بره ناسته امریکا راغلي چې مور ته د دموکراسي او لیبرالیزم واکسین را ولګوي!

او غرونه بيا اور شيندنې کوي. د فاسفور سو، امونيم نايترينو او واسکتونو په دغو اورونو کې، زياتره زموږ لوڅ مخونه، لوڅ سرونه، لوڅې پنبې او ډډې سوزي.
دا هم مجبور دي؛ ها هم مجبور دي!!!

ښکته يې کوي، (اباندي وشول)!

آخر موږ خو نه غوښتل؛ ټول را باندي وشول، او را باندي کېږي!

ما هېڅ نه دي کړي!

زه له گناه معصوم يم! دا ټول خارجيانو وکړل!! خارجيان دې تاوان ورکړي!!!

خارجيان دې دا وطن آباد کړي.

خارجيان دې دلته سړک، او برق، او زراعت او صنعت جوړ کړي.

آخر خارجيان ډېر ملامت دي.

آخر ولې داسې سراسري معلوليت؟

ولې دومره پراخ انساني منفعليت؟

آخر ولې موږ ټول مجبور نفوس ياستو؟؟؟

څه شول ها سينه چاک بل بدلوونکي (اصلاحگر)؟ څه شول ها کرکجن دوزخي بل اصلاح کوونکي (بدلونکي)؟

په جېلستان، په وزيرستان، په نورستان، په تورکستان او پښتونستان کې، د ملا په جامه کې مرگيال جنگيالی مجبور دی.

سرباز مو مجبور دی، ملا مو مجبور دی.

قاتل مو مجبور دی، مقتول مو مجبور دی.

زوم مو مجبور دی، ناوې مو مجبوره ده.

او مجبور بيا معلول دی!

ارگوال مو مجبور دي، کوټه وال مو مجبور دي! واړه او زاړه را په کې مجبور دي.

ټول را پکې مجبور دي.

يو را پکې نامجبور نشته!

هر کار مو مجبوري ده.

وینښه او خوب مو د مجبوری دي.
 ژوند او رواجونه مو د مجبوری دي.
 ودونه او خیراتونه مو د مجبوری دي.
 سیالی او شریکي مو د لویي لویي مجبوری نښي دي.
 ژوند مو د مجبوری عبادت او اطاعت دی.
 حتا بدې خبرې، بد نېتونه، بد رفتارونه، بد چلندونه، بد بد جنګونه،
 وهل، نیول، بندیانول، په پانسی خېژول، مو له مجبوری دي.
 په داسې یوه خدایي هېواد کې چې هم پاچا مجبور وي، هم غل، هم پولیس، هم قاضي، هم مفتي، هم ملا، هم په ډالرو سپور روښانفکر،
 هم بد پېڅور، هم بدې ور کوونګي،
 هم مدني فعال او هم بهرنیو فوځونو سره په ډالرو مقرر ترجمان (چې په خطري شپبو کې یې یاسین په خوله وي) مجبور وي!
 نو د مجبوریت په یوه داسې زندان کې څوک آزاد پاتې شو؟
 بیا دلته د کار او د میدان او د ژوند سرې څوک پاتې دی؟
 نو میدان د چا شو؟
 واک د چا شو؟
 واکمن څوک دی؟
 او موږ مجبور، معلول او د نورو د کارونو او فعالو علتی دریځونو پسمانده او تفاله نه شو؛ نو څوک شو؟؟؟
 د مجبوریت دغه دوزخ کې، آزادي، استقلال، تاریخي افتخارات، جنګاوری... څه شی دي؟؟؟
 آخر علت څوک دی؟
 آیا که خدای په روس او امریکې را قیامت کړي،
 زموږ عاجزانه (زنانه) مجبوریت به ختم شي؟
 نور به معلول نه وو؟
 سوال به نه کوو؟
 موږ به د خپل ژوند او سرنوشت او نن او سبا خاوندان شو؟
 زموږ ورځ به ښه شي؟

دا څوک دی؟ چپري دی؟ له کومه شو؟
څه يې وکړل؟ څه پري وشول؟
باور وکړئ، چې زه هم نه پوهېږم! خو ور ته
ځير شئ. دا عکس ذهن کې لس کاله څټ ته
يوسئ. داسې لس لس کاله نور هم څټ ته ولاړ
شئ. اوس يې د مور تي ته پروت وگورئ...
هاااا، ذهن-د بل بدلولو ذهن له انسان څه بده
بلا جوړولای شي!

که دی ماشومانو ته په لاس ورشي؛ نو ټوپک
به ترې واخلي. ټوپک به مات کړي، په تيرو
اوسپنو به يې نغری جوړ کړي، او پر لړگو به يې
اور بل او کچالان پاڅه کړي او دې سره به بوډا
ماشوم ته د مور د شيدو بوی ور په ياد شي!

(ته څوک يې؟
تر اوسه چپري وي؟
او د ژوند دومره تجربې د څه لپاره وي؟
چې ور ته ځير شوم هر سړی تنها و،
هسې د لېرې نه هجوم ښکاري.)

څلوېښتم گام

ښکته دانسان د ښکار ښکل

اه، نشوم موسيقار، چې په دومره نعرو کې سپينه مينه
گره لمبه شم!

لمبه شم او له ماشومتوبه را څخه ورک پلرني - خدایي
کلي په لور خپله وجودي برخه والوزم!
آرام شم،

بي غره او بېغمه شم!

او نور په ځمکې کې - چې دانساني ذهن تر ښکيلاک او زېښناک لاندې، دانسان
د ښکار په ځنگل بدله شوې - يوه انساني خبره، يو انساني کار او يو انساني فعل
تر سره نکړم؟!

فېله ممکنه:

آيا کولای شم، د يوه مقتول د کبر شناختې، عکس، يا لکړه باندې را څپ بدلې، د

دا جنګيالي د څه لپاره، دا وسلې د څه لپاره؟
باور وکړئ، کار ختم دی، نشته داسې څوک چې ماشه
پرې راکش شي.

شکر کوم چې په هېڅ انسان مې ماشه نه ده را کش
کړي، خو په مينه ناک آواز وایم چې دا کلمې د هېڅ
شريف انسان سپکولو لپاره نه کاروم. ټوله هڅه مې دا
وه، چې ددې هېواد له هر رښتيني او خدا دوسته بچي
سره، په هغې تراچيدۍ وژاړم، چې پخپله مو ځانته
سرنوشت کړې.

واده د اولې شپې د زري کميس رېښکيو کې، د يوې گلمخې خور او مور د وچو شويو چينگو له زبوم وهلې حافظې څخه ځان سلامت «تېر» کړم؟
آيا کولای شم، د وطن هره کونډه خور يا مور يا لور، په دې خبره «دنیا زما او ستا نه ده!» له خپلې مخې لېرې کړم؟
آيا کولای شم، د مثالي عدالت په تله کې د يتيم او ښکو په مقابل کې، د بنجاره نانځکه، يا هوايي پوکانه کښېږدم؟
آيا کولای شم، د شهيد په نامه، له دولت څخه درې سوه روپۍ تقاعد واخلم؟
آيا کولای شم، د شهيد د ورته په نامه حج ته ولاړ شم؟
آيا کولای شم، د خپل سور کفنه، سوخېدلي، او شنه اوبنتي شهيد د کبر په خاوره، د خپل ماشوم «نظر وچ» کړم؟
او آيا کولای شم، د خپل زوی، ورور، پلار د قتل په تور، خپله قاتل شم؟
که ځواب مې هو وي؛ نو بنيادم به وم؛ خو انسان به نه وم!

تاسو هم لاسونه را سره پورته کړئ!

زه له هر هغه انسان ورور او انساني خور څخه په ټول ځان عذر غواړم، که دلته راغلې اندونه، نظرونه او بحثونه د خپل فکر، باور او دريځ خلاف انگيري!
زه دښمن نلرم، او هېڅوک پخپله دښمنی نه پېژنم؛ ولو که څوک وغواړي، له پاسه په سر پښه را کښېږدي!
بس په همدې ځای در څخه جلا کېرم:
خدای تعالی دى مور د خپل عشق او رحمت په اقيانوس کې داسې ډوب کړي؛
چې پرته له بې قيد او شرطه مينې او لورينې هېڅ احساس را پاتې نشي،
پرته له مينې کومه خبر په خوله رانشي،
پرته له مينې کوم کار مو له لاسه ونشي،
پرته له مينې په کومه خوا زموږ پښه ولاړه نشي،
پرته له مينې هېڅ فکر، تصور او خيال زموږ زړه او ذهن کې پيدا نشي: گوندې که داسې د بل بدلولو عادت مو د تل لپاره ختم شي!
ټول ژوند الهي باران دى. نو د څه شي شکايت وکړم، په څه شي قضاوت وکړم؟!
نواى لويه خدايه!
اى د عشق او رحمت بې شانه سمندر! زما اراده نه؛ بلکې په هر کار کې دې ستا اراده جاري شي.

یوځلو پښتم گام

من گنگ خوابدیده و عالم تمام کر
من عاجزم ز گفتن و خلق از شنیدنش
شمس

دا گام به په گپه لیکو. خوزه تسلیم یم! دلته ستاسو گام دی؛ نو بسم الله کری: (.....)

د پای دمه

دا ددغه مزل د پای دمه ده. زه خاموشېرم؛ بېخي خپله خوله تړم. تاسو هم خپل شريف خاموش حالت خوندي ولری، دلته د غږ او رڼا ستورمزی، په غیر شخصي ارادې سره غږ شیندي: هغه په تېتي راهب مشهور دی؛ خو په ظاهره ربازار تارز نومېږي، او د «رود پر غاړه پردي» شاعرانه کتاب کې خپل شاگرد ته د «حقيقي تسليم» تر سرليک لاندې، د غږ ژوندي ژوندي غشي اوروي:

حقيقتي تسليم

«تسليم، خدای ته د رسېدلو لار ده.»

«خدای ته د رسېدلو لار، خدای ته تسليمېدل دي؛ په روح سره، پوره او بشپړ! داسې چې ستاسو ترمنځ هېڅ واقع ونشۍ!»

«تسليم يوازینی لار ده! تل ځان د هغه پر مخ پرانستي لره، د هغه او د هغه د عشق په لور، او هرڅه چې کوي، باور پرې وکړه!»

«هغه وخت دې چې د حقيقي تسليمېدلو هنر زده کړ، روح په رښتيني معنا سره، له خاورين معبد څخه وېستل کېږي، او مخ پورته، هغه ځای ته چې دمخه ورڅخه راغلی وه، لوړېږي.»

«يو ځل چې دروني ژوند درک کړې، بيروني ژوند بيا غير واقعي او ناخيز، ډېر ناخيز در معلومېږي.»

«ته د پروردگار سعادت ته لاره مومي... هغه وخت بيا په هرڅه کې او ټولو وجودونو کې، الهي هستي مشاهده کوي او همدا شان په ټولو پېښو کې د هغه مقصود پېژني...»

«خو د هغه عشق هغسې گوره، چې په ټولو وجودونو، ټولو قدرتونو، ټولو شخصيتونو، او آسمان کې ټولو خوړو ورو شکلونو کې را څرگند شوی.»

«او هغه د ژوند څټ ته (له سترگو) پټ دی.»

«د تليپاتي نيکمرغی سرچينه، د ځان ليدل دي په ټولو کې.»

«په داسې حال کې، چې د بشر ټول درد او رنج، د ځان دننه د همدغی الهي هستی کشفول دي.»

«ښادي يوازې په ابدي کور کې موندل کېږي. او تر هغو چې ستا اصلي وجودي برخه، پرته له خدايه د بل څه په لټه کې وي، د خداي د اقليم په لور به سفر ونه کړي؛ بلکې ددغې خاوريني دنيا په زنجيرونو کې به زنداني وي.»

نو «ته څه غواړې؟ له خداي سره په آزادۍ کې ژوند کول، يا د ځمکې په جېل کې وخت تېرول؟»

نوره نو دمه ده، دمه ده، دمه ده...!

برکت مو نصيب شه!

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**